

1

00:00:00,000 --> 00:00:06,140

We zijn aan het opnemen. Dag Leida, hoe heet je?

2

00:00:10,540 --> 00:00:14,750

Ik heet [kucht] Aleida Keesing, geboren van Tijn.

3

00:00:15,630 --> 00:00:16,420

<font color="#ffcc00">In welk jaar?</font>

4

00:00:16,420 --> 00:00:23,040

In, ik ben geboren in 1918, in Amsterdam, Nederland.

5

00:00:23,040 --> 00:00:24,466

<font color="#ffcc00">Ik ga je trouwens straks vragen of je mijn moeder kende.</font>

6

00:00:24,466 --> 00:00:25,740

<font color="#ffcc00">[lacht] Goed, Leida, waar heb je gewoond als kind?</font>

7

00:00:25,740 --> 00:00:32,080

Eh, ik ben geboren op de Oude Schans in Amsterdam [kucht], dat was in de tijd net na

8

00:00:32,080 --> 00:00:38,572

de Eerste Wereldoorlog en er was een reuze woningnood. Zo, daar hebben we gewoond tot

9

00:00:38,572 --> 00:00:45,139

mijn zesde jaar en daarna zijn we verhuisd [kucht] naar het Singel, op de Bloemenmarkt,

10

00:00:45,139 --> 00:00:51,631

tussen het Koningsplein en De Munt en op mijn twaalfde verjaardag [kucht] zijn we naar

11

00:00:51,631 --> 00:00:56,840

de Kloveniersburgwal verhuisd waar mijn vader een huis gekocht heeft.

12

00:00:56,840 --> 00:00:59,030

<font color="#ffcc00">Wat deed je vader voor de kost?</font>

13

00:00:59,030 --> 00:01:06,820

Mijn vader was een grossier in email [kucht] en dat werd geïmporteerd grotendeels uit Duitsland.

14

00:01:07,660 --> 00:01:08,950

<font color="#ffcc00">En je moeder kwam uit?</font>

15

00:01:08,950 --> 00:01:18,312

Mijn moeder was een hele goede huisvrouw en eh, voordat mijn man, eh, voordat mijn vader de emailzaak

16

00:01:18,312 --> 00:01:27,212

had was hij de eigenaar van het enige Joodse hotel, koosjere hotel in Amsterdam en dat heeft hij

17

00:01:27,212 --> 00:01:35,370

verkocht kort voordat ik geboren ben en eh, daarna is hij hier in de emailimport gegaan.

18

00:01:35,370 --> 00:01:37,890

<font color="#ffcc00">Hoe heette dat koosjere hotel?</font>

19

00:01:37,890 --> 00:01:38,530

Wat?

20

00:01:38,530 --> 00:01:39,460

<font color="#ffcc00">Hoe heette dat koosjer</font>

21

00:01:39,460 --> 00:01:44,400

Eh, ik weet niet hoe het toen heette, maar het heette na zijn vertrek Hichentlich]

22

00:01:44,400 --> 00:01:45,770

<font color="#ffcc00">Haha.</font>

23

00:01:45,880 --> 00:01:48,180

En waarschijnlijk had het daarvoor zijn naam.

24

00:01:48,180 --> 00:01:52,542

<font color="#ffcc00">Ja. Ja, neem ik aan. Neem ik aan. Toen je naar school ging,</font>

25

00:01:52,542 --> 00:01:56,240

<font color="#ffcc00">de lagere school, woonde je al op de Bloemenmarkt?</font>

26

00:01:56,940 --> 00:01:58,680

Toen woonden we op de Oude Schans.

27

00:01:58,680 --> 00:01:59,470

<font color="#ffcc00">Woonde je op de Oude Schans.</font>

28

00:01:59,470 --> 00:02:07,641

Ja, tot mijn eh, zesde jaar en in de [kucht] in de eerste klas heb ik kennis gemaakt met een

29

00:02:07,641 --> 00:02:16,076

meisje waar ik heel, later nog heel bevriend mee ben geweest en waar we altijd bij elkaar kwamen

30

00:02:16,076 --> 00:02:23,984

en op een goede dag was haar neef, eh, was daar, die veel ouder was en mijn zuster kwam me

31

00:02:23,984 --> 00:02:30,749

halen en kort maar krachtig, die zijn verliefd geworden en die zijn getrouwd.

32

00:02:31,470 --> 00:02:33,340

<font color="#ffcc00">Hoeveel zussen en broers had je?</font>

33

00:02:33,340 --> 00:02:39,216

Eh, één, één zuster en één broer. Ik was een nakomertje. Mijn zuster

34

00:02:39,216 --> 00:02:44,140

is elf jaar ouder dan ik en mijn broer was dertien jaar ouder.

35

00:02:45,680 --> 00:02:49,010

<font color="#ffcc00">En iedereen is vermoord in Sobibor?</font>

36

00:02:49,010 --> 00:02:58,267

Neehee, ehm, mijn zuster is eh, dus getrouwd met deze Abraham van Gelder, die een vurig Zionist

37

00:02:58,267 --> 00:03:07,428

was en op zeventienjarige leeftijd is naar, zo toen Palestina gegaan is en zag dat daar mensen

38

00:03:07,428 --> 00:03:16,393

nodig waren die of medisch of technisch kundig waren. Is vurig Zionist gebleven, is getrouwd

39

00:03:16,393 --> 00:03:23,800

met mijn zuster en ze zijn in 1932 naar Palestina verhuisd en daar gebleven.

40

00:03:23,890 --> 00:03:24,590

<font color="#ffcc00">Waar woonden ze?</font>

41

00:03:24,590 --> 00:03:25,960

In Haifa.

42

00:03:25,960 --> 00:03:25,960

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

43

00:03:25,960 --> 00:03:33,856

En ze hebben drie kinderen gehad en eh, waarvan één gestorven is op zestigjarige

44

00:03:33,856 --> 00:03:42,411

leeftijd [kucht]. Die, ze hebben vijftien kleinkinderen gehad en één van de kleinkinderen

45

00:03:42,411 --> 00:03:51,153

is heel, heel, heel vroom geworden en toen mijn zuster gestorven is op bijna honderdeenjarige

46

00:03:51,153 --> 00:03:55,760

leeftijd eh, had ze vijftig achterkleinkinderen.

47

00:03:56,140 --> 00:03:57,590

<font color="#ffcc00">[lacht] hemeltje, dat is wat [lacht].</font>

48

00:03:57,590 --> 00:03:57,830

Ja, ze heeft er,

49

00:03:57,830 --> 00:03:57,830

<font color="#ffcc00">[hoest]</font>

50

00:03:57,830 --> 00:04:00,900

ze heeft daar een heel dorp gesticht.

51

00:04:00,900 --> 00:04:05,623

<font color="#ffcc00">Ja, dat kan je wel zeggen. We gaan terug naar jou. Je ging op de Oude Schans,</font>

52

00:04:05,623 --> 00:04:10,101

<font color="#ffcc00">sorry dat ik het even verkeerd begreep, naar de lagere school. Heb je nog</font>

53

00:04:10,101 --> 00:04:13,660

<font color="#ffcc00">beelden uit die tijd, kan je daar nog iets over vertellen?</font>

54

00:04:14,750 --> 00:04:16,290

Eh, nee, ik

55

00:04:16,290 --> 00:04:17,890

<font color="#ffcc00">Niet zoveel waarschijnlijk.</font>

56

00:04:17,890 --> 00:04:25,252

Niet, niet veel. Ik, dat was mijn eerste ervaring en eh, ik weet alleen dat het mijn eerste rapport,

57

00:04:25,252 --> 00:04:32,687

eh, daar staan dus allerlei cijfers en onderaan zijn de twee eh, eh, ge, gezegden, gedrag en vlijt en

58

00:04:32,687 --> 00:04:40,049



eh, mijn moeder zei altijd, daar moeten twee vijfjes staan, die paardjes moeten daar op stal staan.

59

00:04:40,049 --> 00:04:46,970

Dus, en dat heb, is me gelukt. Ik begrijp het niet, want ik was niet zo'n lief kind [lacht].

60

00:04:46,970 --> 00:04:48,820

<font color="#ffcc00">Maar op school was je lief.</font>

61

00:04:48,820 --> 00:04:50,860

Dat was de Van Alphenschool op de Oude Schans.

62

00:04:50,860 --> 00:04:54,120

<font color="#ffcc00">Kan je nog herinneren, de school?</font>

63

00:04:54,120 --> 00:04:54,600

O, ja.

64

00:04:54,600 --> 00:04:56,770

<font color="#ffcc00">Vertel eens wat je ziet voor je?</font>

65

00:04:56,770 --> 00:05:03,071

Het was een, het was een eh, het was een eh, een echte, een schoolgebouw wat ik eh, van steen.

66

00:05:03,071 --> 00:05:09,307

Het was een stenen gebouw en ik was op de benedenverdieping in de klas. Eh, het enige probleem

67

00:05:09,307 --> 00:05:15,741

wat ik overgehouden heb van de, van die school is dat als je wat te vragen had, stak je je vinger

68

00:05:15,741 --> 00:05:22,308

op, maar als je naar de wc moest, dan moest je twee vingers opsteken en toen ik op de nieuwe school

69

00:05:22,308 --> 00:05:28,742

kwam, eh, toen had ik dat grote probleem dat ik niet wist wat ik daar moest doen, hoeveel vingers

70

00:05:28,742 --> 00:05:34,978

of ik moest opsteken als ik naar de wc moest en in mijn grote vertwijfeling heb ik gedacht, nu

71

00:05:34,978 --> 00:05:39,289

laat ik het maar lopen, want ik weet niet hoe ik naar die wc kom.

72

00:05:39,290 --> 00:05:39,730

<font color="#ffcc00">Ach, god.</font>

73

00:05:39,730 --> 00:05:44,060

Dus dat, [lacht], dat was mijn ervaring van de volgende school.

74

00:05:44,060 --> 00:05:49,690

<font color="#ffcc00">Maar laten we even nu blijven op de Oude Schans, wat je je daarvan herinnert.</font>

75

00:05:50,280 --> 00:05:58,716

Ik herinner me van de school niet veel meer. Dat eh, ik weet niet precies hoe die juffrouw er uitzag.

76

00:05:58,716 --> 00:06:06,160

Ik weet alleen dat we griffels hadden en een lei, als dat interessant is om te vermelden.

77

00:06:06,160 --> 00:06:06,570

<font color="#ffcc00">Jaha.</font>

78

00:06:06,570 --> 00:06:11,902

En eh, en die, die griffels, die krasten heerlijk als je ze rechtop

79

00:06:11,902 --> 00:06:15,980

hield. Nou, daar waren we heel goed in natuurlijk en

80

00:06:15,980 --> 00:06:17,890

<font color="#ffcc00">En dat piepen hè? Kg, kggg.</font>

81

00:06:17,890 --> 00:06:24,276

Ja, en aan het einde van de lessenaar was een gleuf en als je de lei niet meer gebruikte, dan

82

00:06:24,276 --> 00:06:30,936

ging die daar in en dat deed je dan met donderend geraas, gingen al die leien gingen in die gleuf

83

00:06:30,936 --> 00:06:37,597

en dan had je verder, had je om die lei schoon te maken, had je een sponzendoos. Die was van blik

84

00:06:37,597 --> 00:06:44,533

en daar stonden hele mooie dingen op, schaapjes en, en poppetjes en zo en dat waren twee verdiepingen

85

00:06:44,533 --> 00:06:50,919

en aan de ene kant zat een stukje spons en aan de andere kant zat een stukje zeem en eh, dus

86

00:06:50,919 --> 00:06:57,305

dan deed je met de spons eerst en met de zeem erna en dan bij de spons had je een bruine boon

87

00:06:57,305 --> 00:07:03,760

en die bruine boon die vond het daar heerlijk en die werd steeds langer en langer wit, dus dat

88

00:07:03,760 --> 00:07:10,489

was een wedstrijd wie de langste bruine boon had. Dat is ongeveer, en als je je heel goed gedragen

89

00:07:10,489 --> 00:07:16,944

had en je schreef netjes, dan kreeg je een Faber griffel en dat was een zachte griffel en die

90

00:07:16,944 --> 00:07:23,399

piepte niet, dus dat was in het voordeel van de onderwijzeres, dat je je maar goed gedroeg dat

91

00:07:23,399 --> 00:07:26,969

je een heleboel Faber griffels had die niet piepten.

92

00:07:26,970 --> 00:07:30,020

<font color="#ffcc00">Je ging naar school en dan kwam je thuis en dan zorgde</font>

93

00:07:30,020 --> 00:07:30,020

Nee, het was,

94

00:07:30,020 --> 00:07:30,960

<font color="#ffcc00">je moeder voor je?</font>

95

00:07:30,960 --> 00:07:38,560

het was, het was eh, ik werd natuurlijk gebracht door mijn moeder en gehaald en eh, eh, dat was,

96

00:07:38,560 --> 00:07:46,081

het was, het was niet ver weg. Het was ongeveer eh, honderd meter van, van, van waar ik woonde.

97

00:07:46,081 --> 00:07:53,916

Het enige wat ik me daar nog van herinner, dat wat mijn moeder me vertelde, eh, was toen mijn eerste

98

00:07:53,916 --> 00:08:01,595

rapport kwam, toen stond daarop, natuurlijke eh, natuurlijke geschiedenis en eh, had ik een goed

99

00:08:01,595 --> 00:08:09,116

cijfer voor en toen zegt moeder, o, dat heb je mooi gedaan. En toen zei ik, moe, wat is dat? Ik

100

00:08:09,116 --> 00:08:15,150

wist helemaal niet wat het was [lacht]. Dus dat was eh, de onnozele schaapje.

101

00:08:15,480 --> 00:08:16,900

<font color="#ffcc00">Was het lekker thuis?</font>

102

00:08:17,340 --> 00:08:17,740

Wat?

103

00:08:17,740 --> 00:08:19,340

<font color="#ffcc00">Was het heerlijk thuis?</font>

104

00:08:19,370 --> 00:08:23,860

Ja, ik had een heerlijke jeugd. Ik was zo verwend.

105

00:08:23,860 --> 00:08:25,030

<font color="#ffcc00">Ja?</font>

106

00:08:25,030 --> 00:08:30,987

Want, ik was een nakomertje en eh, dus ik werd verwend en het was een, het was

107

00:08:30,987 --> 00:08:37,020

nog een hele moeilijke tijd, dus eh, ik herinner me dat mijn moeder mij als baby

108

00:08:37,020 --> 00:08:42,902

zijnde, en dat mijn vader eh, heel veel liep en dan zat ik op zijn schouder en

109

00:08:42,902 --> 00:08:48,030

dan liep hij, het was een grote man, zes voet, dat is wel twee, twee

110

00:08:48,030 --> 00:08:49,930

<font color="#ffcc00">Waarom liep hij zoveel?</font>

111

00:08:50,020 --> 00:08:50,440

Wat?

112

00:08:50,440 --> 00:08:51,670

<font color="#ffcc00">Waarom liep hij zoveel?</font>

113

00:08:51,670 --> 00:08:56,584

Nou, dat eh, dat, dat heeft hij zijn hele leven gedaan, dat vond hij gezond. We hebben

114

00:08:56,584 --> 00:09:00,870

altijd, hij heeft me altijd meegenomen om te lopen en te praten en te doen.

115

00:09:01,430 --> 00:09:01,870

<font color="#ffcc00">Waarom?</font>



116

00:09:01,870 --> 00:09:07,024

Dat was een ontspanning voor hem en toen we op het Singel woonden, toen eh,

117

00:09:07,024 --> 00:09:12,179

woonden we relatief dichtbij het Vondelpark, dus de Leidsestraat door en eh,

118

00:09:12,179 --> 00:09:16,860

als het mooi weer was, dan gingen we samen naar het Vondelpark lopen.

119

00:09:16,860 --> 00:09:17,750

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

120

00:09:17,750 --> 00:09:24,588

Dus hij hield van de natuur. Hij was in een dorp geboren, in Haulerwijk in Friesland, een

121

00:09:24,588 --> 00:09:31,503

heel klein plaatsje was het toen, het is nu een grotere plaats geworden. Maar hij eh, ja,

122

00:09:31,503 --> 00:09:38,572

dat was, ik werd, ik werd erg verwend en ehm, en ik mocht alles en het was een eh, er waren

123

00:09:38,572 --> 00:09:45,641

mensen boven ons die me ook nog verwendeten, dus ik had een heerlijke jeugd. Ik wist niks van

124

00:09:45,641 --> 00:09:52,557

oorlog af, of rantsoeneringen, niets. En ik had een poes, dat was ook heerlijk, ik ben dol

125

00:09:52,557 --> 00:09:58,320

op poezen en die poes kreeg altijd maar jonkies [lacht] en dan zat ik in de

126

00:09:58,320 --> 00:09:58,490

<font color="#ffcc00">Dat hoort erbij grinnikt</font>

127

00:09:58,490 --> 00:10:01,930

en dan zat ik in de kast met alle poezen.

128

00:10:01,930 --> 00:10:08,990

<font color="#ffcc00">Toen hebben ze me poezen-Leida genoemd. Dus, dat was, dat was mijn jeugd daar tot mijn zesde jaar.</font>

129

00:10:08,990 --> 00:10:13,880

<font color="#ffcc00">Was het een orthodox gezin, hadden jullie vrijdagavond, hoe zat dat?</font>

130

00:10:13,880 --> 00:10:20,156

O, ja, heel erg. Mijn moeder was eh, was orthodox en we hadden een koosjere huishouding. Mijn

131

00:10:20,156 --> 00:10:26,366

vader helemaal niet, die wist, want hij zei, die wist van geen god of gebod, maar heeft zich

132

00:10:26,366 --> 00:10:32,980

altijd volkomen aangepast bij mijn moeder en eh, zou nooit op eh, op eh, op Sjabbes een eh, sigaar

133

00:10:32,980 --> 00:10:39,257

roken of wat dan ook of met een tram gaan. Maar eh, en ik mocht niet op zaterdag naar school,

134

00:10:39,257 --> 00:10:44,589

want ik weet niet hoe het nu is, maar in die tijd was er zaterdagmorgen school.

135

00:10:44,590 --> 00:10:47,000

<font color="#ffcc00">Het was gewoon openbaar onderwijs, natuurlijk, ja.</font>

136

00:10:47,000 --> 00:10:47,620

Wat?

137

00:10:47,640 --> 00:10:50,340

<font color="#ffcc00">Gewoon de school, niet een [Joodse] school, gewoon een school.</font>

138

00:10:50,340 --> 00:10:51,980

Nee, nee, nee, nee, nee, nee.

139

00:10:51,980 --> 00:10:53,080

<font color="#ffcc00">Nee, precies.</font>

140

00:10:53,080 --> 00:11:00,638

Een school. Je ging naar de school. En ik herinner me, op de lagere school was op zaterdagmorgen

141

00:11:00,638 --> 00:11:08,117

onder andere handwerkles. Je moest, je had eerst een wit katoenen sok gebreid en daarna werd er

142

00:11:08,117 --> 00:11:15,675

een gat in geknipt en dan moest je het mazen met rood garen, dat je goed kon zien. Dat was heel,

143

00:11:15,675 --> 00:11:23,155

heel nuttig voor meisjes. En eh, dus eh, dat was eh, eh, dat heeft, dat gezin, eh, ja, we ge,

144

00:11:23,155 --> 00:11:30,556

eh, nie, en niemand zou op vrijdagavond ooit iets afspreken en op vrijdagavond kwam altijd het

145

00:11:30,556 --> 00:11:38,035

schone witte tafelkleden op en eh, waren de kinderen thuis en mijn broer kwam, ook, toen nadat

146

00:11:38,035 --> 00:11:45,672

hij getrouwd was ook, dan kwam hij na het eten met zijn vrouw en eh, dan zaten we. En één keer,

147

00:11:45,672 --> 00:11:51,419

dat is alleen maar een grapje, in die tijd had je muntjes voor het licht.

148

00:11:51,420 --> 00:11:51,740

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

149

00:11:51,740 --> 00:11:57,666

En eh, mijn moeder had altijd allemaal lekkers op tafel voor vrijdagavond en dan

150

00:11:57,666 --> 00:12:03,520

had ze een schaalje met goede bonbons en eh, toen opeens ging het licht uit en

151

00:12:03,520 --> 00:12:05,400

<font color="#ffcc00">Muntje er niet ingedaan.</font>

152

00:12:05,400 --> 00:12:05,940

Hè?

153

00:12:05,940 --> 00:12:07,580

<font color="#ffcc00">Vergeten het muntje erin te doen?</font>

154

00:12:07,580 --> 00:12:09,440

Ja, nou, nee, het muntje was op.

155

00:12:09,440 --> 00:12:09,780

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

156

00:12:09,780 --> 00:12:16,301

En eh, eh, ja, en het muntje ging op en toen eh, eh, mijn moeder die dacht, oh, mijn bonbons en die

157

00:12:16,301 --> 00:12:22,500

ging met haar hand naar het bonbonbakje en dan zei ze, daar was mijn broer zijn hand ook [lacht]

158

00:12:22,500 --> 00:12:22,680

<font color="#ffcc00">[lacht]</font>

159

00:12:22,680 --> 00:12:26,650

en toen zei ze, dag jongen.

160

00:12:26,650 --> 00:12:26,650

<font color="#ffcc00">[hoest] [lacht]</font>

161

00:12:26,890 --> 00:12:28,100

Dus dat was, eh.

162

00:12:28,100 --> 00:12:30,840

<font color="#ffcc00">Maar jullie maakten wel elektrisch licht op vrijdagavond?</font>

163

00:12:31,050 --> 00:12:37,730

Ja. Ja, eh, nee, mijn eh, ik weet niet, mijn moeder stak het licht geloof ik niet op, maar

164

00:12:37,730 --> 00:12:44,337

wij deden het wel. We hadden in die tijd eh, altijd eh, dat was heel gewoon, een inwonend

165

00:12:44,337 --> 00:12:51,166

niet-Joods meisje. We hadden eh, toen, eh, niet op de Oude Schans. Ja, op de Oude Schans ook

166

00:12:51,166 --> 00:12:57,921

en eh, maar op het Singel. Natuurlijk, dat was een grotere flat, dat was drie verdiepingen

167

00:12:57,921 --> 00:13:04,528

en eh, dan hadden we altijd niet-Joods meisjes, dus het was heel makkelijk om op vrijdag,

168

00:13:04,528 --> 00:13:10,170

op zaterdag gas aan te doen of de, licht op te steken, dat was geen bezwaar.

169

00:13:10,840 --> 00:13:16,850

<font color="#ffcc00">Kan je nog herinneren hoe je leven veranderde toen jullie op de Bloemenmarkt kwamen te wonen?</font>

170

00:13:16,900 --> 00:13:24,520

Jaha, eh, het was een eh, hele andere omgeving en ik kwam op een heel ander soort

171

00:13:24,520 --> 00:13:32,233

school. Ik kwam op een meisjesschool, de Elisabeth Wolfschool en eh, dat was een,

172

00:13:32,233 --> 00:13:39,760

moesten we de Vijzelstraat door. Ik ben altijd gebracht en gehaald en eh, je kon

173

00:13:39,760 --> 00:13:46,079



niet op straat spelen, want eh, de Singel is een hele drukke straat.

174

00:13:46,080 --> 00:13:46,270

<font color="#ffcc00">Drukke</font>

175

00:13:46,270 --> 00:13:50,980

En, maar er was op de hoek, was de Sint Jorisstraat.

176

00:13:50,980 --> 00:13:51,370

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

177

00:13:51,370 --> 00:13:58,394

Dat was een klein straatje en daar waren kinderen, dus daar waren we aan het eh, hoepelen en

178

00:13:58,394 --> 00:14:05,496

aan het hinkelen en eh, dus daar was ik altijd heel, had ik ook weer mijn vriendinnetjes. En

179

00:14:05,496 --> 00:14:12,521

het mooiste van de, van het Singel was, was de bloemenmarkt en op zondag kwamen de boten van

180

00:14:12,521 --> 00:14:19,699

Aalsmeer, die kwamen daar om aan te leggen en er was bloemenmarkt op maandag, ik meen maandag,

181

00:14:19,699 --> 00:14:26,724

woensdag en vrijdag en eh, dan ging ik altijd voor het raam zitten met mijn vader, want die

182

00:14:26,724 --> 00:14:32,679

genoot daarvan ook om naar de bloemenmarkt, om het binnenkomen van die bloemen

183

00:14:32,680 --> 00:14:34,410

<font color="#ffcc00">Maar dat is toch ook heerlijk?</font>

184

00:14:34,570 --> 00:14:40,862

Natuurlijk, natuurlijk, maar ik, ik ben ook echt opgevoed om van de natuur te houden en

185

00:14:40,862 --> 00:14:47,588

eh, en kind te blijven. Het hele belangrijke is, wat nu niet meer bestaat en wat ik zo jammer

186

00:14:47,588 --> 00:14:53,230

vind, maar het is niet anders mogelijk, dat een kind in die tijd een kind was.

187

00:14:53,720 --> 00:15:01,336

Ze werden niet belast met, eh, tenminste, in mijn gezin niet en ook niet van de familie, belast

188

00:15:01,336 --> 00:15:09,428

met problemen of geldelijke zorgen of ziekten of wat dan ook. Mijn vader is geopereerd aan de galblaas

189

00:15:09,428 --> 00:15:16,885

toen ik tien jaar was en dat was in de zomervakantie en eh, ik was, ik wist dat hij naar het

190

00:15:16,885 --> 00:15:24,898

ziekenhuis ging en hij, ik ben in Amsterdam gebleven tot hij geopereerd was, maar dat genezingsproces

191

00:15:24,898 --> 00:15:32,831

heb ik niet meegemaakt, ik werd voor zomervakantie naar een tante in Winterswijk gestuurd. Ik hoefde

192

00:15:32,831 --> 00:15:37,750

dat niet allemaal, ik werd gespaard, aan alle kanten gespaard.

193

00:15:37,750 --> 00:15:38,930

<font color="#ffcc00">Heerlijk.</font>

194

00:15:39,050 --> 00:15:44,629

Ja, en dat is en eh, je wist ook, ook waar de kindertjes vandaan

195

00:15:44,629 --> 00:15:50,372

kwamen. Het grappige verhaal was, maar toen was ik natuurlijk nog veel

196

00:15:50,372 --> 00:15:55,460

kleiner, mijn vader had een groot litteken op zijn rechterhand

197

00:15:55,460 --> 00:15:55,800

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

198

00:15:55,800 --> 00:16:03,505

en eh, toen heb ik hem gevraagd hoe hij daaraan gekomen was en toen vertelde hij dat toen ik geboren

199

00:16:03,505 --> 00:16:10,902

ben, toen de ooievaar mij gebracht heeft, heeft hij dat raam niet ver genoeg opengemaakt en toen

200

00:16:10,902 --> 00:16:18,530

heeft die ooievaar, die was kwaad en die heeft hem in zijn hand gebeten eerst en dat heb ik geloofd

201

00:16:18,530 --> 00:16:26,004

tot mijn, nou ik weet niet tot hoe oud ik dan, dat kan ik niet meer zeggen, maar dat was een heel

202

00:16:26,004 --> 00:16:33,556

aannemelijk verhaal. Dus eh, en in, ergens, ik bedoel, het eh, hier vanaf klein kind weet, weten

203

00:16:33,556 --> 00:16:40,953

ze alles precies hoe alles gaat, hoe kindertjes in de wereld komen, hoe, het is allemaal gewoon,

204

00:16:40,953 --> 00:16:48,427

er is geen, geen, geen, geen onbezorgde tijd. Ik doe, ik zeg altijd tegen mijn kinderen, ofschoon

205

00:16:48,427 --> 00:16:55,824

ik een heel, heel goed leven gehad heb met mijn man, eh, ik heb een heerlijke jeugd gehad. Het

206

00:16:55,824 --> 00:17:00,909

was één van de mooiste periodes van mijn leven. Ik was een kind.

207

00:17:01,100 --> 00:17:01,620

<font color="#ffcc00">Heerlijk.</font>

208

00:17:01,620 --> 00:17:08,650

En, en ik, ik, ik werd, ik werd voorgelezen en, en ik had een boel neven en nichten, ik was de jongste

209

00:17:08,650 --> 00:17:15,544

van de hele familie. Mijn vader kwam uit een gezin van elf, mijn moeder uit een gezin van acht mensen

210

00:17:15,544 --> 00:17:22,438

en eh, ik was de jongste. Dus, en ik had tantes en ooms over heel Nederland, ik ging naar Groningen,

211

00:17:22,438 --> 00:17:29,333

ging naar Winterswijk en ehm, en naar Groenlo en iedereen verwende me, ik mocht altijd alles. Ik heb

212

00:17:29,333 --> 00:17:36,295

er geen misbruik van gemaakt, ik heb er echt van genoten. Ik heb wel eens een keer ene, één verhaal,

213

00:17:36,295 --> 00:17:43,121

als dat tenminste interessant is, ik was in Groningen gelogeed en ik werd altijd, ieder, ik was dol

214

00:17:43,121 --> 00:17:50,015

op verhaaltjes, iedereen moest me altijd verhaaltjes vertellen en dan ging ik naar bed en toen bracht

215

00:17:50,015 --> 00:17:56,977

mijn neef, die dus, was ook minstens elf jaar ouder, die was zo oud als mijn broer toen die eh, moest

216

00:17:56,977 --> 00:18:04,281

hij me voorlezen en eh, voorlezen, een verhaaltje vertellen en hij was heel zoet aan het verhaal vertellen

217

00:18:04,281 --> 00:18:11,517

en ik had mijn ogen dicht en eh, dacht hij, ha, goddank, hij had, natuurlijk vond hij dat niet zo gezellig

218

00:18:11,517 --> 00:18:18,342

om dat te doen en dan dacht hij, nou, ik ga op mijn tenen, sluip ik weg en dan eh, en dan zag ik dat

219

00:18:18,342 --> 00:18:25,237

en ik hoorde dat en ik liet hem zo gaan en tot hij, totdat hij aan de deur was en de deurknop in zijn

220

00:18:25,237 --> 00:18:28,649

hand had en dan zei ik, Isaac, nog een verhaaltje.

221

00:18:29,540 --> 00:18:29,990

<font color="#ffcc00">[lacht]</font>

222

00:18:29,990 --> 00:18:35,697

Dus, dus ik was misschien wel een beetje ondeugend, maar het was een heerlijke

223

00:18:35,697 --> 00:18:40,820

tijd. Ik kan niet anders zeggen, goddank dat ik dat zo meegemaakt heb.

224

00:18:41,740 --> 00:18:47,692

<font color="#ffcc00">Toch op de Oude Schans, als ik over de Oude Schans nadenk, aan de overkant</font>

225

00:18:47,692 --> 00:18:52,600

<font color="#ffcc00">begon dat hele arme Amsterdam, aan de overkant van het water.</font>

226

00:18:52,600 --> 00:18:54,480

Dat was de Montelbaanstoren.

227

00:18:54,480 --> 00:18:59,570

<font color="#ffcc00">Ja, maar aan de overkant heb je de Uilenburgerstraat.</font>

228

00:18:59,570 --> 00:19:01,130

Ja.

229

00:19:01,320 --> 00:19:02,810

<font color="#ffcc00">Dat was heel erg arm.</font>

230

00:19:02,810 --> 00:19:03,770

O, vreselijk.



231

00:19:03,770 --> 00:19:06,320

<font color="#ffcc00">Daar was je je wel van bewust?</font>

232

00:19:06,320 --> 00:19:12,584

Dat was ik me niet van bewust door één ding, doordat die woningsnood er was,

233

00:19:12,584 --> 00:19:18,608

had mijn moeder een vriendin aangeboden een kamer zolang te gebruiken. Die

234

00:19:18,608 --> 00:19:24,070

was, die werkte, die was directrice bij De Vries Van Buuren, dat was

235

00:19:24,070 --> 00:19:24,070

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

236

00:19:24,070 --> 00:19:25,480

een eh,

237

00:19:25,480 --> 00:19:25,720

<font color="#ffcc00">textiel [...]</font>

238

00:19:25,720 --> 00:19:32,317

Textiel, ja. En die woonde bij ons en die heette juffrouw Meijers en die noemde ik altijd als klein

239

00:19:32,317 --> 00:19:38,715

kind zijnde, juffrouw Meimei. Ik kon dat Meijers niet zo goed zeggen nog. En toen zei ze altijd,

240

00:19:38,715 --> 00:19:45,113

en dat zeg ik nog tegen mijn kinderen, die uitdrukking, de ooievaar heeft jou in een goed huisje

241

00:19:45,113 --> 00:19:51,444

gebracht, als hij zich vergist had, had hij je om de hoek gebracht op Uilenburg. Dus de, dat is

242

00:19:51,444 --> 00:19:56,510

inderdaad, maar ik wist ook niet precies wat Uilenburg was, [lacht] maar dat

243

00:19:56,510 --> 00:19:56,510

<font color="#ffcc00">Was je te klein voor.</font>

244

00:19:56,510 --> 00:19:59,167

dat heeft ze me altijd gezegd, de ooievaar heeft je

245

00:19:59,167 --> 00:20:01,720

in een, en dat zeg ik tegen de kinderen wel eens.

246

00:20:01,720 --> 00:20:06,401

<font color="#ffcc00">Mijn zoon die zegt het, herhaalt het wel eens, ja, de ooievaar heeft me</font>

247

00:20:06,401 --> 00:20:10,820

<font color="#ffcc00">in een goed huisje gebracht. Dus dat is, was ik me heel erg bewust.</font>

248

00:20:10,820 --> 00:20:15,340

<font color="#ffcc00">Toen was je zes, zeven, kwam je op de Bloemenmarkt te wonen?</font>

249

00:20:15,340 --> 00:20:18,140

Ja, op mijn zesde, toen ik zes jaar was.

250

00:20:18,140 --> 00:20:19,590

<font color="#ffcc00">Ging je naar een nieuwe school.</font>

251

00:20:19,590 --> 00:20:22,080

Ja, de Elisabeth Wolffschool.

252

00:20:22,080 --> 00:20:24,190

<font color="#ffcc00">Je broer en zus waren al van school af toen?</font>

253

00:20:24,190 --> 00:20:29,527

O ja, die waren op de HBS en die waren, wacht even,

254

00:20:29,527 --> 00:20:34,660

toen ik zes was, was mijn eh, zuster al zeventien.

255

00:20:34,660 --> 00:20:35,040

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

256

00:20:35,040 --> 00:20:39,159

En die is na de HBS op de Kweekschool gegaan en mijn broer

257

00:20:39,159 --> 00:20:42,640

was negentien, dus ik bedoel, er was geen kwestie

258

00:20:42,640 --> 00:20:43,960

<font color="#ffcc00">Die waren groot, ja.</font>

259

00:20:43,960 --> 00:20:48,550

Die waren groot. Ja, en ik eh, maar ik moest nog beginnen.

260

00:20:48,910 --> 00:20:54,010

<font color="#ffcc00">Ja. Vertel eens door, na de lagere school ging je naar?</font>

261

00:20:54,010 --> 00:21:01,135

Eh, dus daar, dus ben ik geweest, dat was in de, daar heb ik ook de nodige vriendinnen

262

00:21:01,135 --> 00:21:08,095

van eh, gehouden, die ik ook eh, zelfs nu nog, de laatste is, is pas gestorven, dat

263

00:21:08,095 --> 00:21:14,310

was een, ik had een vriendin op de Heiligeweg, dat was een bijouteriewinkel

264

00:21:14,310 --> 00:21:14,870

<font color="#ffcc00">Vlakbij, ja.</font>

265

00:21:14,870 --> 00:21:21,770

van Del Canno, au bonheur des Dames en eh, dat waren drie meisjes en dus dat was

266

00:21:21,770 --> 00:21:28,160

maar een heel klein eindje van de Singel waar ik woonde naar de Heiligeweg.

267

00:21:28,350 --> 00:21:28,610

<font color="#ffcc00">Absoluut.</font>

268

00:21:28,610 --> 00:21:36,119

En eh, daar, met eh, was ik de jongste? Ja, de jongste was ik, dan, die was mijn leeftijd, die

269

00:21:36,119 --> 00:21:43,629

was samen met me op die school en die heeft de oorlog overleefd, die is ondergedoken geweest en

270

00:21:43,629 --> 00:21:51,139

die is kortelings ook gestorven. En, nou, van die school zelf heb ik niet veel, dat was een eh,

271

00:21:51,139 --> 00:21:59,203

was eigenlijk een vervelende school, echt een meisjesschool. We moesten 's morgens, op maandagmorgen

272

00:21:59,203 --> 00:22:06,871

moesten we een schoon gesteven schortje meenemen en eh, dan eh, dat was eh, o, maar het mooiste

273

00:22:06,871 --> 00:22:14,381

van die tijd was, en dat is inderdaad interessant, mijn zuster was op de Kweekschool en eh, eh,

274

00:22:14,381 --> 00:22:21,970

die eh, de studenten daar, die moesten invallen vaak, om te leren als er een onderwijzeres ziek

275

00:22:21,970 --> 00:22:29,559

was. En het ongeluk wilde dat ik zat in de vierde klas en eh, we hadden daar een juffrouw en die

276

00:22:29,559 --> 00:22:36,911

was, dat was een rotklas schijnbaar, nare meisjes, en die was zenuwziek geworden en die moest

277

00:22:36,911 --> 00:22:41,180

tijdelijk van school en wie zou er voor de klas komen?

278

00:22:41,540 --> 00:22:41,960

<font color="#ffcc00">Jouw zuster.</font>

279

00:22:41,960 --> 00:22:42,660

Mijn zuster.

280

00:22:42,660 --> 00:22:43,750

<font color="#ffcc00">Hoe heette ze?</font>

281

00:22:44,480 --> 00:22:45,640

Sarah.

282

00:22:45,640 --> 00:22:47,710

<font color="#ffcc00">Oké, Sarah kwam voor de klas.</font>

283

00:22:47,710 --> 00:22:49,490

[lacht] Voor de klas. Nou, [lacht] ko, kon niet erger.

284

00:22:49,490 --> 00:22:51,480

<font color="#ffcc00">Kan niet, nee, dat kan niet.</font>

285

00:22:51,480 --> 00:22:57,657

En eh, zij stond dus in een vreemde klas en ze kende alleen een meisje waar ik bevriend

286

00:22:57,657 --> 00:23:04,047

mee was en die woonde op het Singel en haar vader was de loodgieter en die heette Sjaantje

287

00:23:04,047 --> 00:23:10,225

Pieterse, ik zal het nooit vergeten. Maar dat kind stotterde. Maar dat had ze vergeten,

288

00:23:10,225 --> 00:23:16,402

dus toen kwam ze in de klas en toen zag ze goddank nog een bekend gezicht, behalve mij,



289

00:23:16,402 --> 00:23:22,437

en toen, toen eh, zei ze, Sjaantje, begin jij eens te lezen. Nou, het was natuurlijk

290

00:23:22,437 --> 00:23:26,840

verschrikkelijk, want dat kind stotterde als ik weet niet wat.

291

00:23:26,840 --> 00:23:27,640

<font color="#ffcc00">Naar.</font>

292

00:23:27,640 --> 00:23:31,369

Dat was een heel naar begin en ik geneerde me dood dat mijn zuster

293

00:23:31,369 --> 00:23:34,420

daar voor de klas komt, dat is heel erg voor een kind.

294

00:23:34,420 --> 00:23:35,270

<font color="#ffcc00">Natuurlijk, tuurlijk.</font>

295

00:23:35,270 --> 00:23:39,495

En na school, ik wist niet hoe hard ik weg moest lopen, want ik wou niet

296

00:23:39,495 --> 00:23:43,780

met mijn zuster samen lopen en dan kwamen, kwamen de kinderen op me af en

297

00:23:43,780 --> 00:23:47,830

zeiden ze, ha, d'r zuster, ha d'r zuster. Wat dat betekende, maar

298

00:23:47,830 --> 00:23:48,320

<font color="#ffcc00">O, wat naar.</font>

299

00:23:48,320 --> 00:23:55,675

O ja, dat waren wel krenge van kinderen [lacht], maar goed, dat, dat hebben we dus, heb ik

300

00:23:55,675 --> 00:24:03,112

overleefd, maar toen kwamen eh, dat was dus, ze moest daar zoveel weken zijn en toen kwamen

301

00:24:03,112 --> 00:24:10,468

er andere, eh, meisjes van haar klas om verder les te geven. Het was bij wijze van leertijd

302

00:24:10,468 --> 00:24:17,420

voor die, voor die onderwijzeressen. Dus, maar ik kende de meesten van die vriendinnen

303

00:24:17,420 --> 00:24:17,420

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

304

00:24:17,420 --> 00:24:22,529

van haar en die noemde ik bij de voornaam als ze de klas binnenkwamen, dus

305

00:24:22,529 --> 00:24:27,570

het was een hele, dat was voor hun ook heel erg moeilijk dat ik daar zat.

306

00:24:27,570 --> 00:24:28,730

<font color="#ffcc00">Heel [...], ja.</font>

307

00:24:28,730 --> 00:24:35,600

Ja, maar het was, eh, maar ik heb het, ik heb het doorstaan en mijn zuster heeft het doorstaan

308

00:24:35,600 --> 00:24:42,109

[lacht] en ze is eh, ze is onderwijzeres geworden en dat is wel interessant voor het teken

309

00:24:42,109 --> 00:24:48,762

des tijds, eh, ze is eh, uiteindelijk, ze was een, dat schijnt in de familie te liggen, want

310

00:24:48,762 --> 00:24:55,343

we hebben een heleboel nichten die onderwijzeres geworden zijn en ik heb een oom die leraar

311

00:24:55,343 --> 00:25:00,839

was, eh, dus daar hadden we feeling voor. Mijn eigen dochter is een lerares.

312

00:25:01,270 --> 00:25:08,611

<font color="#ffcc00">Eh, en toen eh, is ze geworden, eh, hoofd van een school voor achterlijke kinderen. Ze was, ze</font>

313

00:25:08,611 --> 00:25:16,416

<font color="#ffcc00">was schijnbaar zo goed dat ze dat deed. Ze heeft eerst nog d'r hoofdakte gehaald na de Kweekschool.</font>

314

00:25:16,416 --> 00:25:23,680

<font color="#ffcc00">Dat was een aparte studie en die was vrij lastig en toen heeft ze haar aanstaande man ontmoet,</font>

315

00:25:23,680 --> 00:25:30,943

<font color="#ffcc00">die d'r, heeft haar geholpen met de scheikunde waar ze het moeilijk mee had en daardoor zijn</font>

316

00:25:30,943 --> 00:25:38,826

<font color="#ffcc00">ze verliefd geworden [lacht]. Maar eh, zij is hoofd geworden van de achterlijke school aan de overkant</font>

317

00:25:38,826 --> 00:25:44,390

<font color="#ffcc00">van het IJ. En eh, dus van de Kloveniersburgwal ging ze met de pont over</font>

318

00:25:44,390 --> 00:25:44,390

<font color="#ffcc00">Ja, natuurlijk. Ja.</font>

319

00:25:44,390 --> 00:25:51,182

het IJ daar naartoe. En toen ze ging trouwen, voordat ze ging trouwen, is de

320

00:25:51,182 --> 00:25:58,242

eh, de directeur van onderwijs, is bij ons thuis gekomen en heeft gezegd, nou,

321

00:25:58,242 --> 00:26:05,302

de rode looper was uit natuurlijk als zo iemand kwam bij mijn ouders, eh, en die

322

00:26:05,302 --> 00:26:11,290

heeft gezegd, juffrouw van tijn, de Wet zegt dat geen onderwijzeres

323

00:26:11,290 --> 00:26:12,030

<font color="#ffcc00">Getrouwd mag zijn.</font>

324

00:26:12,030 --> 00:26:18,095

getrouwd mag zijn. Maar in uw geval wordt beslist een uitzondering gemaakt, hij wist dat

325

00:26:18,095 --> 00:26:23,610

ze wegging, mocht u het onverhoopt nodig hebben, is er voor u altijd een plaats.

326

00:26:23,610 --> 00:26:24,270

<font color="#ffcc00">Zo.</font>

327

00:26:24,270 --> 00:26:30,906

Zo. Dat heeft ze gedaan en toen ze in Palestina kwam heeft ze ook, maar dat was [kucht]

328

00:26:30,906 --> 00:26:37,923

voluntair, heeft ze kindertjes die eh, alleen maar Ivriet spraken, heeft ze Engels geleerd.

329

00:26:37,923 --> 00:26:44,636

Dat waren klassen natuurlijk. En, dus dat was in haar bloed. Dus dat was van de, van die

330

00:26:44,636 --> 00:26:51,272

tijd van, begon dat, van de school. Maar van de Elisabeth Wolffschool, ik geloof dat ik

331

00:26:51,272 --> 00:26:57,069

heel blij was dat ik er weg was. Het waren allemaal kattige meisjes [lacht].

332

00:26:57,070 --> 00:27:00,110

<font color="#ffcc00">En waar ben je helemaal naar de middelbare school gegaan?</font>

333

00:27:00,110 --> 00:27:08,243

Toen ben ik naar de vierde driejarige HBS gegaan, op de Weteringschans, en die is verplaatst

334

00:27:08,243 --> 00:27:17,173

naar de Pieter Lodewijk Takstraat en die sloot aan tegenover op de OHS, op de Openbare Handelsschool,

335

00:27:17,173 --> 00:27:25,484

dat waren de volgende twee jaren. Dus dat was met elkaar vijf jaar en daar heb ik eh, een hele

336

00:27:25,484 --> 00:27:33,618

goede opleiding gehad voor kantoorwerk. Ik bedoel, ik [kucht] en daar was eh, behalve Frans,

337

00:27:33,618 --> 00:27:41,664

Duits en Engels hadden we van elk, eh taal eh, één uur per week handelscorrespondentie en

338

00:27:41,664 --> 00:27:49,621

ik heb m'n stenografiediploma's gehaald in Nederlands, Frans, Duits en Engels en toen

339

00:27:49,621 --> 00:27:57,578

na afloop, nou en handelsrekenen en boekhouden natuurlijk en eh, en toen na afloop heb ik

340

00:27:57,578 --> 00:28:03,060

nog een mercuriusexamen Engels gedaan, dat was ook dus voor de

341

00:28:03,060 --> 00:28:03,690

<font color="#ffcc00">Allemachtig.</font>

342

00:28:03,690 --> 00:28:10,852

handel. En, dus ik was klaar voor kantoor en eh, maar toen, toen ik klaar was zei vader, ga

343

00:28:10,852 --> 00:28:18,092

jij ook naar de Kweekschool. Ik zeg, o nee, ik moet niets met grinnikt met al die kinderen te

344

00:28:18,092 --> 00:28:25,488

maken hebben, ik ga liever naar kantoor. Toen heb ik [kucht] dus op kantoor gewerkt. En dus dat

345

00:28:25,488 --> 00:28:31,950



was eh, dat was goed en dat is me hier in Amerika héél erg goed van pas gekomen.

346

00:28:31,950 --> 00:28:33,830

<font color="#ffcc00">Daar komen we nog op.</font>

347

00:28:33,830 --> 00:28:34,240

Ja.

348

00:28:34,240 --> 00:28:37,120

<font color="#ffcc00">Op een gegeven ogenblik kwam er een familie naast jullie wonen. In welk jaar?</font>

349

00:28:37,120 --> 00:28:38,130

Wan, wat?

350

00:28:38,130 --> 00:28:41,400

<font color="#ffcc00">Op een gegeven ogenblik kwam de familie Keesing naast jullie wonen.</font>

351

00:28:41,400 --> 00:28:41,750

Ja.

352

00:28:41,750 --> 00:28:42,630

<font color="#ffcc00">In welk jaar was dat?</font>

353

00:28:42,630 --> 00:28:49,023

Nee, wij kwamen naast Keesings wonen. Eh, mijn vader had dus een zaak op de Kloveniersburgwal

354

00:28:49,023 --> 00:28:54,661

en eh, zat altijd te loeren of er eens een keer een huis te koop kwam in de buurt

355

00:28:54,661 --> 00:29:00,367

daarvan, zodat we een eigen huis hadden weer, niet op een huurhuis. En op een goede

356

00:29:00,367 --> 00:29:04,630

avond kwam hij thuis en toen zei hij, ik heb een huis gekocht.

357

00:29:04,630 --> 00:29:05,190

<font color="#ffcc00">Zo.</font>

358

00:29:05,190 --> 00:29:11,205

Ja. Hij was naar de veiling gegaan, hij was altijd heel spontaan in die dingen, en hij heeft

359

00:29:11,205 --> 00:29:17,024

een huis gekocht. Nou, dat huis was eh, gebruikt, gedeeltelijk als woning en als pakhuis,

360

00:29:17,024 --> 00:29:22,975

dus het was niet in buitengewoon goede conditie, dus ik dacht, o, toen ik het zag, ik denk,

361

00:29:22,975 --> 00:29:28,859

o mijn god, moet ik in een pakhuis wonen? Maar afijn, hij heeft het helemaal in orde laten

362

00:29:28,859 --> 00:29:33,110

maken met badkamers en alles en het was naast de familie Keesing.

363

00:29:33,110 --> 00:29:35,340

<font color="#ffcc00">Wanneer was dat, hoe oud was je toen?</font>

364

00:29:35,380 --> 00:29:42,171

Op mijn twaalfde jaar, verjaardag zijn we verhuisd. En in plaats dat ik nou een mooie kinderpartij had

365

00:29:42,171 --> 00:29:48,430

wa, stond de verhuiswagen voor de deur. Maar oké, dat heb ik ze vergeven, want ik heb daarmee

366

00:29:49,100 --> 00:29:50,110

<font color="#ffcc00">Terecht [lacht]</font>

367

00:29:50,110 --> 00:29:57,200

En eh, dat huis was dus naast dokter Keesing, wat me, wat me toen niets zei.

368

00:29:57,620 --> 00:30:05,390

<font color="#ffcc00">Ja, het zei me wel iets. Ik wist dat er een Keesing kwam, want eh, ik had met hem kennis gemaakt</font>

369

00:30:05,390 --> 00:30:13,242

<font color="#ffcc00">toen ik nog een klein kind was en dat verhaal moet ik even zeggen, want dat is heel erg mooi. Eh,</font>

370

00:30:13,242 --> 00:30:21,013

<font color="#ffcc00">mijn moeder ging altijd naar ziekenhuizen om zieke mensen te bezoeken en oude mensen te bezoeken</font>

371

00:30:21,013 --> 00:30:29,027

<font color="#ffcc00">en nam mij mee. Ik moest leren om dat werk ook te doen als ik groter werd. En toen was ze op bezoek</font>

372

00:30:29,027 --> 00:30:36,070

<font color="#ffcc00">in het eh, er waren drie [Joodse] ziekenhuizen in Amsterdam, de NIZ, de PIZ en de CIZ.</font>

373

00:30:36,070 --> 00:30:37,340

<font color="#ffcc00">C, CZ.</font>

374

00:30:37,520 --> 00:30:43,702

Ja. Maar in één daarvan, toen hebben we werkelijk een vriendin van haar bezocht en die had,

375

00:30:43,702 --> 00:30:50,084

wat ik niet wist, die had kanker. Dat was dus een heel zielige geval. En, terwijl wij daar waren

376

00:30:50,084 --> 00:30:56,532

eh, kwam mijn aanstaande schoonvader naar binnen om zijn patiënt te bezoeken en hij was, maakte,

377

00:30:56,532 --> 00:31:02,848

een indrukwekkende figuur met een zwarte sik en een, een eh soort geklede jas hadden ze aan en,

378

00:31:02,848 --> 00:31:09,230

in die tijd was er een vest met een witte bies. Het zag er altijd heel erg, en ik was anyhow als

379

00:31:09,230 --> 00:31:15,545

kind al als de dood voor doktoren en eh, hij wou vriendelijk zijn en eh, toen zei die, eh, eh,

380

00:31:15,545 --> 00:31:21,728

dag zusje, hoe gaat het met jou, of zo, een heel vriendelijk woord. En toen zei mijn moeder,

381

00:31:21,728 --> 00:31:27,977

zei, o dokter, ze eet zo slecht. Nou, waarop ik een keel opzette die ze in het hele ziekenhuis

382

00:31:27,977 --> 00:31:34,226

hoorden. De man die dacht, god, wat heb ik, ben ik begonnen? En toen zei die tegen me, kindje,

383

00:31:34,226 --> 00:31:40,541

eet jij maar zoals je gewend bent hoor. Dat heeft mijn moeder dus onthouden en me later verteld

384

00:31:40,541 --> 00:31:44,730

en dat was mijn eerste ontmoeting met mijn schoonvader [lacht].

385

00:31:44,730 --> 00:31:47,380

<font color="#ffcc00">Heeft ze je toen ook laten eten zoals je wilde?</font>

386

00:31:47,380 --> 00:31:47,380

Wat?

387

00:31:47,420 --> 00:31:49,480

<font color="#ffcc00">Heeft ze je toen ook laten eten als je</font>

388

00:31:49,480 --> 00:31:54,025

[lacht] Nou, dat weet ik niet meer. Ik zal het wel gedaan hebben, maar ik

389

00:31:54,025 --> 00:31:58,571

bedoel, om dat dan, dat tegen een dokter te zeggen, ik dacht minstens dat

390

00:31:58,571 --> 00:32:02,930

hij me zou vermoorden, maar eh, het is goed afgelopen. Dus eh, dat was

391

00:32:02,930 --> 00:32:04,220

<font color="#ffcc00">Was je gezond? Was je</font>

392

00:32:05,000 --> 00:32:10,875

Ja, ik was gezond. Alleen als eh, ik heb één keer, wat ik niet weet, heb ik schijnbaar

393

00:32:10,875 --> 00:32:16,618

iets aan mijn nieren gehad en eh, toen woonden we nog op de Oude Schans en toen hadden

394

00:32:16,618 --> 00:32:22,427

we, dat is ook een leuk verhaal, hadden we een eh, een dokter Norden en eh, nou, ik was

395

00:32:22,427 --> 00:32:28,303

bang voor alles wat dokter was, en die wou me een beetje gerust stellen en ik was eh, ik

396

00:32:28,303 --> 00:32:34,179

had allemaal boekjes die me voorgelezen werden en ik kende alles uit mijn hoofd wat daar

397

00:32:34,179 --> 00:32:38,919

instond en er waren boekjes van Rie Cramer, dat waren beeldige boekjes.

398

00:32:38,920 --> 00:32:39,740

<font color="#ffcc00">Ja, prachtig.</font>

399

00:32:39,740 --> 00:32:46,143

En dat was het Bloemenhuis, heette het. Op één of andere manier heb ik het weer in handen gekregen

400

00:32:46,143 --> 00:32:52,482

en ik heb het zelfs hier. En ik kende al die versjes, die kende ik uit mijn hoofd, dus toen wou hij

401

00:32:52,482 --> 00:32:58,694

me zoet houden, deed het boekje open en toen zei die, lees dat maar even. En eh, toen was ik dat,

402



00:32:58,694 --> 00:33:05,097

en het ging, ging heel goed, toen zegt hij, o, dat is heel goed. Het boek was omgekeerd. Hij had hem

403

00:33:05,097 --> 00:33:11,437

omgekeerd, had hij het me gegeven, maar ik kende het uit mijn hoofd, dus ik wou laten zien hoe goed

404

00:33:11,437 --> 00:33:16,560

ik kon lezen en ging met mijn vingertje netjes alle, alle woorden langs [lacht].

405

00:33:16,560 --> 00:33:16,790

<font color="#ffcc00">O, god.</font>

406

00:33:16,790 --> 00:33:17,960

Maar verder ben ik nooit ziek geweest.

407

00:33:17,960 --> 00:33:21,340

<font color="#ffcc00">Nee, omdat je zei dat je niet goed at, dan</font>

408

00:33:21,400 --> 00:33:26,460

Dat was niks, dat was, ik, ik weet het niet, dat was schijnbaar

409

00:33:26,460 --> 00:33:26,460

<font color="#ffcc00">Nou ja, moeders klagen altijd.</font>

410

00:33:26,460 --> 00:33:28,776

Ik, ik at heus wel goed, maar het, moeder moest iets zeggen.

411

00:33:28,776 --> 00:33:30,630

Ik weet het niet waarom ze dat zei, ze eet niet.

412

00:33:30,630 --> 00:33:32,420

<font color="#ffcc00">Was er iets wat je heel vies vond?</font>

413

00:33:32,470 --> 00:33:32,830

Wat?

414

00:33:32,830 --> 00:33:34,820

<font color="#ffcc00">Was er iets wat je heel vies vond?</font>

415

00:33:35,020 --> 00:33:35,800

Wat ik wat?

416

00:33:35,800 --> 00:33:37,850

<font color="#ffcc00">Wat je helemaal niet lekker vond?</font>

417

00:33:38,260 --> 00:33:41,540

O ja, bloemkool. Bloemkool.

418

00:33:41,540 --> 00:33:43,810

<font color="#ffcc00">Meteen vallen de bloemen uit [lacht].</font>

419

00:33:43,810 --> 00:33:49,455

Nee. Nee, bloemkool wou ik niet eten en dat was heel goed, want dan mocht, hoefde ik het ook niet

420

00:33:49,455 --> 00:33:54,984

te eten. Dat was, was heel goed, totdat ik in Groningen kwam en bij een tante logeerde, eh, die

421

00:33:54,984 --> 00:34:00,454

onderwijzeres was, en eh, die eh, heeft me bloemkool voorgezet en ik zei, dat eet ik niet en

422

00:34:00,454 --> 00:34:06,041

toen zei ze, ja, dat moet je toch echt wel eten en toen heb ik daar een grote keel opgezet, zegt

423

00:34:06,041 --> 00:34:11,570

op een druilende manier en mijn moeder zegt dat ik het niet hoef te eten en ik eet het hier ook

424

00:34:11,570 --> 00:34:17,157

niet. Dus dat weet ik van, daarom weet ik alleen van bloemkool. Misschien waren er andere dingen

425

00:34:17,157 --> 00:34:21,290

die ik niet lekker vond, maar die bloemkool, dat was vreselijk [lacht].

426

00:34:21,290 --> 00:34:29,170

<font color="#ffcc00">Dat vind je vies [lacht]. Goed, vertel eens door, die familie kwam naast je wonen.</font>

427

00:34:29,170 --> 00:34:30,370

Ja, we kwamen dus, eh

428

00:34:30,370 --> 00:34:33,520

<font color="#ffcc00">En nu wou je het verhaal vertellen van die familie.</font>

429

00:34:33,520 --> 00:34:34,060

Wat?

430

00:34:34,060 --> 00:34:37,690

<font color="#ffcc00">Je wou het verhaal vertellen van je latere schoonvader.</font>

431

00:34:39,260 --> 00:34:40,520

Over de lagere school?

432

00:34:40,520 --> 00:34:45,080

<font color="#ffcc00">Nee, je wou het verhaal vertellen, vertelde je me, van je schoonvader. Je zei</font>

433

00:34:45,080 --> 00:34:49,500

O, mijn schoonvader, ja. O ja, dat is eh, je bedoelt helemaal

434

00:34:49,500 --> 00:34:49,530

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

435

00:34:49,530 --> 00:34:50,610

van zijn jeugd af?

436

00:34:50,960 --> 00:34:52,960

<font color="#ffcc00">Nee, maar gewoon, wat belangrijk is.</font>

437

00:34:52,960 --> 00:35:00,082

<font color="#ffcc00">Eh, nou, want ik bedoel, het was, eh, de, [kucht] we kwamen dus naast de Keesings te wonen en</font>

438

00:35:00,082 --> 00:35:07,582

<font color="#ffcc00">doordat we eh, net, de, onze dokter Norden verloren hadden, die was opgehouden, werd dokter Keesing</font>

439

00:35:07,582 --> 00:35:13,720

<font color="#ffcc00">meteen onze dokter ook en in Holland ook, als je burens bent, dan, nou ja, dat is</font>

440

00:35:13,720 --> 00:35:14,000

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

441

00:35:14,000 --> 00:35:20,587

heel vriendelijk. En dan, daar was dokter Keesing en dat was een, toch een indrukwekkende

442

00:35:20,587 --> 00:35:26,360

figuur, altijd, en zoals gezegd, ik was altijd bang voor dokters en ik was het

443

00:35:26,360 --> 00:35:32,429

nog niet kwijt toen ik twaalf jaar was. En eh, [kucht] deze man had een hele, hele

444

00:35:32,429 --> 00:35:36,870

moeilijke jeugd gehad. Wil je dat ook nog horen, een stukje?

445

00:35:36,870 --> 00:35:37,760

<font color="#ffcc00">Prima.</font>

446

00:35:37,760 --> 00:35:45,018

Eh, hij kwam uit een gezin [kucht] waar hij zijn vader verloren had toen hij drie of vier jaar

447

00:35:45,018 --> 00:35:52,508

was en de moeder zat met eh, vier jongens en één meisje en eh, natuurlijk geen geld. Zijn vader

448

00:35:52,508 --> 00:35:59,689

was een behanger en de oudste zoon is gaan werken toen hij veertien jaar werd om de broers te

449

00:35:59,689 --> 00:36:07,411

kunnen laten studeren en de twee jongste kinderen zijn in een weeshuis gegaan. En die broer daarvan,

450

00:36:07,411 --> 00:36:14,824

die heeft ook nooit gestudeerd. Dat was dus, de weeshuisopleiding was schijnbaar niet zo dat die

451

00:36:14,824 --> 00:36:22,159

nog verder kon studeren. Eh, maar die eh, mijn schoonvader heeft dus voor arts gestudeerd nadat

452

00:36:22,159 --> 00:36:29,341

hij op de HBS een geschiedenisleraar, eh, bevriend had gemaakt. Eh, die hem een beurs gegeven

453

00:36:29,341 --> 00:36:37,603

heeft, geld gegeven heeft om te studeren, temeer omdat mijn schoonvader erg in geschiedenis geïnteresseerd

454

00:36:37,603 --> 00:36:44,861

was, wat hem verder in zijn leven erg geholpen heeft. Hij heeft dus gestudeerd en is zodra hij

455

00:36:44,861 --> 00:36:52,120

afgestudeerd was, ofschoon hij een heel goed aanbod had om verder door te gaan en professor te

456

00:36:52,120 --> 00:36:59,610

worden, wilde hij zijn schuld uitbe, afbetalen en is eh, meteen in de praktijk gegaan, heeft zijn

457

00:36:59,610 --> 00:37:06,791

schuld afbetaald en is getrouwd. Eh, ongelukkigerwijze brak toen [kucht] de oorlog uit met de

458

00:37:06,791 --> 00:37:09,879

vreselijke Spaanse griep die er heerste.



459

00:37:09,880 --> 00:37:10,660

<font color="#ffcc00">Dat is de Eerste Wereldoorlog.</font>

460

00:37:10,660 --> 00:37:19,113

Eerste Wereldoorlog, ja. En eh, zijn vrouw was ook iemand die erg veel [kucht] zorgen had voor zieken

461

00:37:19,113 --> 00:37:27,814

en oude mensen en die zei, ik ga mijn tante nog even bezoeken en toen zei mijn schoonvader, doe dat niet,

462

00:37:27,814 --> 00:37:36,185

want het kan zijn dat ze griep heeft en dan krijg jij het ook en toen zegt ze, nee, ik moet naar haar

463

00:37:36,185 --> 00:37:44,472

toegaan. En ze is naar haar toegegaan en ze heeft griep gekregen en ze is gestorven en haar vader en

464

00:37:44,472 --> 00:37:53,008

moeder die bij haar in huis woonden, dat was de gewoonte in die tijd dat, dat ouders, oudere ouders die

465

00:37:53,008 --> 00:38:01,378

kinderen getrouwd hadden bij een kind in huis kwamen en haar, zij is gestorven en haar vader. Dus eh,

466

00:38:01,378 --> 00:38:07,759

de moeder heeft twee dagen na elkaar haar enige dochter en haar man verloren.

467

00:38:07,760 --> 00:38:07,760

<font color="#ffcc00">[griezelt]</font>

468

00:38:07,760 --> 00:38:15,469

En die woonde dus bij mijn schoonvader in huis en dat was een hele drukke praktijk, dus dat

469

00:38:15,469 --> 00:38:23,094

was een vreselijke toestand. En mijn aanstaande man was vijf jaar en zijn zusje was zeven,

470

00:38:23,094 --> 00:38:30,550

dus dat was geen pro, geen klein probleem. Hij eh, heeft, eh, was toen een verpleegster

471

00:38:30,550 --> 00:38:38,006

die in huis gekomen is, die de kinderen verzorgd heeft en er was personeel verder om het

472

00:38:38,006 --> 00:38:45,885

huis bij te houden en te koken, [kucht] maar hij heeft eh, eh, een jaar later is hij getrouwd

473

00:38:45,885 --> 00:38:52,070

[kucht] met de eerste, met een nicht van zijn eerste vrouw. Die woonde in

474

00:38:52,070 --> 00:38:52,710

<font color="#ffcc00">Die vader, ja?</font>

475

00:38:52,710 --> 00:38:52,870

Hè?

476

00:38:52,870 --> 00:38:54,550

<font color="#ffcc00">De vader van?</font>

477

00:38:55,180 --> 00:39:00,730

Ja, de vader van mijn man, dokter Keesing is getrouwd met een nicht van zijn eerste vrouw.

478

00:39:00,730 --> 00:39:00,730

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

479

00:39:00,730 --> 00:39:05,430

En dat heeft hij daarom gedaan, want die kende de kinderen

480

00:39:06,920 --> 00:39:07,550

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

481

00:39:07,770 --> 00:39:15,099

En die eh, eh, en de kinderen kenden haar en die hadden het gevoel, de hoofdzaak was dat zijn,

482

00:39:15,099 --> 00:39:23,277

dat zijn kinderen weer een goede moeder kregen, wat ontze, ontzettend verstandig was. Zij was zesentwintig

483

00:39:23,277 --> 00:39:30,760

en hij was zesendertig, dus ze kwam als dorpsmeisje kwam ze opeens in een stad in een hele drukke

484

00:39:30,760 --> 00:39:36,470

praktijk en in een druk gezin en met twee kindertjes met heel veel zorgen.

485

00:39:36,470 --> 00:39:37,820

<font color="#ffcc00">Waar kwam ze vandaan?</font>

486

00:39:37,820 --> 00:39:38,650

Uit Dieren.

487

00:39:38,650 --> 00:39:39,140

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

488

00:39:39,140 --> 00:39:44,899

Dat was een klein, klein plaatsje. Maar ze kende de kinderen en de kinderen kenden de kinderen en

489

00:39:44,899 --> 00:39:50,718

de kinderen kende haar, dus het was, dat was niet zo'n probleem. Maar eh, ze was een één, heel

490

00:39:50,718 --> 00:39:56,597

eenvoudig mens en ze had na de middelbare school verder niets geleerd en mijn schoonvader, die vond

491

00:39:56,597 --> 00:40:02,297

natuurlijk dat ze meer moest leren en dat was een drama en heeft, wilde dat ze, ik geloof Latijn

492

00:40:02,297 --> 00:40:07,938

en Grieks leerde. Leraren kwamen aan huis, nou, het mens wist niet wat ze, wat ze had, want dat

493

00:40:07,938 --> 00:40:12,570

drukke gezin en de kleine kindertjes [lacht], dus, dus dat is gauw opgehouden.

494

00:40:13,150 --> 00:40:20,272

<font color="#ffcc00">Maar, ze was een ongelooflijke moeder voor ze. Het kon niet beter en eh, het meest typerende</font>

495

00:40:20,272 --> 00:40:27,471

<font color="#ffcc00">[kucht], waar niet iedereen het mee eens is, maar wat zij zei, ze was dol op kinderen [kucht],</font>

496

00:40:27,471 --> 00:40:34,670

<font color="#ffcc00">en ze was zesentwintig jaar, een jonge vrouw. Zij heeft zelf geen kinderen meer willen hebben,</font>

497

00:40:34,670 --> 00:40:40,949

<font color="#ffcc00">want zij was bang dat ze deze twee moederloze kinderen te kort zou doen voor, door</font>

498

00:40:42,550 --> 00:40:42,730

<font color="#ffcc00">Wat ontzettend lief.</font>

499

00:40:42,730 --> 00:40:43,250

Hè? Ja, nou, dat is wel een

500

00:40:43,250 --> 00:40:43,680

<font color="#ffcc00">Heel bijzonder.</font>

501

00:40:43,680 --> 00:40:51,000

hele, heel bijzonder. Ik had ook een eh, een hele, hele goede verhouding met haar. Heel goed.

502

00:40:51,000 --> 00:40:52,660

<font color="#ffcc00">Zij woonde naast je en ze was de vrouw des huizes?</font>

503

00:40:52,660 --> 00:40:52,660

Wat?

504

00:40:52,660 --> 00:40:54,890

<font color="#ffcc00">Zij woonde naast je?</font>

505

00:40:54,890 --> 00:41:02,892

Ja, ze woonde naast me, en, en eh, en zij was eh, en daardoor, door haar is het eigenlijk aangekomen

506

00:41:02,892 --> 00:41:10,339

met mijn man, want zij was dus dol op kinderen en ik was weer nog een kind en eh, wat onder de

507

00:41:10,339 --> 00:41:17,945

jongere kinderen rangschikte en mijn aanstaande man was vijf jaar ouder en zijn zuster was zeven

508

00:41:17,945 --> 00:41:25,314

jaar ouder, dus daar was een kind met vlechtjes en een kind van hiernaast, dus schattig, leuk

509

00:41:25,314 --> 00:41:32,761

en eh, op vrijdagmiddag kwam er altijd een hele grote mand met eh, met bloemen van de bloemist

510

00:41:32,761 --> 00:41:40,367

en die werd naar binnen gebracht op de logeerkamer waar een grote kast was met vazen en dan riep

511

00:41:40,367 --> 00:41:45,280

ze mij en dan zei ze, wil je me helpen de bloemetjes verdelen.

512

00:41:45,280 --> 00:41:45,990

<font color="#ffcc00">Heerlijk.</font>

513

00:41:45,990 --> 00:41:52,007

Ja, en nou, dat vond ik za, ik hield van bloemen, en dan kwam ze met die grote manden en dan,

514

00:41:52,007 --> 00:41:58,089

nou, dan werd, maakte ze een vaasje klaar en dan zei ze, zet dat maar bij dokter op het bureau

515

00:41:58,089 --> 00:42:03,977



en zet dat maar in de voorkamer en zet dat maar op Hetty haar kamer. En zo ging ik het hele

516

00:42:03,977 --> 00:42:09,865

huis door met mijn vazen, en, maar ik kwam daar iedere keer en ik was dolge, dolgelukkig en

517

00:42:09,865 --> 00:42:15,947

ik vond het leuk en zij was een schat van een mens. Dus, oef, sorry. En eh, [lacht], eh, toen,

518

00:42:15,947 --> 00:42:22,029

eh, dus dat was, dat, zij heeft mij eigenlijk echt naar binnen gebracht en, ik bedoel, ik zag,

519

00:42:22,029 --> 00:42:26,300

ik zag mijn aanstaande man, maar ja, een kind met vlechtjes en, en

520

00:42:26,300 --> 00:42:27,820

<font color="#ffcc00">Een jongen, vijf jaar ouder.</font>

521

00:42:27,820 --> 00:42:30,470

En hij was op het gymnasium.

522

00:42:30,470 --> 00:42:30,940

<font color="#ffcc00">Nou, wat wil je</font>

523

00:42:30,940 --> 00:42:31,240

Ja, nee

524

00:42:31,240 --> 00:42:32,220

<font color="#ffcc00">dat is zo'n afstand.</font>

525

00:42:32,220 --> 00:42:39,107

Ja, nee, dat, dat, dat ging niet erg. Maar eh, toen, ik vond het toch wel erg leuk die jongen

526

00:42:39,107 --> 00:42:45,920

daar en eh, dan 's morgens ging ik met de tram naar de, naar de Pieter Lodewijk Takstraat]

527

00:42:45,920 --> 00:42:45,920

<font color="#ffcc00">Hmhm</font>

528

00:42:45,920 --> 00:42:54,196

en moest ik naar de Munt lopen en je kent die oude grachtenhuizen in Amsterdam, eh, de, hij fe, hij nam

529

00:42:54,196 --> 00:43:01,830

zijn fiets naar het Barleus Gymnasium en dan kwam hij de onderdeur uit. Weet je, onder de stoep

530

00:43:01,830 --> 00:43:02,290

<font color="#ffcc00">Ja. Ja.</font>

531

00:43:02,290 --> 00:43:09,129

was de deur, want daar stond zijn fiets, in de gang. En dan za, ke, keek ik voor het raam en

532

00:43:09,129 --> 00:43:16,044

dan eh, als ik dan het voorwiel uit die deur zag komen, dan ging ik tiptiptip en dan ging ik

533

00:43:16,044 --> 00:43:22,958

de deur uit ook en mijn grootste lol was dat hij dan tenminste goedendag tegen me zei. En eh,

534

00:43:22,958 --> 00:43:30,021

en later, eh, dan eh, liep hij soms mee tot de Munt, maar dat ging meestal niet, want hij ging

535

00:43:30,021 --> 00:43:37,084

op het laatste nippertje altijd naar school [lacht], dus eh, zo is het aan gekomen. Bovendien,

536

00:43:37,084 --> 00:43:42,140

mijn schoonvader had een auto, eh, want hij moest zijn visites maken

537

00:43:44,780 --> 00:43:51,136

<font color="#ffcc00">Eh, op zondag was er geen chauffeur, hij had een chauffeur, en op zondag gingen ze vaak</font>

538

00:43:51,136 --> 00:43:57,713

<font color="#ffcc00">naar familie in Hilversum of zag er een kennis in Amersfoort en eh, toen ik, zeg maar wat,</font>

539

00:43:57,713 --> 00:44:04,289

<font color="#ffcc00">vijftien of zestien jaar was, of zoiets, dan zei mijn schoonmoeder, hè, laten we dat kind</font>

540

00:44:04,289 --> 00:44:10,792

<font color="#ffcc00">van de burens meenemen, die heeft nooit iets op zondag en eh, die heeft geen auto. O, zei,</font>

541

00:44:10,792 --> 00:44:17,295

<font color="#ffcc00">zei mijn man dan, jij moet altijd een sleepje hebben [lacht] en eh, maar dan ging ik heel</font>

542

00:44:17,295 --> 00:44:23,652

<font color="#ffcc00">vaak mee en de grootste lol was natuurlijk, hij reed en eh, en ik zat ernaast en mijn</font>

543

00:44:23,652 --> 00:44:28,840

<font color="#ffcc00">schoonouders zaten achterin, dus het is erg gecultiveerd op die manier.</font>

544

00:44:28,910 --> 00:44:31,960

<font color="#ffcc00">Maar, gingen je ouders nou om met eh, de burens?</font>

545

00:44:31,960 --> 00:44:39,211

O ja, o ja, o ja, eh, die gingen, eh, dus, eh, vooral de vrouwen, ik bedoel, mijn schoonvader die was

546

00:44:39,211 --> 00:44:46,390

werkelijk vreselijk druk en 's avonds hadden ze eh, soms mensen om te bridgen en op donderdagavond

547

00:44:46,390 --> 00:44:53,570

was het Concertgebouw en eh, maar ik bedoel, we zagen hem geregeld, maar mijn schoonmoeder kwam 's

548

00:44:53,570 --> 00:45:00,678

morgens wel een kopje koffie drinken bij mijn moeder en omgekeerd en eh, dus ja, het was een, en ik

549

00:45:00,678 --> 00:45:07,714

was toen heel bevriend met, met mijn schoonzuster. Eh, dat was gek, ze was zeven jaar ouder, maar

550

00:45:07,714 --> 00:45:15,252

we zijn hele, hele goede vriendinnen gebleven en eh, ze zijn eh, ik weet het niet, ze vond het schijnbaar

551

00:45:15,252 --> 00:45:20,350

ook gezellig om een, om een jong, jong zusje of een kind mee te hebben.

552

00:45:20,640 --> 00:45:21,580

<font color="#ffcc00">Gewoon gezellig.</font>

553

00:45:21,580 --> 00:45:26,761

Ik ging boodschappen met haar doen of weet ik wat, ze is advocaat geworden. Dat was

554

00:45:26,761 --> 00:45:32,754

niet erg moeilijk, want het was tegenover, was de universiteit [lacht], van de Kloveniersburgwal

555

00:45:32,754 --> 00:45:37,000

en eh, dus dat, ja, dat was een, het was een hele goede verhouding.

556

00:45:37,000 --> 00:45:38,690

<font color="#ffcc00">Die twee gezinnen leefden echt.</font>

557

00:45:38,690 --> 00:45:39,180

Wat?

558

00:45:39,180 --> 00:45:44,160

<font color="#ffcc00">Die twee gezinnen leefden met elkaar? Die twee gezinnen</font>

559

00:45:44,160 --> 00:45:45,050

Ja, ja, ja, ja, ja.

560

00:45:45,050 --> 00:45:45,400

<font color="#ffcc00">leefden met elkaar.</font>

561

00:45:45,400 --> 00:45:52,323

Ja, ja, het was, het was, en iedereen kwam. Ik bedoel, de familie uit Dieren kwam logeren en die

562

00:45:52,323 --> 00:45:59,103

kwamen bij ons en, en ik bedoel, het was, het was werkelijk, het was al een eenheid. Ik geloof

563

00:45:59,103 --> 00:46:06,315

dat vanaf mijn zestiende jaar, mijn zestiende jaar was het, was het aan zonder dat ik ooit gevraagd

564

00:46:06,315 --> 00:46:13,094

ben geweest of ik met hem wou trouwen, maar toen ik zestien jaar was, vanaf die tijd toen zijn

565

00:46:13,094 --> 00:46:20,378

we wel eh, samen geweest. We zijn niet alleen geweest, maar eh, en toen ben ik, ik weet niet wanneer

566

00:46:20,378 --> 00:46:27,374

het was, één keer zijn, ben ik mee geweest, dat was in '37, toen ben ik mee geweest naar eh,

567

00:46:27,374 --> 00:46:34,298

naar Frankrijk. Dat wil zeggen, zij gingen en ik ben met de trein nagekomen, want ik had korter

568

00:46:34,298 --> 00:46:38,770

daarop vakantie en eh, maar met mijn schoonouders natuurlijk.

569

00:46:38,770 --> 00:46:40,740

<font color="#ffcc00">Waar was het in Frankrijk?</font>

570

00:46:41,440 --> 00:46:47,590

Eh, we zijn toen eh, naar eh, ik ben aangekomen in Parijs natuurlijk. Daar zijn we

571

00:46:47,590 --> 00:46:54,040

een poosje geweest en eh, wacht even, dat was in '37, ja, toen zijn we naar Parijs

572



00:46:54,040 --> 00:47:00,715

gegaan en toen zijn we naar Engeland gegaan, want een neef van mijn man is daar getrouwd.

573

00:47:00,715 --> 00:47:07,090

Zo was het, daar was ik mee. Dus, eh dat was mijn eerste buitenlandse reis. Toen zijn

574

00:47:07,090 --> 00:47:11,590

we met het eh, er was natuurlijk geen tunnel, zijn we met de

575

00:47:11,590 --> 00:47:12,420

<font color="#ffcc00">De boot.</font>

576

00:47:12,420 --> 00:47:14,810

Ja, maar dat is een, een autoboot.

577

00:47:14,810 --> 00:47:15,670

<font color="#ffcc00">Jaha.</font>

578

00:47:15,670 --> 00:47:22,235

En, en eh, ach heer, eh, eh, daar, dan word je zo zeeziek, als je daar vatbaar voor

579

00:47:22,235 --> 00:47:28,020

bent, dus het is eh, maar oké, het is allemaal goed gegaan. Dat was toen.

580

00:47:28,020 --> 00:47:29,940

<font color="#ffcc00">Maar dan zitten we al in de dertiger jaren.</font>

581

00:47:29,940 --> 00:47:30,460

Ja.

582

00:47:30,460 --> 00:47:32,450

<font color="#ffcc00">Maar toen gebeurde er natuurlijk alles al in Duitsland]</font>

583

00:47:32,450 --> 00:47:40,218

Ja, er is al heel veel beg, gebeurd. Toen eh, in 1933 eh, is eh, mijn schoonvader was,

584

00:47:40,218 --> 00:47:47,722

dat moet er nog even bij, mijn schoonvader was eh, de directeur eh, de president van

585

00:47:47,722 --> 00:47:54,520

de Joodse Invalide. Dat was een gesticht wat gemaakt is door de, voor de eh,

586

00:47:54,520 --> 00:47:54,520

<font color="#ffcc00">Armen.</font>

587

00:47:54,520 --> 00:48:03,165

Nou, eh, ik geloof dat er ook wel andere mensen waren die nog wat konden betalen, eh, oude van dagen

588

00:48:03,165 --> 00:48:11,637

en die verzorging nodig hadden. En dat was in Amsterdam. En eh, daar kwamen ook wel mensen uit het

589

00:48:11,637 --> 00:48:19,850

buitenland en die eh, hadden dan verhalen van, eh, ver, vervolgingen en allerlei nare dingen en

590

00:48:19,850 --> 00:48:28,495

mijn schoonvader luisterde daarnaar natuurlijk en, en onthield dat. En, eh, zag, zag al dingen komen

591

00:48:28,495 --> 00:48:36,881

en, maar in 1933 toen hij eh, toen Hitler aan het bewind gekomen is, toen heeft-ie gezegd, dit is

592

00:48:36,881 --> 00:48:45,354

het einde, dit gaat overheersend worden en de nazi's gaan hier verder aan werken en gaan de boel

593

00:48:45,354 --> 00:48:51,060

bezetten en waarschijnlijk ook in andere landen behalve Duitsland.

594

00:48:51,060 --> 00:49:01,031

<font color="#ffcc00">En toen zei hij, ik wil toch eens informeren wat de emigratiemogelijkheden met Amerika zijn.</font>

595

00:49:01,031 --> 00:49:10,570

<font color="#ffcc00">En in 19, ik geloof al meteen in 1933 zijn we met z'n drieën naar Rotterdam gegaan om</font>

596

00:49:10,570 --> 00:49:12,520

<font color="#ffcc00">Met z'n drieën, dat is jij</font>

597

00:49:12,520 --> 00:49:14,550

Mijn man, eh, mijn, mijn, nou

598

00:49:14,550 --> 00:49:16,050

<font color="#ffcc00">Je latere man, ja.</font>

599

00:49:16,050 --> 00:49:18,300

Latere man en mijn schoonvader en ik.

600

00:49:18,300 --> 00:49:19,000

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

601

00:49:19,030 --> 00:49:26,832

Ik mocht mee voor gezelschap. Ik bedoel, er werd helemaal nog verder niet gesproken en eh, toen

602

00:49:26,832 --> 00:49:35,867

bleek het dus dat eh, voor Nederlanders het quotum helemaal open was. Ik bedoel, je kon zo een immigratievisum

603

00:49:35,867 --> 00:49:44,245

krijgen in die tijd, dus dat was al heel geruststellend en we zijn weer naar huis gegaan en inmiddels,

604

00:49:44,245 --> 00:49:52,294

geleidelijk aan, '33, '34, '35 zijn er verstandige Joden uit Duitsland, zijn weggegaan, maar

605

00:49:52,294 --> 00:50:00,344

ze dachten dat het in Nederland veilig was en om zich in Nederland te vestigen en eh, mensen van

606

00:50:00,344 --> 00:50:08,229

de fabrieken, de eigenaar van een fabriek waar mijn vader zaken mee deed, kwamen naar Holland en

607

00:50:08,229 --> 00:50:16,196

die hebben dus eerst bij ons gewoond voordat ze verder konden vestigen en toen hebben ze een, eh,

608

00:50:16,196 --> 00:50:24,327

een flat gehuurd in eh, in Amsterdam-Zuid en eh, ik weet niet wat ze daar gedaan hebben. Ik geloof

609

00:50:24,327 --> 00:50:32,458

dat ze eh, bridgelessen gegeven hebben of wat dan ook, en ik geloof dat die mensen daar, daar nooit

610

00:50:32,458 --> 00:50:40,508

weggegaan zijn, dus waarschijnlijk omgekomen zijn en eh, maar dat, die heb ik verder niet gevolgd.

611

00:50:40,508 --> 00:50:48,310

Maar mijn schoonvader kreeg brieven van NSB-ers dat eh, als Hitler hier komt, dan ben jij één

612

00:50:48,310 --> 00:50:51,350

van de eersten die gepakt zal worden.

613

00:50:51,760 --> 00:50:53,110

<font color="#ffcc00">Dreigbrieven.</font>

614

00:50:53,110 --> 00:51:01,604

En eh, nou, dat was niet zo leuk, al die brieven en hij zegt, het gaat hier verkeerd. Het gaat hier verkeerd,

615

00:51:01,604 --> 00:51:09,708

wij moeten naar Amerika. En al zijn vrienden en kennissen zeiden, o, dokter Keesing die is langzamerhand

616

00:51:09,708 --> 00:51:17,735

aan het gek worden, want die ziet, ziet schimmen en dat is vreselijk zielig voor die man. Maar het eind

617

00:51:17,735 --> 00:51:25,762

van het liedje is geweest dat zijn aller allerbeste vriend die hem het meest gek vond, zijn eh, dat was

618

00:51:25,762 --> 00:51:33,555

een eh, hij deed in diamanten, zijn koffertje met diamanten opgepakt heeft en in Amerika was voordat

619

00:51:33,555 --> 00:51:41,660

hij er was. Dus, [lacht] dat was, dat was een mooi verhaal. Maar in ieder geval, eh, hij zegt, het gaat

620

00:51:41,660 --> 00:51:50,466

verkeerd, het gaat verkeerd en we gaan, ik ga maatregelen nemen. En eh, op de dag dat mijn man zijn tandartstitel

621

00:51:50,466 --> 00:51:58,414

kreeg, en we hebben niet eens gezegd dat die dag het mondelinge examen was, het was zijn laatste stap,

622

00:51:58,414 --> 00:52:06,597

en ik ben mee geweest naar Utrecht, en eh, hij moest een eh, ik geloof dat hij een jacquet moest dragen,

623

00:52:06,597 --> 00:52:14,546

dus dat hebben we in een koffer gedaan en alles en weet ik wat, en we dachten, nou het was zo, het was

624

00:52:14,546 --> 00:52:22,495

zo'n spanning in huis over Amerika, dat we dachten, ze zijn toch niet in een goede stemming, dus, en

625

00:52:22,495 --> 00:52:30,443

mijn schoonmoeder was radeloos, want die, die wou absoluut niet naar eh, weg uit Holland. Dat was een,

626

00:52:30,443 --> 00:52:38,236

nou ja, een te eenvoudige vrouw om, om een dergelijke stap te nemen en hij is geslaagd, mijn man, en

627

00:52:38,236 --> 00:52:46,419

we kwamen triomferend uit Utrecht terug en voordat mijn man zijn mond open kon doen zei mijn schoonvader,



628

00:52:46,419 --> 00:52:54,602

ik heb mijn praktijk verkocht. Nou, het was een klap. Dat was 31 maart '39 en eh, het, het is later

629

00:52:54,602 --> 00:53:03,096

is dat niet doorgestaan met die man, want ze hadden geen geld, maar de klap was er. Dus het was een vreselijke

630

00:53:03,096 --> 00:53:11,123

dag en het was gewoon een, een, een droeve, droeve, droef gebeuren en eh, toen langzamerhand heel kort

631

00:53:11,123 --> 00:53:18,916

daarna is die praktijk dus niet, want het ging niet door, maar toen moest hij wat anders bedenken en

632

00:53:18,916 --> 00:53:27,020

in '39 was de Wereldtentoonstelling in New York en toen zei hij, ik ga naar die Wereldtentoonstelling

633

00:53:27,020 --> 00:53:35,515

en dan zie ik hoe het er daar uitziet en eens kijken wat de mogelijkheden zijn, maar met een immigratievisum.

634

00:53:35,515 --> 00:53:43,463

Oké, eh, mijn man, die eh, we waren toen, we hebben ons in 1937 verloofd. In Holland in die tijd ging

635

00:53:43,463 --> 00:53:50,165

je je vroeg verloven, maar je ging niet trouwen voordat de man de kost kon verdienen.-

636

00:53:50,010 --> 00:53:50,540

<font color="#ffcc00">Absoluut.</font>

637

00:53:50,540 --> 00:53:56,150

Oké, de vrouw bleef thuis. In Groningen zeggen ze, vrouw en poes heuren in hoer.

638

00:53:56,150 --> 00:53:57,050

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

639

00:53:57,050 --> 00:54:03,253

Oké? En dat was de bedoeling. Dus, maar als beloning voor zijn goede studie

640

00:54:03,253 --> 00:54:08,640

mocht mijn man één jaar naar Amerika om zijn DDS-titel te halen,

641

00:54:09,240 --> 00:54:10,210

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

642

00:54:10,210 --> 00:54:15,020

Waardoor je een betere positie had als je terugkwam in Holland, dan had je

643

00:54:15,020 --> 00:54:16,090

<font color="#ffcc00">Hij was tandarts hè?</font>

644

00:54:16,090 --> 00:54:19,494

Hij was tandarts, ja, in Utrecht had hij gestudeerd. Er was

645

00:54:19,494 --> 00:54:22,610

maar één, één tandheelkundige school in Nederland.

646

00:54:22,610 --> 00:54:22,850

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

647

00:54:22,850 --> 00:54:30,752

En eh, toen heeft hij eh, eh, eh, toen eh, heeft hij dus eh, altijd die jaren in Utrecht, heeft

648

00:54:30,752 --> 00:54:38,328

hij Amerikaanse tekstboeken gebruikt naast zijn Hollandse van eh, leraren hier in Amerika en

649

00:54:38,328 --> 00:54:46,719

hij heeft aangevraagd om hier te studeren, nou de Amerikanen in die tijd hadden heel graag buitenlandse

650

00:54:46,719 --> 00:54:54,377

studenten, want dat was een goede reclame voor ze, gingen terug naar hun eigen land, ze werden

651

00:54:54,377 --> 00:55:01,872

geen concurrenten, maar ze brachten g, de naam van goede tandheelkunde van Amerika naar waar

652

00:55:01,872 --> 00:55:09,449

ze teruggingen. Dus hij heeft, eh, hij heeft eh, de, eh, de boeken gehad hier dan, en hij is

653

00:55:09,449 --> 00:55:14,500

aangenomen bij de University in eh, Philadelphia, the U of P.

654

00:55:14,500 --> 00:55:15,040

<font color="#ffcc00">[hoest] Ja.</font>

655

00:55:18,750 --> 00:55:23,127

Universiteit of eh, eh, Pennsylvania en eh, dus dat

656

00:55:23,127 --> 00:55:27,420

had hij in zijn zak, maar ook een immigratievisum.

657

00:55:27,420 --> 00:55:27,420

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

658

00:55:27,420 --> 00:55:30,250

En ik had ook een immigratievisum.

659

00:55:30,250 --> 00:55:30,870

<font color="#ffcc00">Hoezo?</font>

660

00:55:30,930 --> 00:55:31,510

Ja, nou, ik bedoel

661

00:55:31,510 --> 00:55:31,720

<font color="#ffcc00">Toen je verloofd was.</font>

662

00:55:31,720 --> 00:55:41,447

we waren verloofd en, en je wist niet wat er ging gebeuren, dus ik had ook een immigratievisum.

663

00:55:41,447 --> 00:55:50,764

En eh, dus mijn schoonouders gingen naar Amerika in juli en zouden teruggaan met eh, Nieuw

664

00:55:50,764 --> 00:55:57,830

Amsterdam van 23 augustus, die mijn man terug zou nemen naar Amerika.

665

00:55:57,830 --> 00:55:58,570

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

666

00:55:58,570 --> 00:56:06,344

Met dezelfde Nieuw Amsterdam. Nou, mijn schoonouders waren dus hier en eh, het was een krankzinnige

667

00:56:06,344 --> 00:56:14,041

hete zomer en nou in, in Holland kende je dat helemaal niet, dus het stierf er van de hitte, er was

668

00:56:14,041 --> 00:56:21,738

geen airconditioning. Er waren overal ventilatoren en alles, maar geen airconditioning, dus dat was

669

00:56:21,738 --> 00:56:29,668

een ramp. Maar in ieder geval, ze zouden weer terugkomen. Maar, en inmiddels waren er al verschillende

670

00:56:29,668 --> 00:56:38,065

Nederlandse Joden, waren naar Amerika gekomen en die hokten allemaal samen in één zogenaamd apartmenthotel

671

00:56:38,065 --> 00:56:44,129

waar ze dus een gemeubileerde kamer hadden waar de banken bedden meteen waren.

672

00:56:44,130 --> 00:56:44,130

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

673

00:56:44,130 --> 00:56:50,690

's Avonds dan ging daar een kleed af en het was heel eenvoudig, maar het was

674

00:56:50,690 --> 00:56:57,250

keurig. En, dus die zaten met elkaar allemaal toch in angst en spanning en eh,

675

00:56:57,250 --> 00:57:03,390

toen is op 18 augustus, is het pact gesloten tussen Rusland en Duitsland.

676

00:57:03,390 --> 00:57:04,120

<font color="#ffcc00">Molotov-Ribbentrop, ja.</font>

677

00:57:04,120 --> 00:57:04,550

Hè?

678

00:57:04,550 --> 00:57:06,340

<font color="#ffcc00">Molotov-Ribbentrop.</font>

679

00:57:06,620 --> 00:57:06,940

Ja.

680

00:57:06,940 --> 00:57:07,530

<font color="#ffcc00">Zo heette dat. Ja.</font>

681

00:57:07,530 --> 00:57:14,482

Ja. Ja. Ja. En eh, toen eh, belde mijn schoonvader op, dat was ook heel,

682

00:57:14,482 --> 00:57:20,590

heel ongewoon, want je sprak niet zomaar met Amerika in die tijd.

683

00:57:20,590 --> 00:57:20,590

<font color="#ffcc00">Dat deed je niet</font>

684



00:57:20,590 --> 00:57:28,579

Dus je kreeg eerst een aankondiging van de PTT eh, u kunt om zo en zo laat kunt u een gesprek uit

685

00:57:28,579 --> 00:57:36,650

Amerika verwachten en eh, dus, eh mijn schoonvader belde op en zei, eh, nu komt er oorlog en ik

686

00:57:36,650 --> 00:57:44,804

kom niet terug. Dit is uit en jullie pakken je boel en je komt hier. En eh, toen zei mijn man, eh,

687

00:57:44,804 --> 00:57:52,794

nou, dat je niet terugkomt is erg genoeg, maar ik laat hier de boel niet in de steek, je, je, de

688

00:57:52,794 --> 00:58:00,783

praktijk werd waargenomen. Dat werd in Holland altijd gedaan als een dokter met vakantie was, dan

689

00:58:00,783 --> 00:58:07,290

was er een waarnemer en dan stond er in de krant altijd, tijdens de afwezigheid

690

00:58:07,290 --> 00:58:07,290

<font color="#ffcc00">Waarnemer, ja.</font>

691

00:58:07,290 --> 00:58:14,423

van dokter zo en zo wordt de praktijk waargenomen door dokter zo en zo. Dus hij zegt,

692

00:58:14,423 --> 00:58:21,806

je zit met de fondsen, je zit met het huis, je zit met de praktijk, je zit met de meiden,

693

00:58:21,806 --> 00:58:28,608

je zit met de heleboel, dat, dat gaat niet. En eh, nou, dat was dus niet, niet erg

694

00:58:28,608 --> 00:58:35,493

makkelijk voor mijn schoonvader. En dat ging dus nog even door en hij belde en tot

695

00:58:35,493 --> 00:58:40,720

3 september, toen eh, de, de, de Duitsers Polen binnen trokken,

696

00:58:40,720 --> 00:58:41,320

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

697

00:58:41,320 --> 00:58:48,960

toen zei die, nou is het uit en nou wat je doen wilt wil je doen met de praktijk, maar jullie komen!

698

00:58:49,990 --> 00:58:55,974

<font color="#ffcc00">En eh, dus toen zei mijn man, die er nóg niet van overtuigd was, toen zei die,</font>

699

00:58:55,974 --> 00:59:01,958

<font color="#ffcc00">nou eh, ik, ik voel niet dat we moeten gaan. Dat is natuurlijk erg dom van ons</font>

700

00:59:01,958 --> 00:59:07,790

<font color="#ffcc00">allemaal hier, maar mijn vader wordt krankzinnig als ik niet kom, dus ik zal</font>

701

00:59:07,790 --> 00:59:12,790

<font color="#ffcc00">een jaar van mijn leven opofferen om naar hem toe te gaan [lacht].</font>

702

00:59:12,790 --> 00:59:14,250

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

703

00:59:14,250 --> 00:59:20,985

Dat was, nee, maar het ging natuurlijk allemaal niet zo vlug en wij zagen de noodzaak er nog

704

00:59:20,985 --> 00:59:28,299

niet van in, dus we begonnen met eh, met langzaam te, eerst de, de bon, de, de bus, eh, praktijken

705

00:59:28,299 --> 00:59:35,179

te, te melden dat hij niet terugkwam en dit en dat meer en eh, toen moesten we dus proberen de

706

00:59:35,179 --> 00:59:41,914

praktijk te verkopen en, en eh, maat, zegt hij, ik ga niet alleen, want we waren verloofd, we

707

00:59:41,914 --> 00:59:48,867

gaan trouwen voordat we gaan en je gaat mee en, dus er was ontzettend veel te doen en hij voelde

708

00:59:48,867 --> 00:59:55,674

niet dat er een haast was. Inmiddels was, was ons visum verlopen, dus we hebben weer een nieuw

709

00:59:55,674 --> 01:00:03,061

visum moeten aanvragen, dat vinden ze niet zo leuk als je dat weer doet en eh, we hebben eh, inmiddels

710

01:00:03,061 --> 01:00:10,303

eh, heeft hij een eh baan genomen, want hij kon niet al die tijd niets doen en geen geld verdienen,

711

01:00:10,303 --> 01:00:13,780

bij de, een tandheeskundige kliniek in Den Haag,

712

01:00:13,780 --> 01:00:14,150

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

713

01:00:14,150 --> 01:00:20,449

die heette De Volharding en dat was in Den Haag en dan 's morgens, daar moest hij om acht

714

01:00:20,449 --> 01:00:26,541

uur zijn en dan nam hij de auto van mijn schoonvader die er nog was en dan ging hij naar

715

01:00:26,541 --> 01:00:32,841

Den Haag en kwam weer terug. Maar het gevolg was ook nog van, [kucht] van de angst van mijn

716

01:00:32,841 --> 01:00:39,002

schoonvader dat hij ons elke avond opbelde en dat was dan midden in de nacht voor ons. Ik

717

01:00:39,002 --> 01:00:45,440

weet niet, om een uur of twee, drie. En ik woonde ernaast en onze binnenplaatsen, eh, hadden,

718

01:00:45,440 --> 01:00:49,939

daar kon je mee spreken, als je het raampje van de gang opendeed,

719

01:00:49,940 --> 01:00:50,370

<font color="#ffcc00">Ja. Ja.</font>

720

01:00:50,370 --> 01:00:56,761

dan kon je met elkaar spreken en dan midden in de nacht, dan kreeg ik een gillette, eh, kom

721

01:00:56,761 --> 01:01:02,941

gauw, vader is aan de telefoon. Nou, en dan kwam ik weer en weer een verhaal en weer een

722

01:01:02,941 --> 01:01:09,121

verhaal en eh, de man werd werkelijk, want stond op het punt om stapelgek te worden. Eh,

723

01:01:09,121 --> 01:01:15,442

toen is op 20 september is zijn eerste kleinkind in Holland geboren, een kind, een zoontje

724

01:01:15,442 --> 01:01:20,710

van zijn dochter. Toen heeft hij een telegram gestuurd van vier bladzijden.

725

01:01:20,750 --> 01:01:21,250

<font color="#ffcc00">Poeh, poeh.</font>

726

01:01:21,250 --> 01:01:29,577

Behalve dan gefeliciteerd, pak je boel op, laat alles liggen en ga weg tikt ondertussen met vinger

727

01:01:29,577 --> 01:01:38,159

op tafel en ga die en die weg en als dat niet meer kan, ga zo en zo. Vier bladzijden lang welke wegen

728

01:01:38,159 --> 01:01:46,486

door Europa als ze niet door Nederland eruit konden of wat dan ook. Hij w, hij dacht dat de moffen

729

01:01:46,486 --> 01:01:55,068

meteen binnen kwamen, maar oké. En eh, mijn schoonzuster die helemaal niet van plan was om te gaan,

730

01:01:55,068 --> 01:02:03,395

die werd het ook benauwd en toen zei ze, nou, eh, dat is, dat is de laatste druppel, wij gaan ook,

731

01:02:03,395 --> 01:02:11,807

wij blijven hier niet alleen. Nou, in ieder geval, toen zijn dus, toen is de praktijk verkocht, het

732

01:02:11,807 --> 01:02:19,964

huis verkocht, eh maatregelen gemaakt voor onze bruiloft, wat nou niet zo leuk meer was onder de

733

01:02:19,964 --> 01:02:28,291

omstandigheden, maar het eind van het liedje was dat we 1 februari 1940 getrouwd zijn en eh dat we

734

01:02:28,291 --> 01:02:33,900

9 maart met de Penland met z'n vijven naar Amerika zijn gegaan.

735

01:02:33,900 --> 01:02:35,410

<font color="#ffcc00">Wat is de Penland? Is een boot?</font>

736

01:02:35,410 --> 01:02:43,749

Eh Penland was een hele oude boot van de, eh, van de maatschappij Bremen en die was vol met eh, emigranten,

737

01:02:43,749 --> 01:02:51,309

hele arme mensen over het algemeen van Oost Europa. Dat was een vreselijke oude rotboot en vanaf

738

01:02:51,309 --> 01:02:59,025

de eerste dag tot de laatste ben ik zeeziek geweest en mijn zwager ook [lacht] en eh, maar mijn man

739

01:02:59,025 --> 01:03:06,975

en zijn zuster helemaal niet. [lacht] Maar, wij, die boot vertrok van Antwerpen en natuurlijk [kucht]

740

01:03:06,975 --> 01:03:14,925

wilde, wilde ik graag dat mijn ouders ook meegingen, dat die ook maatregelen nemen en mijn schoonvader



741

01:03:14,925 --> 01:03:22,641

had al voordat hij wegging van, van Holland, had hij ze gewaarschuwd en gezegd, ga toch in godsnaam

742

01:03:22,641 --> 01:03:30,279

weg, wat heb je hier te zoeken, ga mee en, en, en blijf hier niet, maar [kucht] mijn moeder wilde

743

01:03:30,279 --> 01:03:37,917

niet, omdat ze daar, omdat daar mijn broer en zijn vrouw en drie kinderen waren en eh, die wou ze

744

01:03:37,917 --> 01:03:42,360

zeker niet daar laten en die konden ook niet allemaal zo.

745

01:03:42,360 --> 01:03:48,450

<font color="#ffcc00">De angst was niet zo groot en de nood was, we wisten niet wat er gebeuren ging.</font>

746

01:03:48,450 --> 01:03:48,870

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

747

01:03:48,870 --> 01:03:52,950

Als iemand, als ook één mens geweten had wat er ging gebeuren,

748

01:03:52,950 --> 01:03:52,950

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

749

01:03:52,950 --> 01:03:55,080

<font color="#ffcc00">dan was heel Nederland leeggelopen.</font>

750

01:03:55,080 --> 01:03:55,460

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

751

01:03:55,460 --> 01:04:03,191

Eh, maar ik bedoel, je werd zo onwetend gehouden, dat eh, die, die Colijn die toen, eh, minister, eh,

752

01:04:03,191 --> 01:04:10,540

eerste minister was, zei, gaat nu rustig slapen, de regering waakt. Dat was de radio-uitzending.

753

01:04:10,540 --> 01:04:10,920

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

754

01:04:10,920 --> 01:04:18,453

Die heb ik zelf gehoord. Dus, de mensen dachten dat, dat iedereen die wegging, die was stapelgek,

755

01:04:18,453 --> 01:04:25,680

Nederland was vrij gebleven in de eerste oorlog, zo, waarom zou die nu niet weer vrij blijven?

756

01:04:25,680 --> 01:04:25,680

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

757

01:04:26,080 --> 01:04:31,557

Dus, eh, en mijn vader had nog als motto, mijn koningin verzorgt

758

01:04:31,557 --> 01:04:36,180

ons. Nou, die is, was de eerste, had de benen genomen.

759

01:04:36,180 --> 01:04:36,470

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

760

01:04:37,500 --> 01:04:45,421

En eh, dus eh toen zijn wij met, met die verschrikkelijke boot [kucht] die van Antwerpen ging.

761

01:04:45,421 --> 01:04:53,259

Mijn vader en mijn moeder en mijn broer hebben ons weggebracht en het laatste wat mijn moeder

762

01:04:53,259 --> 01:05:00,763

zei [kucht] was, goddank, nog een kind in veiligheid, omdat, mijn zuster zat in Palestina.

763

01:05:00,763 --> 01:05:08,434

Dus, die voelde dat, dat, dat het wel nodig was, maar ze kon niet weg, ze wou niet weg. Dus,

764

01:05:08,434 --> 01:05:15,938

die, die bootreis was vreselijk, want eh, er waren drijvende mijnen in het eh Kanaal en we

765

01:05:15,938 --> 01:05:23,443

moesten aan dek blijven. En eh, want eh, we konden [kucht] any minuut bij de reddingsboten

766

01:05:23,443 --> 01:05:29,279

moesten we blijven tot we die, eh, dat gedeelte eh, gepasseerd hadden.

767

01:05:29,280 --> 01:05:29,280

<font color="#ffcc00">Ja. Ja.</font>

768

01:05:29,280 --> 01:05:36,453

En de zeelieden stonden met hele lange stokken, stonden ze die mijnen weg te duwen. Dat was iets

769

01:05:36,453 --> 01:05:43,030

verschrikkelijks en je zag piano's rondrijven van boten die al eh, eh, vergaan waren.

770

01:05:43,030 --> 01:05:43,920

<font color="#ffcc00">Ontploft waren, ja.</font>

771

01:05:44,150 --> 01:05:50,845

En het was maart, het was bitterkoud, het was 9 maart en eh, ik had omdat ik geen, geen bruidscadeau

772

01:05:50,845 --> 01:05:57,742

kon krijgen, had ik van mijn ouders een bontjasje gekregen, een Bisamrug en eh, nou, dat was natuurlijk

773

01:05:57,742 --> 01:06:04,103

grootste chique. En die had ik in de hut en ik kwam met mijn gewone winterjas boven en toen zei

774

01:06:04,103 --> 01:06:10,464

mijn man, je lijkt wel gek, waarom doe je die bontjas niet aan, die is veel warmer, eh, als die

775

01:06:10,464 --> 01:06:16,959

boot naar beneden gaat, gaat je bontjas toch weg, dus die mag je wel beter aanhouden. Dus ik mijn

776

01:06:16,959 --> 01:06:23,186

bontjas aangetrokken. En ik vond het wel erg zonde hoor, zo aan dek, maar eh, in ieder geval,

777

01:06:23,186 --> 01:06:29,480

eh, toen zijn we dus daar voorbij gekomen, maar de rest van de reis was ook afschuwelijk. Nou,

778

01:06:29,480 --> 01:06:33,230

die baby, die was vijf of, vijf, zes, was een half jaar.

779

01:06:33,230 --> 01:06:33,630

<font color="#ffcc00">Welke baby?</font>

780

01:06:33,630 --> 01:06:34,370

De, ja.

781

01:06:34,370 --> 01:06:35,380

<font color="#ffcc00">Welke baby?</font>

782

01:06:35,380 --> 01:06:37,500

De baby van mijn schoonzuster,

783

01:06:37,500 --> 01:06:37,500

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

784

01:06:37,500 --> 01:06:42,962

die waren gekomen. Het was een vreselijke reis, want in die tijd [kucht],

785

01:06:42,962 --> 01:06:48,350

eh, had je dus luiers, dus haar hut, die luiers moesten gewassen worden,

786

01:06:48,350 --> 01:06:48,520

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

787

01:06:48,520 --> 01:06:50,990

<font color="#ffcc00">haar hut hing vol met luiers,</font>

788

01:06:50,990 --> 01:06:50,990

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

789

01:06:50,990 --> 01:06:56,909

en zij was goddank niet zeeziek en mijn zwager, die was zo zeeziek en dan was ze zo kwaad

790

01:06:56,909 --> 01:07:02,762

en dan zei ze, ik zit er helemaal alleen voor alles, mijn kind en de luiers [lacht]. Dat

791

01:07:02,762 --> 01:07:08,416

was natuurlijk, daar kon die eh stumper ook niets aan doen [kucht] en ik weet dat ik,

792

01:07:08,416 --> 01:07:14,136

ik kon ook, ook niet uit het bed van de narigheid en toen heeft mijn man, die heeft me

793

01:07:14,136 --> 01:07:19,857

maar boeken voorgelezen en eh, dat was, ik kan nu even niet op de naam komen, maar in

794

01:07:19,857 --> 01:07:24,379

ieder geval, zo zijn wij die reis doorgelopen. En toen kwamen we aan

795

01:07:24,380 --> 01:07:26,850

<font color="#ffcc00">Wacht even, we gaan nu even kalmer aan doen.</font>

796

01:07:26,850 --> 01:07:27,280

Ja.

797

01:07:27,280 --> 01:07:29,670

<font color="#ffcc00">Want je reist door en je reist door.</font>

798

01:07:30,910 --> 01:07:31,880



Oké [lacht].

799

01:07:31,880 --> 01:07:37,384

<font color="#ffcc00">[lacht] Dus ik ga je nu even langzamer laten gaan, want je bent in zo'n</font>

800

01:07:37,384 --> 01:07:42,070

<font color="#ffcc00">korte tijd, kijk je, je raakte verloofd. Toen was je zeventien?</font>

801

01:07:42,070 --> 01:07:47,360

Ja, neehee, o, wacht even. In '37 was ik negentien.

802

01:07:47,360 --> 01:07:53,030

<font color="#ffcc00">Negentien. En je hebt de hele tijd, al die tijd bij je, heb je je man leren kennen</font>

803

01:07:53,550 --> 01:07:53,930

Ja.

804

01:07:53,930 --> 01:07:55,560

<font color="#ffcc00">Maar je had nog geen seks natuurlijk in die tijd.</font>

805

01:07:55,560 --> 01:07:58,933

O, dat bestond niet! Ik ben, dat klinkt natuurlijk krankzinnig,

806

01:07:58,933 --> 01:08:01,450

maar ik ben als maagd in het huwelijk getreden.

807

01:08:01,450 --> 01:08:02,800

<font color="#ffcc00">Nou, dat klinkt helemaal niet krankzinnig.</font>

808

01:08:02,800 --> 01:08:08,565

Ik bedoel, dat was, dat was, eh, het klinkt gek en temeer omdat dit nu publiek wordt,

809

01:08:08,565 --> 01:08:14,602

dat was een, dat was een, een kroon op het hoofd van een vrouw en, en eh, mijn verloofde

810

01:08:14,602 --> 01:08:19,690

in die tijd, die heeft gezegd, ik hou teveel van jou om je dat te ontnemen.

811

01:08:19,690 --> 01:08:20,570

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

812

01:08:20,690 --> 01:08:26,730

En dat klinkt nou natuurlijk als een soort, eh, eh, voorhistorisch gezegde,

813

01:08:26,730 --> 01:08:27,160

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

814

01:08:27,160 --> 01:08:29,820

maar dat is echt, echt, echt gebeurd.

815

01:08:30,110 --> 01:08:35,850

<font color="#ffcc00">En werd je verder voorbereid op het huwelijk? Kon je het huishouden doen?</font>

816

01:08:36,620 --> 01:08:42,597

Nou, heel, heel weinig, want eh, toen ik aan het leren was en, en eh, en ik wou,

817

01:08:42,597 --> 01:08:47,910

in de keuken kwam, dan zei moeder, ga uit de keuken, ga leren, ga leren.

818

01:08:47,910 --> 01:08:55,395

<font color="#ffcc00">Dus dat, dat werd niet gedaan en mijn moeder kookte voortreffelijk, dus wat ik eh, gevraagd heb</font>

819

01:08:55,395 --> 01:09:03,275

<font color="#ffcc00">toen, nadat we besloten hadden dat we weggingen, heb ik mijn moeder gevraagd om wat op te schrijven,</font>

820

01:09:03,275 --> 01:09:10,918

<font color="#ffcc00">eh, dat was eh, gewone recepten, eh, soep voor, soep voor eh, een klein gezin voor twee mensen en</font>

821

01:09:10,918 --> 01:09:18,798

<font color="#ffcc00">eh, dit en dat meer. En haar speciale eh, recepten voor eh, voor de feestdagen en eh, eh, dat heeft</font>

822

01:09:18,798 --> 01:09:26,520

<font color="#ffcc00">ze allemaal voor me gedaan. En toen heb ik haar gezegd, en dat was, nou is het gewoon belachelijk,</font>

823

01:09:26,520 --> 01:09:32,429

<font color="#ffcc00">toen heb ik gezegd, moeder, hoe moet ik de was doen? En eh, ja, ik bedoel,</font>

824

01:09:32,430 --> 01:09:32,430

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

825

01:09:32,430 --> 01:09:37,814

er waren toch geen wasmachines of niet, we hadden, we hadden een meid en eh, en

826

01:09:37,814 --> 01:09:43,540

de grote was, de lakens en zo, die werden op een bepaalde dag gingen ze in een grote

827

01:09:43,540 --> 01:09:49,129

rieten mand, werden ze gehaald en die gingen ergens geloof ik naar Apeldoorn, naar

828

01:09:49,129 --> 01:09:53,559

een grote wasserij en die kwamen dan de volgende week weer terug.

829

01:09:53,560 --> 01:09:53,560

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

830

01:09:53,560 --> 01:10:01,441

Dat waren de, eh, de lakens en de tafellakens en ik geloof de handdoeken of zoiets. Die gingen weg

831

01:10:01,441 --> 01:10:09,323

en dan hadden we een binnenplaats en eh, daar eh, daar was een grote teil en, en een wasbord en we

832

01:10:09,323 --> 01:10:17,366

hadden in de keuken een petroleumstel en daar werd, werden de slopen op gekookt, want er was vet van

833

01:10:17,366 --> 01:10:25,167

je haar op en eh, dan zat er in een grote emailen bak, zat een, een eh, ijzeren treefje, dat eh,

834

01:10:25,167 --> 01:10:33,290

dat de was niet aanbrandde en die was dan aan het koken en aan het koken en dan ging-ie door het raam

835

01:10:33,290 --> 01:10:41,172

van de keuken naar de binnenplaats en daar werd-ie op het wasbord gewassen en als het dan gewassen

836

01:10:41,172 --> 01:10:49,134

en gespoeld was, dan ging het naar de zolder om opgehangen te worden om te drogen. Dus het was een,

837

01:10:49,134 --> 01:10:56,935

werkelijk een, een, een groot bedrijf. En ik zei, moeder, hoe moet ik wassen? En toen zegt ze, ik

838

01:10:56,935 --> 01:11:05,219

zal het voor je opschrijven. Dus dat heeft ze, nou, ze heeft niet geschreven van de wasborden en alles,

839

01:11:05,219 --> 01:11:13,422

want eh, ve, ze dacht, het was alleen maar lichamelijke boel en zo, maar ze heeft een eh, heel verhaal

840

01:11:13,422 --> 01:11:21,384

geschreven. Onder andere hoe je stijfjel moet koken, eh, hoe je moet bleken, hoe je blauwsel bij de

841

01:11:21,384 --> 01:11:29,266

witte was moet doen en eh, toen de laatste alinea was, lieve kind, nu heb ik je gezegd hoe je moet

842

01:11:29,266 --> 01:11:33,690

wassen, maar ik hoop dat je dit nooit zo hoeft te doen.

843

01:11:33,690 --> 01:11:33,690

<font color="#ffcc00">Wat lief.</font>

844

01:11:33,850 --> 01:11:39,170

En dus eh, niet eh, natuurlijk ook niet wetende wat voor condities

845

01:11:39,170 --> 01:11:42,960

of er in Amerika waren. Maar dat was natuurlijk

846

01:11:42,960 --> 01:11:44,690

<font color="#ffcc00">Heb je het nog, het eh?</font>

847

01:11:44,690 --> 01:11:45,260

Ja, dat heb ik hier.

848

01:11:45,260 --> 01:11:46,160

<font color="#ffcc00">Geweldig, maken we straks een foto van, oké?</font>

849

01:11:46,160 --> 01:11:46,290

Ja.

850

01:11:46,290 --> 01:11:49,030

<font color="#ffcc00">Voor bij de film. Wat lief.</font>

851

01:11:49,030 --> 01:11:49,500

Ja.

852

01:11:49,500 --> 01:11:53,580

<font color="#ffcc00">Heeft het haar verdriet gedaan dat je wegging?</font>

853

01:11:53,580 --> 01:11:54,370

Hè?



854

01:11:54,370 --> 01:11:57,660

<font color="#ffcc00">Deed het haar verd, heeft ze geprotesteerd dat je wegging?</font>

855

01:11:57,660 --> 01:12:01,497

Nee, nee, maar ze heeft, ze was, eh, ze gunde me een

856

01:12:01,497 --> 01:12:05,040

goed leven en niet dat ik als een soort wasvrouw

857

01:12:05,040 --> 01:12:05,810

<font color="#ffcc00">Nee, maar ik bedoel</font>

858

01:12:05,810 --> 01:12:07,260

m'n, m'n doe, mijn leven doe.

859

01:12:07,260 --> 01:12:07,260

<font color="#ffcc00">Dat bedoelde ik niet.</font>

860

01:12:07,260 --> 01:12:08,420

Ja, dat was, dat was

861

01:12:08,420 --> 01:12:09,570

<font color="#ffcc00">Ik bedoel, jij ging, jij ging weg</font>

862

01:12:09,570 --> 01:12:10,100

Ja.

863

01:12:11,080 --> 01:12:12,090

<font color="#ffcc00">En op een gegeven ogenblik werd het duidelijk dat jij wegging.</font>

864

01:12:12,090 --> 01:12:17,919

Ja, maar dat was, dat was dus wat ze op het laatst ook zei, dat ze voelde dat, dat ik

865

01:12:17,919 --> 01:12:23,954

in veiligheid kwam. Zij zag het waarschijnlijk wel zo in, maar dat heeft ze nooit willen

866

01:12:23,954 --> 01:12:29,030

zeggen. Maar zij heeft het gevoel dat, dat ik, ik tenminste ook gered was.

867

01:12:29,030 --> 01:12:29,990

<font color="#ffcc00">En je vader?</font>

868

01:12:29,990 --> 01:12:36,432

Nee, mijn vader die, ja, die, die heeft, ik was eh, ik bedoel, ik had een hele, hele,

869

01:12:36,432 --> 01:12:42,651

hele goede verhouding met mijn vader, eh, eh, maar eh, die heeft, die heeft niet de

870

01:12:42,651 --> 01:12:48,120

angst ingezien, die vond, vond de Keesing, die dokter, die was stapelgek.

871

01:12:48,440 --> 01:12:49,220

<font color="#ffcc00">En heeft hij zich kort</font>

872

01:12:49,220 --> 01:12:51,770

Zijn koningin zou bezoe, behoeden.

873

01:12:51,770 --> 01:12:53,580

<font color="#ffcc00">Maar heeft hij zich verzet tegen jou</font>

874

01:12:53,580 --> 01:12:54,440

Nee, nooit.

875

01:12:54,440 --> 01:12:54,960

<font color="#ffcc00">vertrek?</font>

876

01:12:54,960 --> 01:12:55,920

Nooit.

877

01:12:55,920 --> 01:12:56,850

<font color="#ffcc00">Je ging met je man mee?</font>

878

01:12:56,850 --> 01:13:03,713

O ja, o nee, nooit. O, dat was ook een hele goede verhouding. Nee, nooit.

879

01:13:03,713 --> 01:13:10,012

Nee, ik bedoel, want, want hij was eh, in, in die tijd, ik bedoel,

880

01:13:10,012 --> 01:13:15,560

de mensen zagen mekaar anders op, op verschillende niveaus.

881

01:13:15,560 --> 01:13:16,260

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

882

01:13:16,260 --> 01:13:22,839

Ik bedoel, en voor hem, het klinkt gek en arrogant, eh, dat zijn dochter met de, met de

883

01:13:22,839 --> 01:13:29,040

zoon van dokter Keesing die zo bekend was ging trouwen, dat was voor hem prachtig.

884

01:13:29,460 --> 01:13:29,810

<font color="#ffcc00">Lief.</font>

885

01:13:29,810 --> 01:13:36,690

Zie, dat was, dat was in die tijd heel gewoon. Je, je, je was niet eh, helemaal je gelijke.

886

01:13:37,640 --> 01:13:39,790

<font color="#ffcc00">En toen brachten ze je weg naar Antwerpen.</font>

887

01:13:39,790 --> 01:13:40,310

Ze brachten me naar Ant

888

01:13:40,310 --> 01:13:41,970

<font color="#ffcc00">Gingen jullie met de trein of met de auto?</font>

889

01:13:41,970 --> 01:13:43,440

Met de trein.

890

01:13:43,800 --> 01:13:50,657

<font color="#ffcc00">Met de trein en, en, het, eh, we zijn op, op, dat, dat was het vreselijke, die boot ging op</font>

891

01:13:50,657 --> 01:13:57,589

<font color="#ffcc00">zaterdag, dus we zijn op vrijdag met de trein gegaan en hebben in een hotel ge, eh, waarvan</font>

892

01:13:57,589 --> 01:14:04,371

<font color="#ffcc00">mijn moeder, die zou niet eh reizen op vrijdagavond of op zaterdag en eh, toen zijn zij na</font>

893

01:14:04,371 --> 01:14:10,400

<font color="#ffcc00">een nacht met de trein teruggegaan, dus eh, ze hebben ons naar de boot gebracht.</font>

894

01:14:11,050 --> 01:14:12,170

<font color="#ffcc00">Waar zag je ze voor het laatst?</font>

895

01:14:12,170 --> 01:14:12,820

Hè?

896

01:14:12,820 --> 01:14:15,500

<font color="#ffcc00">Waar zag je ze voor het laatst?</font>

897

01:14:15,500 --> 01:14:16,370

Daar, op de boot.

898

01:14:16,370 --> 01:14:17,220

<font color="#ffcc00">Op de boot?</font>

899

01:14:17,220 --> 01:14:17,890

Ja, zij zijn van

900

01:14:17,890 --> 01:14:18,650

<font color="#ffcc00">Ze brachten je naar de hut?</font>

901

01:14:18,650 --> 01:14:24,812

Zij zijn van de boot weggelopen. Ja. En toen hebben we, eh, ik bedoel,

902

01:14:24,812 --> 01:14:30,020

we hadden echt het gevoel van, we komen over een jaar terug.

903

01:14:30,750 --> 01:14:31,490

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

904

01:14:32,050 --> 01:14:40,120

Maar mijn moeder zag het waarschijnlijk wel zo in dat ze dat zei. Dus, eh, dat was eh,

905

01:14:40,120 --> 01:14:44,090

<font color="#ffcc00">En wat dacht jij zelf?</font>

906

01:14:44,090 --> 01:14:51,002

Eh, ik kan het je niet helemaal vertellen. Ik geloof dat ik ook het gevaar niet helemaal inzag,

907

01:14:51,002 --> 01:14:58,203

maar ik had maar één, één, één ding, ik ging met mijn man en dat was voor mij belangrijk, daar

908

01:14:58,203 --> 01:15:05,404

had, hij had naar de Noordpool kunnen gaan. Ik bedoel, het was eh, en ik wist dat er op een gegeven

909

01:15:05,404 --> 01:15:12,461

moment, dat er een, dat je van je ouders weg moest, natuurlijk niet zo radicaal, want ik weet, het

910

01:15:12,461 --> 01:15:19,518

vreselijke, toen mijn zuster naar Palestina ging, want eh, die is natuurlijk met de boot gegaan en

911



01:15:19,518 --> 01:15:26,502

het klinkt gek, maar eh, mijn zuster was werkelijk zijn oogappel, want die heeft altijd, eh daar

912

01:15:26,502 --> 01:15:33,703

kon hij echt, toen ik nog klein was, daar kon hij als groot mens mee praten en zij ook heeft in zijn

913

01:15:33,703 --> 01:15:40,976

ogen veel bereikt. Ik bedoel, het feit dat eh, dat de directeur van het onderwijs naar ons huis kwam,

914

01:15:40,976 --> 01:15:48,033

enzovoorts. Dus hij was zeer trots op zijn dochter en hij hield erg van haar. En Palestina in die

915

01:15:48,033 --> 01:15:52,209

tijd, nou, je kon net zo goed uit de wereld helemaal gaan.

916

01:15:52,210 --> 01:15:52,390

<font color="#ffcc00">Ja, dat is zeker zo.</font>

917

01:15:52,390 --> 01:15:56,120

Dat was he, dat was 1932.

918

01:15:56,150 --> 01:15:56,330

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

919

01:15:56,330 --> 01:16:03,092

En bovendien was hij tóen niet zo dol op mijn zwager. Later is dat erg veranderd, maar eh, toen

920

01:16:03,092 --> 01:16:09,643

was hij het zeker niet, want hij zag daar nog de vrolijke student en de, de kettingroker, dat

921

01:16:09,643 --> 01:16:16,405

was, ik, wij, toen hij voor het eerst bij ons kwam, we hadden een grote erker en we ha, er waren

922

01:16:16,405 --> 01:16:23,168

acht ramen in die kamer en hij kwam en hij had één [...] gerookt en mijn vader deed acht ramen

923

01:16:23,168 --> 01:16:29,789

open en toen hij terugkwam, de volgende keer, toen zei die, vriend, als jij hier geregeld wilt

924

01:16:29,789 --> 01:16:34,580

komen, dan zul je dat sigarettenroken een beetje moeten verminderen.

925

01:16:34,900 --> 01:16:35,200

<font color="#ffcc00">Ja, [...]</font>

926

01:16:35,200 --> 01:16:44,725

Dat was heel streng. En eh, eh, dus, eh, dus zij ging weg met de boot en toen, elke avond

927

01:16:44,725 --> 01:16:54,565

daarna, ik was, wat was ik? Veertien en zij was vijftiwintig, dus 's avonds zei mijn vader,

928

01:16:54,565 --> 01:17:02,730

hij zat dan aan die stoel en ik zat altijd hier en mijn zuster zat daar. Oeps.

929

01:17:02,730 --> 01:17:03,440

<font color="#ffcc00">Pas op.</font>

930

01:17:03,440 --> 01:17:10,482

Nee, ik heb hem al gezien. En eh, toen zei hij tegen mijn moeder, je hebt niet voor Saar

931

01:17:10,482 --> 01:17:17,684

gedekt en toen heeft mijn moeder dat een paar keer gedaan en toen heeft ze het niet gedaan

932

01:17:17,684 --> 01:17:24,726

en toen zegt hij, je hebt niet gedekt en toen zei ze, wordt niet meer gedekt, je kind is

933

01:17:24,726 --> 01:17:31,928

voor haar geluk weg, ze is getrouwd en ze komt niet weer hier in huis wonen, er wordt niet

934

01:17:31,928 --> 01:17:38,010

voor haar gedekt als ze niet hier is. Snapt u, ze was een hele flinke vrouw.

935

01:17:38,290 --> 01:17:38,730

<font color="#ffcc00">Nou.</font>

936

01:17:38,730 --> 01:17:43,425

En eh, en mijn vader zat te huilen, een man van, een zware, grote man

937

01:17:43,425 --> 01:17:47,780

van twee meter lang, zes voet is ongeveer twee meter, geloof ik.

938

01:17:47,780 --> 01:17:47,990

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

939

01:17:47,990 --> 01:17:54,810

En eh, dat was, dat was vreselijk. Dat was, ze was weg, ze was helemaal weg met een, met

940

01:17:54,810 --> 01:18:01,630

een man die, die hij niet, die, die niet was zoals hij wilde en eh, dus dat was, dat was

941

01:18:01,630 --> 01:18:08,757

dat en als er brieven kwamen, nou, dat was feest, want dat was de enige manier, er waren geen

942

01:18:08,757 --> 01:18:15,731

vliegmachines. En eh, dan die brief, die kwam, die kwam en die las hij en die herlas hij en

943

01:18:15,731 --> 01:18:22,781

die bleef in zijn binnenzak zitten om een keer als hij naar zijn werk ging nog eens te lezen

944

01:18:22,781 --> 01:18:29,908

en nog eens te lezen en dan eh, dan kwam hij eh, eh, tot de volgende brief kwam en dan werd

945

01:18:29,908 --> 01:18:37,341

het omgewisseld en mijn moeder schreef natuurlijk elke week, maar die schreef hele lange brieven,

946

01:18:37,341 --> 01:18:41,710

maar hij kon niet zoveel schrijven, maar hij schreef bij.

947

01:18:41,710 --> 01:18:47,690

<font color="#ffcc00">En toen, dat eten was in, in Palestina niet wat ze in Holland hadden.</font>

948

01:18:47,690 --> 01:18:48,570

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

949

01:18:48,570 --> 01:18:55,010

Dus dan stuurde hij van, er was een conservenfabriek in Oss, van Zwanenberg.

950

01:18:55,010 --> 01:18:55,840

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

951

01:18:55,840 --> 01:19:03,050

En dan vroeg hij daar de prijslijst van en dan kwam er een hele lijst met tuinboontjes,

952

01:19:03,050 --> 01:19:10,343

zuurkool en god mag weten wat en dat werd in een kist naar Palestina gestuurd en dan eh,

953

01:19:10,343 --> 01:19:17,140

ging met een vrachtboot en in het Handelsblad stond precies waar die boten waren.

954

01:19:17,140 --> 01:19:18,010

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

955

01:19:18,010 --> 01:19:23,674

Dus hij elke avond waar zijn bootje was en o, als die boot aankwam in Haifa

956

01:19:23,674 --> 01:19:28,961

kon hij niet wachten gewoon tot de brief kwam en mijn zuster, die, die

957

01:19:28,961 --> 01:19:33,719

kende hem en die schreef, die beschreef elk blikje, hoe het was

958

01:19:33,720 --> 01:19:34,300

<font color="#ffcc00">O, wat lief.</font>

959

01:19:34,300 --> 01:19:38,630

en als ze het gingen eten, dan kwam er weer een heel verhaal hoe het ging.

960

01:19:38,630 --> 01:19:38,630

<font color="#ffcc00">Wat lief.</font>

961

01:19:38,630 --> 01:19:44,763

Dus dat was, dat was eh, heel erg. Ze zijn ook, zijn herhaaldelijk eh,

962

01:19:44,763 --> 01:19:51,159

bij ons geweest en mijn ouders zijn, en samen, mijn moeder ook één keer

963

01:19:51,159 --> 01:19:56,680

alleen naar P, Palest, eh, Palestina geweest en toen heeft mijn

964

01:19:56,680 --> 01:19:57,770

<font color="#ffcc00">Voor de oorlog?</font>

965

01:19:57,860 --> 01:20:05,701

Ja, voor de oorlog. En toen heeft mijn vader gezien wat deze man gedaan heeft als vurig zionist.

966

01:20:05,701 --> 01:20:13,134

Hij heeft ontzettend veel voor dat land gedaan. Hij was ingenieur, hij was elektrotechnisch

967

01:20:13,134 --> 01:20:21,792

ingenieur van Delft en hij heeft daar alle kabel eh, leidingen aangebracht, iets met de telefoonleidingen

968

01:20:21,792 --> 01:20:29,307

en de ondergrondse kabels en eh, hij heeft eh, eh, dat was in mijn vaders straatje, eh, hij

969



01:20:29,307 --> 01:20:33,800

is bij, eh bij de Kibboets, je weet wat een Kibboets is

970

01:20:33,800 --> 01:20:33,830

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

971

01:20:33,830 --> 01:20:41,870

heeft hij een cadeau gegeven, broedinrichtingen voor waar de kuikentjes gebroed worden.

972

01:20:41,870 --> 01:20:41,870

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

973

01:20:41,870 --> 01:20:47,590

Nou, daar heeft hij mijn vader mee naartoe genomen overal en dat, dat heeft de doorslag

974

01:20:47,590 --> 01:20:52,916

gegeven dat hij zag wat een goed mens of hij was. Dus eh, inderdaad, mijn zuster

975

01:20:52,916 --> 01:20:58,307

was in veiligheid, ofschoon het leven daar razend moeilijk is geweest en de oorlog

976

01:20:58,307 --> 01:21:02,450

en hij heeft gevochten en hij heeft van alles gedaan. Hij is eh

977

01:21:02,450 --> 01:21:07,500

<font color="#ffcc00">Maar ik wil jou nog wat vragen over jou. Was je lid van de Joodse Jeugdfederatie?</font>

978

01:21:07,500 --> 01:21:08,060

Wat?

979

01:21:08,060 --> 01:21:09,120

<font color="#ffcc00">Was je lid van de Joodse</font>

980

01:21:09,120 --> 01:21:16,716

Nee, het was, ik was een tijdje lid van eh, van eh, dat was een vrome, vrome, het was

981

01:21:16,716 --> 01:21:24,141

een Joodse naam, eh, jeugdgroep en daar was Jaap Polak eh, de, de leider van. Maar dat

982

01:21:24,141 --> 01:21:31,220

vond ik niet erg prettig, dus daar ben ik maar heel kort geweest. Maar, ik was wel

983

01:21:31,220 --> 01:21:31,220

<font color="#ffcc00">[hoest]</font>

984

01:21:31,220 --> 01:21:35,100

zionistisch geleid. Nee, ik heb er verder niets meer aan gedaan.

985

01:21:35,140 --> 01:21:39,980

<font color="#ffcc00">Maar als je dan dat verhaal vertelt over je vader met die brieven,</font>

986

01:21:40,150 --> 01:21:40,570

Ja.

987

01:21:40,570 --> 01:21:41,790

<font color="#ffcc00">denk je niet dat hij ook jou gemist heeft?</font>

988

01:21:41,790 --> 01:21:43,170

Dat wat?

989

01:21:43,170 --> 01:21:44,750

<font color="#ffcc00">Dat hij jou gemist heeft?</font>

990

01:21:45,450 --> 01:21:51,668

O, zeker!. O, zeker, maar daar was ik niet bij en ik was waarschijnlijk op dat

991

01:21:51,668 --> 01:21:57,728

moment zo dolgelukkig met mijn nieuwe huwelijk. Ik bedoel, ik heb altijd, ik

992

01:21:57,728 --> 01:22:03,150

bedoel, ik, ik, ik heb altijd zo gevoeld dat dit mijn man zou worden

993

01:22:03,150 --> 01:22:03,580

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

994

01:22:03,580 --> 01:22:09,371

en ik, ik heb werkelijk, we hebben, helaas is hij heel ziek geweest

995

01:22:09,371 --> 01:22:14,040

en eh, maar ik bedoel, het was zo'n bijzonder mens.

996

01:22:14,040 --> 01:22:14,040

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

997

01:22:14,160 --> 01:22:22,410

en zo'n goed mens. Nee, ik bedoel, eh, ik heb mijn ouders gemist, heel erg.

998

01:22:22,410 --> 01:22:23,840

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

999

01:22:23,890 --> 01:22:29,740

Heel erg, maar, maar, eh, ik had, ik had nog een steun. Hij heeft me zo gesteund.

1000

01:22:29,810 --> 01:22:30,110

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1001

01:22:30,110 --> 01:22:37,814

Ik bedoel, als ik hier alleen was gekomen, nou, dan weet ik niet wat er gebeurd was, maar ik herinner

1002

01:22:37,814 --> 01:22:45,594

me, op de dag van de invasie dat ik eh, eh, dat, toen we dat hoorden, dat ik met mijn man gelopen heb

1003

01:22:45,594 --> 01:22:53,298

in, in een eh, langs de, langs Riverside Drive, we konden niet eens thuis blijven, en ik bedoel, uren

1004

01:22:53,298 --> 01:23:00,240

gepraat wat we konden doen, wat we moesten doen, wat er, eh, wat er kon gebeuren. Ik bedoel

1005

01:23:00,240 --> 01:23:02,210

<font color="#ffcc00">Zorgen, zorgen, zorgen.</font>

1006

01:23:02,210 --> 01:23:03,050

Ja.

1007

01:23:04,150 --> 01:23:05,990

<font color="#ffcc00">Hoe lang heeft die boottocht geduurd?</font>

1008

01:23:05,990 --> 01:23:10,480

O, dat was zo'n lange boottocht. Ik weet het niet, een dag of tien, elf zeker.

1009

01:23:10,480 --> 01:23:11,480

<font color="#ffcc00">Minstens.</font>

1010

01:23:11,480 --> 01:23:11,690

Ja.

1011

01:23:11,690 --> 01:23:11,860

<font color="#ffcc00">Minstens, in die tijd.</font>

1012

01:23:11,860 --> 01:23:18,770

Ja, misschien nog wel langer, maar ik was te ziek om erop te letten [lacht]

1013

01:23:18,770 --> 01:23:18,950

<font color="#ffcc00">[lacht]</font>

1014

01:23:18,950 --> 01:23:23,740

Wacht, ik kan het je vertellen, we zijn 9 maart vertrokken en we zijn 23 maart aangekomen.

1015

01:23:23,740 --> 01:23:25,590

<font color="#ffcc00">Nou, kijk eens aan [lacht], veertien dagen.</font>

1016

01:23:25,590 --> 01:23:27,140

Ja, dus eh,

1017

01:23:27,140 --> 01:23:27,400

<font color="#ffcc00">En toen kwam je aan.</font>

1018

01:23:27,400 --> 01:23:33,065

En toen kwam ik aan en eh, toen was er een eh, een eh, toen was ik

1019

01:23:33,065 --> 01:23:38,560

dus, dus weer op de been, dat, dat begrijpen, en toen was er een

1020

01:23:38,560 --> 01:23:41,610

<font color="#ffcc00">[kucht] Onmiddellijk waarschijnlijk [lacht]. De boot af, weer gezond.</font>

1021

01:23:41,610 --> 01:23:46,852

Ja, en toen was er een eh, een officier, meneer Van Belen en eh, dat was een

1022

01:23:46,852 --> 01:23:52,231

Hollander, die w, die was op die boot en mijn schoonouders, die eh, die stonden

1023

01:23:52,231 --> 01:23:56,930

daar op de kade en hij stond zo dat er een baby voor ze kwam [lacht].

1024

01:23:56,930 --> 01:23:57,460

<font color="#ffcc00">Een baby?</font>

1025

01:23:57,460 --> 01:23:58,180

Die van mijn schoonzuster, die was ook op de boot.

1026

01:23:58,180 --> 01:23:59,390

<font color="#ffcc00">Tuurlijk, ja. Ja.</font>



1027

01:23:59,390 --> 01:24:06,928

Ja. Nee, met mij niet. En eh, maar in ieder geval, eh, wij zijn daar aangekomen en eh,

1028

01:24:06,928 --> 01:24:14,380

een vriend van eh, hoe zijn we nou in godsnaam naar, ja, we zijn goed aangekomen, ja,

1029

01:24:14,380 --> 01:24:21,832

een vriend van mijn schoonouders die heeft, had eh, een auto en die heeft ons gebracht

1030

01:24:21,832 --> 01:24:29,544

en toen kwamen we dus in New York en eh, we kwamen in eh, in dat apartment hotel en daar

1031

01:24:29,544 --> 01:24:36,129

hadden mijn schoonouders in plaats van hun ene kamer, hadden ze drie kamers.

1032

01:24:36,130 --> 01:24:36,130

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1033

01:24:36,130 --> 01:24:42,087

En eh, de ene was de zitkamer waar dus de twee banken stonden waar zij geslapen

1034

01:24:42,087 --> 01:24:48,044

hebben, en dan hebben ze mijn man en mij één slaapkamer met badkamer gegeven,

1035

01:24:48,044 --> 01:24:53,926

maar zij gebruikten onze badkamer ook en mijn schoonzuster met haar man en het

1036

01:24:53,926 --> 01:24:59,130

kindje, die hadden de andere slaapkamer. Dat was een apartment hotel.

1037

01:25:00,340 --> 01:25:01,000

<font color="#ffcc00">Riverside Drive?</font>

1038

01:25:01,000 --> 01:25:01,210

Hè?

1039

01:25:01,210 --> 01:25:03,060

<font color="#ffcc00">Op Riverside Drive?</font>

1040

01:25:03,060 --> 01:25:07,690

Nee, dat was op eh, het was één blok van Riverside Drive. Het was op West End Avenue.

1041

01:25:07,690 --> 01:25:08,030

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

1042

01:25:08,030 --> 01:25:11,010

Bij de tweeënzeventigste straat.

1043

01:25:11,010 --> 01:25:12,060

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1044

01:25:12,060 --> 01:25:19,086

En eh, het was een erge Joodse buurt al, Amerikaans-Joods en eh, in dat apartment hotel, daar

1045

01:25:19,086 --> 01:25:26,037

waren dus de eerste eh, Nederlandse Joden gekomen en nou ja, de één vertelde het de ander,

1046

01:25:26,037 --> 01:25:32,912

dus daar zat een hele kliek. En eh, voordat wij er waren kwamen ze elke avond bij elkaar om

1047

01:25:32,912 --> 01:25:39,863

naar de radio te luisteren en daar was een Gabriel Heater en dat was een, een reuze, eh, ja,

1048

01:25:39,863 --> 01:25:46,814

niet oproerkraaiër, maar wel iemand die je wel de angst en beven op je lijf laagte, eh, joeg.

1049

01:25:46,814 --> 01:25:53,840

En eh, dus iedereen die was, was dolgelukkig als er maar weer iemand aankwam voordat er erge

1050

01:25:53,840 --> 01:26:01,244

dingen gebeuren in Nederland, maar niemand had een idee wat er zou gebeuren, maar dan ook niemand.

1051

01:26:01,244 --> 01:26:05,399

En toen eh, want, want ik had één tante uit Groningen

1052

01:26:06,290 --> 01:26:06,670

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1053

01:26:06,670 --> 01:26:12,040

en die hadden het huis gehuurd van mijn schoonzuster in Haarlem, want dan

1054

01:26:12,040 --> 01:26:16,970

zaten ze achter de Waterlinie, dat was veilig. Als de moffen kwamen

1055

01:26:16,970 --> 01:26:17,150

<font color="#ffcc00">Reuze veilig.</font>

1056

01:26:17,150 --> 01:26:20,170

zaten zij achter de Waterlinie.

1057

01:26:20,170 --> 01:26:20,850

<font color="#ffcc00">Ja</font>

1058

01:26:20,850 --> 01:26:25,060

Ongelooflijk, ongelooflijk hoe, hoe we niets, niets wisten.

1059

01:26:25,380 --> 01:26:26,100

<font color="#ffcc00">Naïef hè?</font>

1060

01:26:26,250 --> 01:26:31,804

En hoe alles geheim gehouden wordt. Het was, dat is een grote schande geweest. Dat

1061

01:26:31,804 --> 01:26:37,291

is werkelijk vreselijk geweest en ook toen, toen het aan de gang was, dat hier in

1062

01:26:37,291 --> 01:26:42,440

Amerika we niet wisten wat er voor vreselijks daar gebeurde. Het, het is, is

1063

01:26:42,440 --> 01:26:44,260

<font color="#ffcc00">Wat je hoorde van de invasie?</font>

1064

01:26:44,260 --> 01:26:49,030

Ja, wat je hoorde van wat er gebeurde naar de concentratiekampen toen. Dat, dat

1065

01:26:49,030 --> 01:26:52,460

<font color="#ffcc00">Nee, maar dat is al een beetje later, denk ik. We zijn nu nog in 1940, et cetera.</font>

1066

01:26:52,460 --> 01:26:57,222

Ja, ja, nee, dat begrijp ik, maar ik bedoel, het gaat erom dat je absoluut

1067

01:26:57,222 --> 01:27:01,920

geen inlichtingen kreeg. Toen niet, nu niet, dan niet. Het was vreselijk.

1068

01:27:01,920 --> 01:27:02,510

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1069

01:27:02,510 --> 01:27:07,317

Ik bedoel, mijn vader eh, maar, maar dacht dat zijn koningin hem kon

1070

01:27:07,317 --> 01:27:11,560

behoeden. Is het, dat is het en daar was hij niet alleen in.

1071

01:27:11,560 --> 01:27:14,160

<font color="#ffcc00">Nee, natuurlijk niet.</font>

1072

01:27:14,160 --> 01:27:19,308

Het was, het was vreselijk en hij had, eh, goddank, wat, wat middelen. Ik weet niet

1073

01:27:19,308 --> 01:27:24,519

wat hij hier had moeten doen, maar ik bedoel, ik had mijn nagels onder me, eh, bloed

1074

01:27:24,519 --> 01:27:29,109

onder mijn nagels uitgewerkt om hun hier te hebben en te kunnen verzorgen.

1075

01:27:29,110 --> 01:27:30,270

<font color="#ffcc00">Tuurlijk, tuurlijk.</font>

1076

01:27:30,270 --> 01:27:36,748

Maar, maar eh, het, het is eh, het is, het is de onwetendheid en dat is het vreselijke wat, wat

1077

01:27:36,748 --> 01:27:43,567

ik je net zei van, Colijn, die voelde dat de mensen nerveus werden en toen zei, u kun, gaat U rustig

1078

01:27:43,567 --> 01:27:49,500

slapen, de regering waakt. Nou, de regering, die hadden iets anders te doen natuurlijk

1079

01:27:49,500 --> 01:27:50,550

<font color="#ffcc00">Jullie moesten vluchten.</font>

1080

01:27:50,550 --> 01:27:57,546

Eh, en er is in een eh, een, een Kolonel Sas die hier gekomen is, die is naar eh, was, eh, die was

1081

01:27:57,546 --> 01:28:04,827

eh, had zijn plaats in Berlijn, die was daar voor de Nederlandse regering en die is naar het kabinet,

1082

01:28:04,827 --> 01:28:11,895

naar Colijn gekomen en die heeft gezegd, want die Sas die hier woonde, later, was bevriend met mijn

1083

01:28:11,895 --> 01:28:19,033

schoonvader, dus daarom weet ik dat precies. Die heeft gezegd, dit en dit gaat gebeuren en de moffen

1084

01:28:19,033 --> 01:28:25,887



komen dan en dan, komen ze hier. Het is al allemaal klaar en al, als er dit, niet voor die datum

1085

01:28:25,887 --> 01:28:32,811

eh, maatregelen worden genomen, dan kan dit niet meer tegengehouden worden, dan zet de motor zich

1086

01:28:32,811 --> 01:28:40,022

in beweging en dan gaat het gebeuren. En toen heeft Colijn ook gezegd, Kolonel Sas, u bent gek. Heeft

1087

01:28:40,022 --> 01:28:47,018

echt gewoon ge, ja, u bent gek, en die Sas, die, die, die heeft zich, die was kaal, maar hij heeft

1088

01:28:47,018 --> 01:28:51,230

zich toch de haren uit zijn hoofd getrokken van de ellende.

1089

01:28:51,380 --> 01:28:58,030

<font color="#ffcc00">Verwachtten jullie in dat hotel eh, op de Upper Westside dat eh, dat het mis ging?</font>

1090

01:29:00,500 --> 01:29:06,958

Eh, nou de, na, na 23 maart, nee, eigenlijk wij nog niet zo. Maar mijn schoonouders eh wel en die

1091

01:29:06,958 --> 01:29:13,350

hele troep wel. Ergens, ergens hadden we nog hoop. Ik weet het niet waarom, maar ik had nog hoop

1092

01:29:13,350 --> 01:29:19,010

dat er niets zou gebeuren. En die Waterlinie ook, die, die, die vond ik ook geweldig.

1093

01:29:19,010 --> 01:29:23,500

<font color="#ffcc00">En toen werd Nederland, kwam de invasie. Vertel even hoe je dat hoorde.</font>

1094

01:29:23,500 --> 01:29:24,240

Eh, o, god, hoe heb ik dat gehoord?

1095

01:29:24,380 --> 01:29:27,390

<font color="#ffcc00">Als je het nog kan herinneren.</font>

1096

01:29:27,660 --> 01:29:35,286

Ik denk door de radio. Ik kan, kan het me niet, het was, het was te verbijsterend om te herinneren

1097

01:29:35,286 --> 01:29:42,990

precies. Ik bedoel, ik weet precies waar ik was toen Kennedy vermoord werd, was of zo, maar dit was

1098

01:29:42,990 --> 01:29:50,694

zoiets krankzinnigs, eh. Hm, waar was ik? Ik was natuurlijk daar in dat apartment en ja, nee, daar

1099

01:29:50,694 --> 01:29:58,709

komt bij eh, dat moet ik er nog even bij vertellen, dat eh, toen wij dus hier kwamen was het schooljaar

1100

01:29:58,709 --> 01:30:04,390

in Philadelphia bijna afgelopen, dus mijn man kon dat jaar niet studeren.

1101

01:30:04,390 --> 01:30:04,390

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1102

01:30:04,710 --> 01:30:08,820

En hij kon pas in september 19 eh

1103

01:30:08,820 --> 01:30:09,470

<font color="#ffcc00">40.</font>

1104

01:30:09,470 --> 01:30:16,261

40 kon hij gaan studeren, dus eh, eh, die, die eh, had eerst geen werk, maar toen was er hier

1105

01:30:16,261 --> 01:30:23,125

een eh, een eh, een, Nederlander die eh, eh, eh, tandheelkundige instrumenten verkocht en dat

1106

01:30:23,125 --> 01:30:29,844

was een, een, een catalogus in het Hollands en die heeft hij hem in het Engels laten vertalen

1107

01:30:29,844 --> 01:30:36,924

en toen heeft hij wat verdiend. Dus hij had wat te doen. Maar eh, dus hij was, hij was niet altijd

1108

01:30:36,924 --> 01:30:42,559

thuis, maar hij was toen wel thuis. Ik kan het je echt niet meer vertellen van

1109

01:30:42,560 --> 01:30:43,180

<font color="#ffcc00">Dat is niet erg.</font>

1110

01:30:43,180 --> 01:30:49,804

het was verbijsterend en eh, toen hoorden we dus meteen van Rotterdam, dat was de, de,

1111

01:30:49,804 --> 01:30:56,429

het, het, het ergste gebeuren, dat ze Rotterdam helemaal vernietigd hadden en alles. En

1112

01:30:56,429 --> 01:31:03,131

ik bedoel, je had het idee dat, dat de moffen daar kwamen, maar je had geen idee dat dit

1113

01:31:03,131 --> 01:31:08,690

de, het laatste was voor de Joden. Het, ergens kon je het niet bevatten.

1114

01:31:08,690 --> 01:31:08,910

<font color="#ffcc00">Maar was je wel bezorgd?</font>

1115

01:31:08,910 --> 01:31:08,910

Hè?

1116

01:31:08,910 --> 01:31:10,110

<font color="#ffcc00">Was je wel</font>

1117

01:31:10,110 --> 01:31:16,831

Ja, tuur, tuurlijk was ik bezorgd, doordat, door de, door die invasie, maar nog niet zozeer

1118

01:31:16,831 --> 01:31:23,627

voor hun Jodendom. En toen eh, en, en we kregen, eh, kort daarna ook brieven, maar die waren

1119

01:31:23,627 --> 01:31:30,349

heel geruststellend en ik heb brieven van mijn, van mijn moeder hier en eh, maar ik heb ze

1120

01:31:30,349 --> 01:31:37,145

nooit meer kunnen lezen. Ze liggen hier en ik kan ze echt niet lezen. En, en eh, ofschoon er

1121

01:31:37,145 --> 01:31:43,941

nog geen nare dingen in staan, maar eh, ergens kan ik het niet meer verdragen. Dus, maar dat

1122

01:31:43,941 --> 01:31:49,259

doet er ook niet toe, ik doe, doe niemand goed ermee om ze wel te lezen.

1123

01:31:49,260 --> 01:31:54,032

<font color="#ffcc00">Nee, maar het is toch heel, heel gewoon, heel begrijpelijk dat je dat niet</font>

1124

01:31:54,032 --> 01:31:58,160

<font color="#ffcc00">kan verdragen? Je hebt dat in een hele andere stemming gelezen.</font>

1125

01:31:58,160 --> 01:32:05,645

Ja, maar toen hebben we dus geweten dat ze, ze waren gewoon in Amsterdam dus in hun huis en

1126

01:32:05,645 --> 01:32:13,543

mijn broer was daar en eh, we kregen hele geruststellende brieven steeds, want er was censuur. We

1127

01:32:13,543 --> 01:32:21,358

kre, de brieven die kwamen, die waren opengemaakt en met een strookje erover weer dichtgemaakt,

1128

01:32:21,358 --> 01:32:28,762

dus ze konden ook niets schrijven, dat wisten we. En er was geen andere verbinding. En eh,

1129

01:32:28,762 --> 01:32:36,248

eh, toen hebben we wel gepro, geprobeerd, nee, dat was nog niet, dat was nog niet, om ze

1130

01:32:36,248 --> 01:32:43,651

hier te krijgen. We hebben werkelijk nog het gevoel gehad dat ze, dat ze het zo, dat, dat,

1131

01:32:43,651 --> 01:32:51,137

dat er met hun als Joden niets zou gebeuren, dat er eenvoudig oorlog was, wat al erg genoeg

1132

01:32:51,137 --> 01:32:55,579

was natuurlijk. Maar je, je, ergens zagen we dit niet.

1133

01:32:56,150 --> 01:33:02,164

<font color="#ffcc00">Alleen mijn schoonvader die, die, die heeft dit geweten en die, die zag het ook en die, en die zei,</font>

1134

01:33:02,164 --> 01:33:08,785

<font color="#ffcc00">die heeft me natuurlijk wel vreselijk bang gemaakt daarmee, maar toch heb ik me, eh, ik heb een optimistische</font>

1135

01:33:08,785 --> 01:33:14,799

<font color="#ffcc00">aard, om mee te beginnen, dus ik wil altijd graag het goede zien en dat heb ik van mijn moeder, die</font>

1136

01:33:14,799 --> 01:33:20,874

<font color="#ffcc00">zag ook altijd de goede dingen en als iemand lelijke dingen tegen haar had gedaan, dan zegt ze, god,</font>

1137

01:33:20,874 --> 01:33:25,370

<font color="#ffcc00">ik moet maar even bedenken wat voor goeds ze ook voor me gedaan heeft. Dus</font>

1138

01:33:25,370 --> 01:33:29,080

<font color="#ffcc00">En, wanneer veranderde het, wanneer werd je echt verontrust?</font>

1139

01:33:29,080 --> 01:33:30,150

Hè, wat?

1140

01:33:30,150 --> 01:33:31,590

<font color="#ffcc00">Wanneer werd je echt</font>



1141

01:33:31,870 --> 01:33:32,560

Echt?

1142

01:33:34,010 --> 01:33:34,440

<font color="#ffcc00">ongerust?</font>

1143

01:33:34,440 --> 01:33:42,873

Eh, toen mijn moeder schreef eh, dat ze een poosje naar Hilversum gingen, dat ze een huisje gehuurd

1144

01:33:42,873 --> 01:33:51,140

hadden in Hilversum, dat het daar rustiger was. Toen, toen eh, werd ik, werd ik wel een beetje naar

1145

01:33:51,140 --> 01:33:59,407

en toen zei ze dat mijn broer had werk gevon, o nee, ze schreef dat de zaak overgenomen was. Er was

1146

01:33:59,407 --> 01:34:07,674

een mof binnengekomen en die heeft tegen mijn vader gezegd, goeiedag en en het was in de zaak. En,

1147

01:34:07,674 --> 01:34:16,191

dus mijn broer niet meer en die woonde daarboven. En eh, toen zei, schreef mijn moeder dat mijn broer

1148

01:34:16,191 --> 01:34:24,458

nu werk had gevonden bij de Joodse Raad en daar, toen dacht ik, nou er is, gebeurt iets vreselijks.

1149

01:34:24,458 --> 01:34:32,808

Toen heb ik het echt, echt gedacht, maar het is, het heeft een, en toen heb ik een, ik heb een foto

1150

01:34:32,808 --> 01:34:41,409

van ze hier in Hilversum met z'n tweeën en daar staat ook achterop, zie je hoe goed we er uitzien?

1151

01:34:41,409 --> 01:34:49,759

En dat, dat beviel me helemaal niet, begrijp je? Dus ik bedoel, ja, toen had ik wel het gevoel, wat

1152

01:34:49,759 --> 01:34:57,942

kunnen we in, in godsnaam doen? We hebben gepraat en gepraat en, en ja, je kon niks doen, je was

1153

01:34:57,942 --> 01:35:06,126

machteloos. En eh, toen eh, toen hoorden we dat eh, o ja, ik had, ik had een HBS-vriendin, twee

1154

01:35:06,126 --> 01:35:14,225

tot, tot aan hun dood. Hele, hele Christenmeisjes en één is getrouwd en heeft kinderen en eh,

1155

01:35:14,225 --> 01:35:17,899

met die kinderen heb ik nog steeds contact.

1156

01:35:17,900 --> 01:35:18,240

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1157

01:35:18,240 --> 01:35:26,720

En aan de oudste dochter heb ik precies onze HBS-tijd moeten beschrijven voor haar, ge, geweten

1158

01:35:27,150 --> 01:35:28,300

<font color="#ffcc00">Project, ja.</font>

1159

01:35:28,300 --> 01:35:37,545

Dat was wel leuk. Ze heeft hier ook gelogeed. En eh, die vriendin was getrouwd en die zijn twee

1160

01:35:37,545 --> 01:35:48,005

keer, toen ze, mijn ouders moesten kennelijk weer terug naar Amsterdam, die zijn twee keer door de Gestapolijnen

1161

01:35:48,005 --> 01:35:55,850

heengegaan om hun te, bij hun te laten onderduiken, of via hun te laten onderduiken.

1162

01:35:55,850 --> 01:35:55,850

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1163

01:35:55,920 --> 01:36:04,680

En eh, eh, dat hebben ze niet gewild, omdat mijn broer in Westerbork was.

1164

01:36:04,680 --> 01:36:05,980

<font color="#ffcc00">Intussen al?</font>

1165

01:36:05,980 --> 01:36:07,770

Ja, op dat moment.

1166

01:36:07,770 --> 01:36:07,770

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1167

01:36:07,770 --> 01:36:15,428

En dat zij bezig waren om eh, om kleren en warme dingen en eten

1168

01:36:15,428 --> 01:36:22,970

naar Westerbork te sturen. En daarom wilden ze niet met hun mee.

1169

01:36:22,970 --> 01:36:26,070

<font color="#ffcc00">Wanneer is je broer, je broer is gewoon opgehaald?</font>

1170

01:36:26,070 --> 01:36:26,880

Wat?

1171

01:36:26,880 --> 01:36:28,150

<font color="#ffcc00">Je broer is opgehaald?</font>

1172

01:36:28,150 --> 01:36:31,080

Ja, ik kan het je niet precies vertellen wanneer.

1173

01:36:31,080 --> 01:36:31,210

<font color="#ffcc00">Je weet het niet, nee.</font>

1174

01:36:31,210 --> 01:36:39,280

Maar eh, hij is tegelijk met mijn ouders in Westerbork om, in Sobibor omgekomen.

1175

01:36:39,280 --> 01:36:39,280

<font color="#ffcc00">Tuurlijk, tuurlijk, begrijp ik.</font>

1176

01:36:39,570 --> 01:36:44,670

En, ik, dus ik weet niet of hij al die tijd nog in Westerbork gezeten

1177

01:36:44,670 --> 01:36:44,670

<font color="#ffcc00">Waarschijnlijk</font>

1178

01:36:44,670 --> 01:36:44,670

Ja

1179

01:36:44,670 --> 01:36:45,290

<font color="#ffcc00">ja, waarschijnlijk, ja.</font>

1180

01:36:45,290 --> 01:36:56,127

Dus eh, maar het erge daarvan was ook dat zij de drie kindertjes, hadden laten onderduiken in Friesland

1181

01:36:56,127 --> 01:37:06,757

en die hadden zo'n heimwee en die vonden het zo vreselijk dat ze terug zijn gegaan naar hun ouders.

1182

01:37:06,757 --> 01:37:17,282

En mijn schoonzuster wilde niet onderduiken, omdat haar hele familie, haar ouders in Enschede woonden

1183

01:37:17,282 --> 01:37:28,224

en die wou ze niet verlaten. De hilariteit is dat haar hele familie gespaard is gebleven en zij omgekomen

1184

01:37:28,224 --> 01:37:38,957

is, voor hun. Dus ik bedoel, er zijn de gekste dingen natuurlijk gebeurd. Dus, dat is, dat is zover als

1185

01:37:38,957 --> 01:37:49,899

ik van mijn ouders weet en eh, toen, en dat is nou het gekke van het geval, eh, toen eh, heb ik, waren

1186

01:37:49,899 --> 01:37:57,090

hier mensen die eh, na de oorlog eh, Bergen-Belsen overleefd hebben.

1187

01:37:57,090 --> 01:37:57,090

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1188

01:37:57,090 --> 01:38:05,400

<font color="#ffcc00">En dat waren twee Joodse vrouwen die eh, hier kinderen hadden en die heb ik leren kennen.</font>

1189

01:38:05,400 --> 01:38:13,898

<font color="#ffcc00">En één daarvan zei, eh, toen ze het portret van mijn moeder zag, toen zegt ze, o ja, jouw</font>

1190

01:38:13,898 --> 01:38:22,209

<font color="#ffcc00">moeder heeft bij mij gezeten en eh, we hebben samen schoenen uit mekaar moeten halen, het</font>

1191

01:38:22,209 --> 01:38:29,400

<font color="#ffcc00">leer erui, af en de veters en dat was jouw moeder, die heeft bij mij gezeten.</font>

1192

01:38:29,400 --> 01:38:30,680

<font color="#ffcc00">In Westerbork]</font>

1193

01:38:30,730 --> 01:38:32,590

Nee, in Bergen-Belsen, zei ze,

1194

01:38:32,590 --> 01:38:32,590

<font color="#ffcc00">In Bergen-Belsen?</font>

1195

01:38:32,590 --> 01:38:39,480

dat was het vreselijke juist. En toen had ik dus het gevoel dat ze in Bergen-Belsen was

1196

01:38:39,480 --> 01:38:39,750

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1197



01:38:39,750 --> 01:38:47,265

En toen was er nog een andere vrouw, en die beweerde ook dat ze mijn moeder in Bergen-Belsen

1198

01:38:47,265 --> 01:38:54,862

had gezien. En toen tot overmaat van ramp kwam er een man bij mijn zuster in Haifa op visite

1199

01:38:54,862 --> 01:39:02,214

en die zag het portret van mijn ouders en toen zegt ze, zegt hij, o, is dat jouw vader? En

1200

01:39:02,214 --> 01:39:09,484

toen zei mijn zuster, ja. Toen zegt-ie, o, zegt-ie, daar kan ik je van vertellen, het was

1201

01:39:09,484 --> 01:39:16,836

een grote man en die hebben ze gebruikt als portier, omdat hij zo groot was, die stond bij

1202

01:39:16,836 --> 01:39:24,106

de deur en daar is hij van uitputting gestorven en toen hebben wij hem nog, een vriend en

1203

01:39:24,106 --> 01:39:29,089

een, in een laken hebben we hem begraven. Dus zover waren we.

1204

01:39:29,090 --> 01:39:29,090

<font color="#ffcc00">Waar? Waar?</font>

1205

01:39:29,090 --> 01:39:29,240

<font color="#ffcc00">In Bergen-Belsen.</font>

1206

01:39:29,240 --> 01:39:30,860

<font color="#ffcc00">Ook in Bergen-Belsen?</font>

1207

01:39:30,860 --> 01:39:31,190

Ja!

1208

01:39:31,190 --> 01:39:31,770

<font color="#ffcc00">Ja, oké.</font>

1209

01:39:31,770 --> 01:39:37,725

Dus en mijn zuster en ik waren overtuigd dat mijn ouders in Bergen-Belsen

1210

01:39:37,725 --> 01:39:43,681

waren. En toen we dat wisten, eh, toe, maar toen, toen eh, eh, hoe wist

1211

01:39:43,681 --> 01:39:49,229

ik dat? Ik wist al iets van Bergen, ja, ik wist dat al eh, gedurende

1212

01:39:49,230 --> 01:39:50,950

<font color="#ffcc00">Dat werd heel vroeg bekend, ja.</font>

1213

01:39:50,950 --> 01:39:59,212

Ja, en toen hebben wij eh, ik, dat, dat eh, houdt verband met wat er met mij gebeurd is hier, eh,

1214

01:39:59,212 --> 01:40:07,475

maar ik kon dus door eh, de regerings, door de, door de geheime postdienst, kon ik eh, kon, kon

1215

01:40:07,475 --> 01:40:15,993

ik eh, brieven versturen en toen hebben we geprobeerd om visa naar Bergen-Belsen te sturen voor mijn

1216

01:40:15,993 --> 01:40:23,489

ouders en mijn zuster heeft geprobeerd contacten te hebben om ze naar Israel te krijgen,

1217

01:40:23,490 --> 01:40:23,490

<font color="#ffcc00">Dat snap ik, ja</font>

1218

01:40:23,490 --> 01:40:29,579

denkende dat ze daar nog waren. Ik bedoel, het is, het was, de tijd loopt een beetje door

1219

01:40:29,579 --> 01:40:35,668

mekaar. Hoe eh alles precies gebeurd is, maar ik weet dat, dat wij dit wisten en, dachten

1220

01:40:35,668 --> 01:40:41,893

te weten, en dat, dat wij geprobeerd hebben ze, om ze hier te krijgen vanuit Bergen-Belsen,

1221

01:40:41,893 --> 01:40:47,777

wat allemaal waanzin was, en, en eh, en mijn zuster naar Israel. En eh, wat allemaal

1222

01:40:47,777 --> 01:40:52,430

niet waar was. Ik bedoel, het zijn allemaal valse berichten geweest.

1223

01:40:52,430 --> 01:40:55,850

<font color="#ffcc00">Wanneer wist je dat het Sobibor was?</font>

1224

01:40:55,850 --> 01:40:56,420

Sobibor?

1225

01:40:56,420 --> 01:40:57,130

<font color="#ffcc00">Ja, wanneer heb je dat gehoord?</font>

1226

01:40:57,130 --> 01:41:01,716

O, dat is nog veel beroerder geweest, want eh, heel veel later,

1227

01:41:01,716 --> 01:41:05,430

ik wist dus dat ze niet meer leefden, dat, dat, dat

1228

01:41:05,430 --> 01:41:07,130

<font color="#ffcc00">Maar je dacht dat ze in Bergen-Belsen omgekomen waren?</font>

1229

01:41:07,130 --> 01:41:14,299

Gesto, ja, van uitputting en of wat dan ook eh, maar niet dat ze zo vermoord waren. Op een eh, op

1230

01:41:14,299 --> 01:41:21,541

een dag hebben we een eh, een Hollandse vriend hadden we te eten en eh, toen zeg ik eh, toen hadden

1231

01:41:21,541 --> 01:41:28,857

we het er ook over, want eh, hij had ook familie verloren en toen zeg ik, ik zeg, ik vind het alleen

1232

01:41:28,857 --> 01:41:36,246

toch naar dat ik helemaal geen datum en zo weet, wanneer en wat er gebeurd is. En toen zegt hij, god,

1233

01:41:36,246 --> 01:41:43,488

dat is helemaal niet moeilijk, dat moet je aan de rode, aan het Rode Kruis vragen in Holland en die

1234

01:41:43,488 --> 01:41:50,657

geven je precies alle gegevens waar mensen gestorven zijn en hoe en wanneer. En toen zeg ik, o, ik

1235

01:41:50,657 --> 01:41:57,754

zeg, dank je vriendelijk. Maar daar heeft hij me wel en geen dienst mee bewezen, want toen heb ik

1236

01:41:57,754 --> 01:42:05,728

geschreven aan die vriend van ons in Holland, die dus bij mijn ouders was geweest om ze te laten onderduiken,

1237

01:42:05,728 --> 01:42:10,410

en toen heb ik hem gevraagd of hij dit voor me wilde informeren.

1238

01:42:10,410 --> 01:42:10,410

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1239

01:42:11,410 --> 01:42:15,047

En dat heeft hij gedaan en dat is een schattige brief en die heb ik

1240

01:42:15,047 --> 01:42:18,630

hier. Dit was de ergste brief die hij ooit heeft moeten schrijven.

1241

01:42:18,630 --> 01:42:19,370

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

1242

01:42:19,370 --> 01:42:27,364

Nou, dus [kucht] wat hij gedaan heeft is dus, hij heeft mij de afschriften van het Rode Kruis

1243

01:42:27,364 --> 01:42:34,930

gestuurd. En dus, dat was, toen was ik helemaal vertwijfeld. [kucht] En eh, [kucht] toen

1244

01:42:34,930 --> 01:42:36,460

<font color="#ffcc00">In welke periode was dat?</font>

1245

01:42:36,460 --> 01:42:36,460

Eh, nou dat was eh,

1246

01:42:36,460 --> 01:42:38,570

<font color="#ffcc00">Jaren zestig misschien?</font>

1247

01:42:38,570 --> 01:42:40,520

O, dat was, was een tijd later.

1248

01:42:40,520 --> 01:42:40,980

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1249

01:42:40,980 --> 01:42:43,621

O, dat was veel later. Veel later. Ik kan de datum van het Rode

1250

01:42:43,621 --> 01:42:46,180

Kruis zien, maar eh, dat weet ik niet uit mijn hoofd [kucht].

1251

01:42:46,180 --> 01:42:47,720

<font color="#ffcc00">Dus eh, [kucht]. Nee, dat was eh, dat was allemaal eh,..</font>

1252

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

<font color="#ffcc00">Vind je het goed om even te stoppen?</font>

1253

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

Hè?

1254

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

<font color="#ffcc00">Vind je het goed om even te stoppen?</font>



1255

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

Ja, prima.

1256

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

<font color="#ffcc00">Anders word je veel te moe.</font>

1257

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

Nou.

1258

01:42:47,720 --> 01:42:47,720

<font color="#ffcc00">Leida, we waren gebleven, ik ga even horen, zeg eens wat?</font>

1259

01:42:47,720 --> 01:42:49,180

Ja, ik weet niet precies meer waar we waren, maar ik, ik

1260

01:42:49,180 --> 01:42:49,180

<font color="#ffcc00">Nee, maar ik ga je helpen.</font>

1261

01:42:49,180 --> 01:42:49,340

was in Amerika aangekomen, geloof ik. Nee, we waren

1262

01:42:49,340 --> 01:42:49,340

<font color="#ffcc00">[...]</font>

1263

01:42:49,340 --> 01:42:49,340

al in het apartmenthotel.

1264

01:42:49,340 --> 01:42:50,550

<font color="#ffcc00">Je was in het apartmenthotel, ja.</font>

1265

01:42:50,550 --> 01:42:58,099

Ja, en dat was natuurlijk ook een heel eh, heel vreemd gebeuren, want eh, je woonde daar, je huurde

1266

01:42:58,099 --> 01:43:05,496

een kamer en je had hotelservice. En eh, elke morgen kwam er een meisje om eh, de bedden te maken

1267

01:43:05,496 --> 01:43:12,969

en een beetje met een stofdoek te zwaaien en daar was een kitchenette, dat is een soort keukentje,

1268

01:43:12,969 --> 01:43:21,052

dat is heel primitief. Dat is een eh, zijn gasbranders en daaronder zit een klein ijskastje en daarbovenop

1269

01:43:21,052 --> 01:43:28,526

is een oventje en een gootsteen en eh, de deuren gaan open, dus je staat in de kamer als je verder

1270

01:43:28,526 --> 01:43:35,846

wat in die keuken wilt doen. En eh, wat me meteen opviel, dat meisje had eh, rood gelakte nagels

1271

01:43:35,846 --> 01:43:43,243

en dat vond ik wel eigenaardig voor een werkster en, maar eh, ik zei natuurlijk niks. En eh, maar

1272

01:43:43,243 --> 01:43:50,793

ik heb begrepen, toen iedere da, eh, moment waren mijn nagels vies, had ik zwarte nagels en je kunt

1273

01:43:50,793 --> 01:43:58,113

natuurlijk niet de hele dag je nagels schoonmaken, zo, ze werden netjes bedekt met nagellak, dat

1274

01:43:58,113 --> 01:44:05,815

was cache-misère. Zo, eh, dat was het eerste. En eh, toen waren we daar met z'n vijven, met z'n

1275

01:44:05,815 --> 01:44:13,594

zevenen en eh, dat was natuurlijk niet zo eenvoudig en allemaal mensen met een eigen kop, maar  
[kucht]

1276

01:44:13,594 --> 01:44:21,067

we moeten. En eh, dus we hadden, mijn schoonmoeder had wat ont, voor het ontbijt en voor de lunch,

1277

01:44:21,067 --> 01:44:28,388

eh ingekocht en toen zei ze, ik heb op jou gewacht met het koken, want we kunnen natuurlijk niet

1278

01:44:28,388 --> 01:44:35,861

aldoor uit eten gaan, dat wordt veel te duur, maar eh, jij bent de kok. Nou, [lacht] met permissie

1279

01:44:35,861 --> 01:44:43,334

natuurlijk, want ik wist er ook nog niet zoveel van. En, ze hadden bij de Woolworth had ze een eh,

1280

01:44:43,334 --> 01:44:50,960

een plastic eh, tafelkleed gekocht, dat zag eruit als damast, wit, en ze had een keurig stel borden,

1281

01:44:50,960 --> 01:44:58,509

ook van de Woolworth en de andere Hollandse mensen hadden ook hetzelfde servies, en, dus als iemand

1282

01:44:58,509 --> 01:45:00,949

nou veel mensen had, dan kwam je

1283

01:45:00,950 --> 01:45:01,290

<font color="#ffcc00">Kan je wat lenen, ja.</font>

1284

01:45:01,290 --> 01:45:08,828

even een paar borden lenen. Ja. En eh, nou, dat ging en eh, dan hadden we een grote soeppot en we hebben

1285

01:45:08,828 --> 01:45:16,076

er maar wat van gemaakt, maar eh, we hebben gegeten, maar eh, je, het was natuurlijk een heel ander

1286

01:45:16,076 --> 01:45:23,615

leven dan we gewend waren en eh, mijn man is nogal, was nogal erg altijd precies en altijd op hele nette

1287

01:45:23,615 --> 01:45:31,080

dingen gesteld, so, toen eh, na een paar weken zei die tegen eh, mijn schoonmoeder, wanneer denk je dat

1288

01:45:31,080 --> 01:45:38,546

dit kamperen afgelopen is? En toen was ze zo beledigd, want ze had het allemaal zo keurig verzorgd, het

1289

01:45:38,546 --> 01:45:46,012

was een hele nette vrouw, maar oké, het is, we hebben het allemaal overleefd en het ging, en toen heb,

1290

01:45:46,012 --> 01:45:53,406

heeft mijn schoonzusje heeft een apartment gekregen, verzorgd en eh, wat er gebeurd is, teneinde hier

1291

01:45:53,406 --> 01:45:58,480

te kunnen eh, praktiseren moest mijn schoonvader zijn examen overdoen.

1292

01:45:58,480 --> 01:45:58,930

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

1293

01:45:58,930 --> 01:46:06,587

Gelukkigerwijze had de man zijn hele leven gestudeerd en eh, was ook knap in scheikunde en alles

1294

01:46:06,587 --> 01:46:14,085

wat er zo bij hoorde en, maar er waren een heleboel Duitse doktoren die dat ook moesten doen.

1295

01:46:14,085 --> 01:46:21,504

De eerste plaats hadden die erg veel moeite met de taal, een vreselijk accent en eh, ze waren

1296

01:46:21,504 --> 01:46:29,241

niet goed voorbereid, maar hij wel. Toen heeft hij gestudeerd eh, op het moment dat'ie besloten

1297

01:46:29,241 --> 01:46:36,899

heeft om hier te blijven, dus toen wij er nog niet waren en toen is hij dus in augustus begonnen

1298

01:46:36,899 --> 01:46:44,557

te studeren, in de hete zomer. En toen heeft hij gezeten in de hete kamer met een ijszak op zijn

1299

01:46:44,557 --> 01:46:51,975

hoofd om maar koel te blijven en wakker te blijven en te kunnen logeren. En toen heeft hij op

1300

01:46:51,975 --> 01:46:59,473

onze trouwdag, heeft hij zijn examen gedaan, 1 februari 1940 en er waren duizend kandidaten en

1301

01:46:59,473 --> 01:47:04,180

daar zijn er drie van geslaagd toen. Hij was één daarvan.

1302

01:47:04,180 --> 01:47:07,070

<font color="#ffcc00">Want, je bent in Amerika getrouwd?</font>

1303

01:47:07,070 --> 01:47:09,950

Nee, nee, ik ben in Holland op 1 februari getrouwd.

1304

01:47:11,010 --> 01:47:11,130

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

1305

01:47:11,130 --> 01:47:12,150

1 Februari 1940.

1306

01:47:12,150 --> 01:47:12,340

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

1307

01:47:12,340 --> 01:47:14,880

Dus, we kregen toen een telegram van hem,

1308

01:47:14,880 --> 01:47:15,510

<font color="#ffcc00">Ja, oké.</font>

1309

01:47:15,510 --> 01:47:22,851

dat hij geslaagd was. Dus dat was ongelooflijk. En toen zijn wij dus eh, toen wij er dus

1310

01:47:22,851 --> 01:47:30,110

waren zijn we gaan kijken voor een woning voor hun, waar hij tevens praktijk kon houden.

1311

01:47:30,110 --> 01:47:37,099

<font color="#ffcc00">Dat was nou één keer zo de gewoonte in Holland, dat je de praktijk aan huis had, wat hier niet het</font>



1312

01:47:37,099 --> 01:47:44,229

<font color="#ffcc00">geval is. Maar eh, we hebben toen daar schuin tegenover, ook op West End Avenue [kucht], hebben we een</font>

1313

01:47:44,229 --> 01:47:50,730

<font color="#ffcc00">eh, apartment één hoog gevonden. Dat noemen ze hier tweede verdieping, want de parterre is</font>

1314

01:47:50,730 --> 01:47:50,730

<font color="#ffcc00">Ze tellen anders, ja.</font>

1315

01:47:50,730 --> 01:47:52,000

is hier één hoog.

1316

01:47:52,000 --> 01:47:52,180

<font color="#ffcc00">Ja, ze tellen anders.</font>

1317

01:47:52,180 --> 01:47:59,154

Eh, ja, daar moet je even aan wennen, aan al die dingen natuurlijk, maar dat is niet het ergste.

1318

01:47:59,154 --> 01:48:06,709

En, dat was een mooi en groot apartment met een hele grote voorkamer en die is voor de praktijk gebruikt

1319

01:48:06,709 --> 01:48:13,756

en daar is een, paar schotten gemaakt voor onderzoekkamertje en eh, toen moest mijn man zich dus

1320

01:48:13,756 --> 01:48:21,094

voorbereiden, toen het allemaal klaar was, wij woonden daar dus ook, eh, moest hij zich voorbereiden

1321

01:48:21,094 --> 01:48:28,213

voor Philadelphia, maar inmiddels, en dan moet ik toch even weer teruggaan, want toen de, toen de

1322

01:48:28,213 --> 01:48:33,590

oorlog in Holland uitgebroken is, eh, was het Pinksteren, geloof ik, niet?

1323

01:48:33,590 --> 01:48:34,250

<font color="#ffcc00">Ja, zoiets.</font>

1324

01:48:34,250 --> 01:48:39,620

Toen waren er verscheidene mensen, die waren naar België voor vakantie.

1325

01:48:39,620 --> 01:48:40,050

<font color="#ffcc00">Ja?</font>

1326

01:48:40,050 --> 01:48:47,573

Naar Le Zoete. En eh, die is het nog gelukt om hier te komen. Maar die waren natuurlijk in alle

1327

01:48:47,573 --> 01:48:54,783

staten, want die hadden iedereen achtergelaten en alles en alles en alles en die kwamen hier

1328

01:48:54,783 --> 01:49:02,307

aan en die hebben zich schijnbaar meteen bij het consulaat gemeld en ze hadden een dokter nodig,

1329

01:49:02,307 --> 01:49:09,674

dus die zijn ogenblikkelijk bij mijn doch, dok, eh, bij mijn schoonvader terechtgekomen. En ze

1330

01:49:09,674 --> 01:49:17,041

moesten verder hulp hebben, dus daar was ik en ik moest die mensen helpen. Ik was hier ook nog

1331

01:49:17,041 --> 01:49:24,486

niet zo bekend natuurlijk, maar goed, eh, dat heb ik gedaan en eh, ik heb ze natuurlijk gezorgd

1332

01:49:24,486 --> 01:49:31,775

dat ze in hetzelfde apartment hotel kwamen, zodat ik ze makkelijker kon verzorgen. En dat heb

1333

01:49:31,775 --> 01:49:39,064

ik gedaan. Maar toen is dus, toen de oorlog in Holland uitgebroken is, eh, is daar, dat moet

1334

01:49:39,064 --> 01:49:44,079

ik nu vertellen, is de dochter, de dochter van Wethouder Boekman

1335

01:49:44,080 --> 01:49:44,480

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1336

01:49:44,480 --> 01:49:46,520

Eh, is getrouwd,

1337

01:49:46,520 --> 01:49:47,420

<font color="#ffcc00">[kucht]</font>

1338

01:49:47,950 --> 01:49:49,810

ik geloof 8 mei.

1339

01:49:49,810 --> 01:49:49,810

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1340

01:49:49,860 --> 01:49:58,212

En eh, toen eh, toen eh, heeft haar vader gezegd dat ze, ik bedoel, het was oorlog, dat er eh, dat

1341

01:49:58,212 --> 01:50:06,396

ze weg moest en hij heeft gezorgd dat ze op de Johan van Oldebarnevelt naar Amerika kwam. En toen

1342

01:50:06,396 --> 01:50:14,749

eh, hebben de, de Boekmannen met z'n tweeën, hebben hun enigst kind, eh, de dochter, die hebben

1343

01:50:14,749 --> 01:50:23,524

haar naar de boot gebracht natuurlijk met haar nieuwe man, en toen zei de kapitein tegen meneer Boekham,

1344

01:50:23,524 --> 01:50:31,708

man, kom mee, ik heb plaats voor je en, en je moet hier niet blijven. En toen zei Boekman, ik kan

1345

01:50:31,708 --> 01:50:39,977

niet weg, ik mag niet weg en eh, dat kan ik niet doen. En, zijn kind is op de boot gegaan, hij is

1346

01:50:39,977 --> 01:50:45,629

naar huis gegaan met zijn vrouw en ze hebben de gaskraan opengezet.

1347

01:50:45,630 --> 01:50:45,630

<font color="#ffcc00">[...]</font>

1348

01:50:45,630 --> 01:50:46,190

Hè?

1349

01:50:46,190 --> 01:50:46,190

<font color="#ffcc00">Dat weet ik, ja.</font>

1350

01:50:46,190 --> 01:50:48,350

Wee, weet je dat?

1351

01:50:48,350 --> 01:50:49,210

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1352

01:50:49,400 --> 01:50:56,749

En eh, nou, zij zijn hier aangekomen, eh, hoe dat kwam weet ik niet, maar er zaten

1353

01:50:56,749 --> 01:51:03,390

eh, Nederlands-Indische officieren, waarop die Johan de, eh, van Barneveldt.

1354

01:51:03,390 --> 01:51:03,650

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1355

01:51:03,650 --> 01:51:09,244

Die waren schijnbaar met verlof of zoiets in Holland geweest en die wilden

1356

01:51:09,244 --> 01:51:14,687

ze weg hebben nog, dus die zijn allemaal meegekomen. Zij is hier gekomen

1357

01:51:14,687 --> 01:51:19,450

en haar man was een studiegenoot van eh, een neef van mijn man.

1358

01:51:19,850 --> 01:51:20,020

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1359

01:51:20,020 --> 01:51:27,597

Dus die wist dat wij hier waren. Dus zodra hij in New York was heeft hij mijn man opgebeld, naam gevonden

1360

01:51:27,597 --> 01:51:34,670

in het telefoonboek, we stonden inmiddels in het telefoonboek, en eh, toen zijn we dus in contact

1361

01:51:34,670 --> 01:51:42,032

gekomen meteen met elkaar. Oké, wat er gebeurd is, op die boot hebben die officieren ge, eh, plannen

1362

01:51:42,032 --> 01:51:49,609

al gemaakt om een kantoor op te richten in New York om meteen te zorgen voor voorzieningen voor Nederland

1363

01:51:49,609 --> 01:51:56,682

voor na de oorlog en toen hadden ze dus, Henny, Henny, ze heette Henny Engers, ze was getrouwd met

1364

01:51:56,682 --> 01:52:03,755

Engers, die hadden ze aan boord. Die was geknipt om ze te helpen, want die had eh, naast haar, eh,

1365

01:52:03,755 --> 01:52:08,230

middelbare opleiding was ze nog bij Schoevers geweest voor eh,

1366

01:52:08,230 --> 01:52:08,400

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1367

01:52:08,400 --> 01:52:14,294

voor steno en typen en er was nog een klein soort kantoor,

1368



01:52:14,294 --> 01:52:18,690

een overblijfsel van de Eerste Wereldoorlog.

1369

01:52:18,690 --> 01:52:19,170

<font color="#ffcc00">Aha.</font>

1370

01:52:19,170 --> 01:52:26,642

<font color="#ffcc00">Wa, was nog niet helemaal afgewikkeld en eh, door het consulaat zijn die dus weer samengebracht</font>

1371

01:52:26,642 --> 01:52:33,643

<font color="#ffcc00">enfin, zij was twee dagen nadat ze hier aan was, zat zij op kantoor en toen eh, hadden ze</font>

1372

01:52:33,643 --> 01:52:40,879

<font color="#ffcc00">meer hulp nodig en ze kende mij, dus toen eh, heeft ze o, opgebeld of eh, nee, ze zijn naast</font>

1373

01:52:40,879 --> 01:52:46,150

<font color="#ffcc00">ons komen wonen op een huis vlak, daar hebben ze een kamer gehuurd.</font>

1374

01:52:46,500 --> 01:52:47,010

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1375

01:52:47,010 --> 01:52:54,214

Toen zegt ze, wil je komen, want eh, ze hebben je hard nodig? Zo, zodoende ben ik

1376

01:52:54,214 --> 01:53:01,684

meteen ingeschakeld geweest in het werk voor na-oorlog. En eh, het was in hetzelfde

1377

01:53:01,684 --> 01:53:08,800

gebouw als het Nederlandse consulaat en eh, nou, dat is natuurlijk onmiddellijk

1378

01:53:08,800 --> 01:53:14,670

enorm uitgebreid. Eh, er is een eh, ze hadden meer meisjes nodig,

1379

01:53:14,670 --> 01:53:15,270

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1380

01:53:15,270 --> 01:53:21,821

maar niemand die steno kende, dus toen, heel toevalligerwijze had ik mijn boekjes bij me, want

1381

01:53:21,821 --> 01:53:28,372

van een Systeem Groote, wat er destijds in Holland bekend was, en eh, die heb ik, toen heb ik

1382

01:53:28,372 --> 01:53:35,202

negen meisjes Nederlandse stenografie geleerd, dus die konden werken en toen hebben we een, hebben

1383

01:53:35,202 --> 01:53:41,683

ze een correspondentiekamer opgericht waar ik dus het hoofd van was, om te zeggen, als iemand

1384

01:53:41,683 --> 01:53:47,120

een stenotypiste nodig had, dan konden ze daar opbellen en dan kwam er iemand.

1385

01:53:47,120 --> 01:53:47,730

<font color="#ffcc00">Geweldig, ja.</font>

1386

01:53:47,730 --> 01:53:55,752

Dus, maar dat was wel een één eh, een beetje bijeengeraapt zootje van, van mensen en, en vrouwen,

1387

01:53:55,752 --> 01:54:03,454

maar het werkte en er was hier ook aangekomen een eh, meneer Mendels, ingenieur Mendels, die had

1388

01:54:03,454 --> 01:54:11,797

bij eh, Philips gewerkt in Eindhoven en die was specialist in zoeklichten en die hebben ze onmiddellijk

1389

01:54:11,797 --> 01:54:19,418

ingeschakeld en hebben ze hem eh, een eh, in het leger gezet als eerste luitenant, dus die was

1390

01:54:19,418 --> 01:54:27,040

daar en die heeft daar heel goed werk gedaan. [kucht] We hadden een correspondentieafdeling, we

1391

01:54:27,040 --> 01:54:34,902

hadden een, een marineafdeling, we hadden een eh, artillerie afdeling en eh, alles werkte meteen.

1392

01:54:34,902 --> 01:54:42,523

Het was, het, het werkte goed. Het werd hard, hard, hard gewerkt en dat was, dat was mijn zegen

1393

01:54:42,523 --> 01:54:50,305

dat ik, dat ik opeens aan het werk ging, dat ik niet de hele dag kon, kon denken en piekeren, wat

1394

01:54:50,305 --> 01:54:58,007

ik toch nog genoeg deed natuurlijk. Inmiddels is toen eh, mijn man in eh, in, wat was het? Eind

1395

01:54:58,007 --> 01:55:05,708

augustus eh, in Philadelphia begonnen en ik kon natuurlijk niet mee, hij moest alleen gaan, want

1396

01:55:05,708 --> 01:55:13,490

iemand moest iets verdienen en eh, daar heeft hij dus op een kamer gewoond en eh, hij had alleen

1397

01:55:13,490 --> 01:55:21,593

zondag vrij, dus dan kwam hij naar New York en dus gelukkig kon ik de reis betalen, dat was allemaal

1398

01:55:21,593 --> 01:55:23,999

niet zoveel, maar het was toch

1399

01:55:24,000 --> 01:55:24,270

<font color="#ffcc00">Geld.</font>

1400

01:55:24,270 --> 01:55:28,861

de moeite waard en eh, en ik sliep tussen eh, want het

1401

01:55:28,861 --> 01:55:33,120

meeste wat ik deed was daar slapen in de voorkamer,

1402

01:55:33,120 --> 01:55:33,640

<font color="#ffcc00">hmhm.</font>

1403

01:55:33,640 --> 01:55:39,535

waar een bank was waar ik kon slapen, alleen de ellende was, elke avond waren alle Hollanders

1404

01:55:39,535 --> 01:55:45,241

daar samen en rookten als ik weet niet wat, [kucht] moest ik wachten tot ze eens eindelijk

1405

01:55:45,241 --> 01:55:50,946

weg waren en dan heb ik de kopjes afgewassen [lacht], het raam opengezet en dan kon ik pas

1406

01:55:50,946 --> 01:55:56,652

gaan slapen. Maar goed, dat was ook niet belangrijk [kucht]. Dus, daar ben ik geweest. Het

1407

01:55:56,652 --> 01:56:00,899

heette eerst the Royal Netherlands Indisch eh, Ordonance Commissie,

1408

01:56:00,900 --> 01:56:01,440

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1409

01:56:01,440 --> 01:56:10,763

maar dat, dat sloeg als een tang op een varken en dat is later geworden, The Netherlands Purchasing

1410

01:56:10,763 --> 01:56:19,522

Commissie][ en eh, daar is een meneer Ornstein geweest, die was hoofd van de Moerdijk en eh,

1411

01:56:19,522 --> 01:56:29,317

we zijn opeens allerlei mensen die gevlucht waren en die eh, ge, heel bekwaam waren, zijn ingeschakeld.

1412

01:56:29,317 --> 01:56:38,170

Eh, dus dat was heel mooi. En dat was dus in 1940 en toen eh, is in 1941 is eh, wacht even,

1413

01:56:38,170 --> 01:56:47,023

is eh, heeft de koningin eh, meester Steenberg, die was de jongste minister destijds, die

1414

01:56:47,023 --> 01:56:55,782

is geloof ik op vierendertigjarige leeftijd minister geworden van Economie. Die heeft ze naar

1415

01:56:55,782 --> 01:57:05,294

Amerika gestuurd om, om daarvoor, daar ook, eh, heeft ze tevens op de shipping, want eh, de zeelieden

1416

01:57:05,294 --> 01:57:10,379

die op zee waren, buiten Nederland, konden niet terug.

1417

01:57:10,380 --> 01:57:10,580

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1418

01:57:10,580 --> 01:57:13,910

Dus die moesten een nieuwe thuishaven hebben

1419

01:57:13,910 --> 01:57:13,910

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1420

01:57:13,910 --> 01:57:20,792

En dat is New York geworden. Dus ze moesten iemand hebben die dat leidde en die dat regelde en

1421

01:57:20,792 --> 01:57:28,919

er was een Netherlands Shipping Office, die was er ook en daar waren alle Nederlandse  
scheepvaartmaatschappijen

1422

01:57:28,919 --> 01:57:35,875

bij betrokken en eh, dus toen hebben ze meester Steenbergen gestuurd en die kwam opeens uit de

1423

01:57:35,875 --> 01:57:41,220

lucht vallen en die kwam in Washington waar de Nederlandse Ambassade was.

1424

01:57:41,220 --> 01:57:43,820

<font color="#ffcc00">In New York was het Nederlandse Consulaat.</font>



1425

01:57:43,820 --> 01:57:44,100

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

1426

01:57:44,950 --> 01:57:50,548

En eh, ze moesten iemand hebben om voor hem te werken en toen hebben ze mij gestuurd.

1427

01:57:50,548 --> 01:57:56,407

Het hoofd van de purchasing was toen ingenieur Van den Broek, die was de directeur geweest

1428

01:57:56,407 --> 01:58:01,030

van de Billiton Maatschappij. Ze hebben daar iedereen die maar hier was

1429

01:58:01,030 --> 01:58:01,220

<font color="#ffcc00">[...], ja.</font>

1430

01:58:01,220 --> 01:58:08,517

en iets kon presteren ingeschakeld, wat fantastisch was. Mensen hebben allemaal heel, heel, heel hard

1431

01:58:08,517 --> 01:58:16,537

gewerkt. Ik bedoel, dat is, moet ik eerlijk zeggen, iedereen was verpletterd. En eh, dus toen kwam Steenbergen

1432

01:58:16,537 --> 01:58:24,268

uit eh, uit eh, Londen en eh, maar die was eerst ergens anders geweest en toen, maar, werd ik voorgesteld

1433

01:58:24,268 --> 01:58:32,144

en toen zegt-ie, mijn secretaris zal u even dicteren, het verslag wat, wat we net, wat we net samen besproken

1434

01:58:32,144 --> 01:58:39,442

hebben. Nou, dat was een meneer Spekenbrink en eh, die heeft eh, die is later gouverneur van Curaçao

1435

01:58:39,442 --> 01:58:46,812

geworden. Maar in ieder geval, dat was dat, maar ik was wel een beetje, beetje timide natuurlijk, want

1436

01:58:46,812 --> 01:58:54,037

ik was daar opeens op die prachtige ambassade en eh, en opeens tegenover de minister en dat was, dat

1437

01:58:54,037 --> 01:59:01,262

was, zo was ik nou niet helemaal opgegroeid grinnikt om daar dagelijks mee om te gaan. Maar in ieder

1438

01:59:01,262 --> 01:59:08,488

geval, het is goed gegaan en toen eh, zei Steenbergen, ik eh, ik wil eh, ik wil u graag hier houden

1439

01:59:08,488 --> 01:59:15,858

als eh, secretaresse, want ik heb meer werk te doen. Ik zeg, ja, dat zult u met, met mijn baas moeten,

1440

01:59:15,858 --> 01:59:23,444

met meneer Van den Broek moeten bespreken. Nou, en eh, en dat is gebeurd en eh, die meneer Van den Broek,

1441

01:59:23,444 --> 01:59:31,176

die kon niet zeggen nee natuurlijk. Maar eh, toen is het zo gekomen dat hij altijd één week in Washington

1442

01:59:31,176 --> 01:59:38,473

was en één week in New York. Eerst heb ik heen en weer gereisd, maar op een gegeven moment eh, was

1443

01:59:38,473 --> 01:59:45,771

dat te moeilijk en toen heeft hij een secretaresse in Washington gehad en ik bleef in New York en hij

1444

01:59:45,771 --> 01:59:53,141

had een apartment in New York en dat heb ik altijd verzorgd, dat daar de werkster kwam en als hij kwam

1445

01:59:53,141 --> 02:00:00,366

dat er eten in de ijskast was of wat dan ook. Hij had zijn vrouw en zes kinderen in Holland gelaten

1446

02:00:00,366 --> 02:00:07,592

en door de diplomatieke post was hij in staat om af en toe een briefje, briefje door te krijgen naar

1447

02:00:07,592 --> 02:00:15,178

ze en dat moest ik doen en daar hadden we een hele oude schrijfmachine die voor niets meer gebruikt werkt

1448

02:00:15,178 --> 02:00:22,548

en papier zonder watermerk en dan kon hij een paar woorden dicteren en god mag weten hoe het er kwam,

1449

02:00:22,548 --> 02:00:29,846

maar het kwam dan wel eens daar en eh, hij kreeg van een antwooo, ander antwoord. Zijn vrouw kon niet

1450

02:00:29,846 --> 02:00:37,216

zelf antwoorden. Het was heel ingewikkeld en heel moeilijk, maar hij dankte god dat hij nog eens af en

1451

02:00:37,216 --> 02:00:38,300

toe iets hoorde

1452

02:00:38,300 --> 02:00:38,550

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1453

02:00:38,550 --> 02:00:46,240

natuurlijk. En eh, dan was er ook nog, het is tegen de Grondwet dat de koningin een eh, aparte

1454

02:00:46,240 --> 02:00:54,092

code heeft met iemand, maar ze gingen tegen de Grondwet in en de koningin had een aparte code met

1455

02:00:54,092 --> 02:01:01,944

Steenbergen en ik had een brandkast, ik had een eigen kamer, en eh, ik had een brandkast daar en

1456

02:01:01,944 --> 02:01:10,039

daar zat de code in [lacht] en dus ik moest het decoderen als het kwam. Maar dat was allemaal niets.

1457

02:01:10,039 --> 02:01:19,025

Maar toen, eh, ongeveer een paar maanden voor Pearl Harbor, toen eh, eh, wa, wa, werden ze in Nederlands-Indië

1458

02:01:19,025 --> 02:01:26,715

ook heel erg bang en toen heeft de gouverneur-generaal, heeft de luitenant-Gouverneur Generaal,

1459

02:01:26,715 --> 02:01:34,405

en dat was dokter Van Mook, Herbert van Mook, eh, naar Amerika gestuurd om eh, te vragen, om te

1460

02:01:34,405 --> 02:01:42,096

zien of ze nog meer vliegtuigen en andere eh, wapenen konden krijgen van Amerika, dat ze zich

1461

02:01:42,096 --> 02:01:49,948

beter konden verdedigen als daar wat gebeurde. Dus ik zat heel rustig [kucht] bij eh, in eh, toen

1462

02:01:49,948 --> 02:01:57,719

was ik in Washington op dat moment en toen kwam er een telefoontje van, nee, ik was in New York,

1463

02:01:57,719 --> 02:02:05,491

kwam er een telefoontje van meneer Van den Broek en die zei, je moet even eh, zolang meneer Van

1464

02:02:05,491 --> 02:02:13,262

Mook hier is, moet je voor hem werken. En dat moest weer via meneer Steenbergen, maar om kort te

1465

02:02:13,262 --> 02:02:21,438

gaan, ik kom op de ambassade en daar was meneer Van Mook en dat was een, wat je, ik zou haast zeggen,

1466

02:02:21,438 --> 02:02:29,533

een leuke boeren jongen. Hij zag er heel onverschillig uit en, en eh, toen zegt-ie eh, eh, Keesing,

1467

02:02:29,533 --> 02:02:31,800

jij bent aan mij toegevoegd.

1468

02:02:32,210 --> 02:02:38,887

<font color="#ffcc00">Fijn. Zegt-ie, je moest eens even kijken waar, waar je, waar je kunt gaan zitten, want ze hadden voor</font>

1469

02:02:38,887 --> 02:02:45,301

<font color="#ffcc00">hem een kamer aan de zijkant van de ingang gemaakt. Een hele mooie kamer, hele mooie trappenhuis,</font>

1470

02:02:45,301 --> 02:02:51,714

<font color="#ffcc00">schitterend. En toen zegt hij, er zit hier een belletje en nou moet je eens gaan kijken waar dat</font>

1471

02:02:51,714 --> 02:02:58,458

<font color="#ffcc00">belletje uitkomt en daar moet jij gaan zitten. Nou, oké, dus ik was in de ambassade waar ik nog nooit</font>

1472

02:02:58,458 --> 02:03:04,872

<font color="#ffcc00">rondegelopen had en ik denk, ik zal maar iemand vragen en ik kom iemand tegen en ik ze, een vrouw,</font>

1473

02:03:04,872 --> 02:03:11,550

<font color="#ffcc00">en ik zeg, kunt u mij ook zeggen waar het belletje eindigt eh, wat hier in de kamer zit? En toen zegt</font>

1474

02:03:11,550 --> 02:03:18,227

<font color="#ffcc00">ze, even denken, toen wij hier woonden, ik denk, o god, ik heb de vrouw van de ambassadeur te pakken,</font>

1475

02:03:18,227 --> 02:03:24,707

<font color="#ffcc00">en dat was ook zo, toen zegt ze, die eindigt in de keuken. En eh, toen zeg ik, o, en ik terug naar</font>

1476

02:03:24,707 --> 02:03:31,319

<font color="#ffcc00">meneer Van Mook, ik zeg, wil je dat ik in de keuken ga zitten? Hij zegt, nee, dat is te ver weg, eh,</font>

1477

02:03:31,319 --> 02:03:37,732

<font color="#ffcc00">laat ze een bureau hier voor mijn deur zetten en daar ga je zitten. Nou, daar zat ik voor de deur</font>

1478

02:03:37,732 --> 02:03:44,410



<font color="#ffcc00">van, van zijn kamer en ik was gewend aan meneer Steenbergen die keurig altijd er uitzag, hij had een,</font>

1479

02:03:44,410 --> 02:03:50,824

<font color="#ffcc00">een gouden sigarettenkoker, iedereen rookte in die tijd nog zo, heel mooi leren, krokodillenleren</font>

1480

02:03:50,824 --> 02:03:57,369

<font color="#ffcc00">zakagenda en hier zat Van Mook met een verfrommeld sigarettapakje. Ik moest wel even, even kijken.</font>

1481

02:03:57,369 --> 02:04:03,783

<font color="#ffcc00">Maar, hij begon meteen en hij ging, slikt hij ging dicteren en toen, en toen zegt hij, nu moet ik</font>

1482

02:04:03,783 --> 02:04:10,196

<font color="#ffcc00">even een afspraak maken, want ik moet met Roosevelt spreken. En eh, nou dat hebben we dus gedaan</font>

1483

02:04:10,196 --> 02:04:16,808

<font color="#ffcc00">en toen kwam het hoofd van de Nederlands-Indische Kamer van Koophandel, die was er ook, dat was een</font>

1484

02:04:16,808 --> 02:04:23,420

<font color="#ffcc00">vrouw en die kende hem heel goed en toen zegt ze, Huib, jij gaat niet met die ongeperste broek naar</font>

1485

02:04:23,420 --> 02:04:30,031

<font color="#ffcc00">de president, geef onmiddellijk die broek hier, die wordt opgeperst en dan kun je gaan. Nou, dus dat</font>

1486

02:04:30,031 --> 02:04:36,643

<font color="#ffcc00">was dus het menselijke van het geval. Hij is een maand geweest en ik heb niets anders gedaan dan als</font>

1487

02:04:36,643 --> 02:04:43,189

<font color="#ffcc00">met hem gereisd. Ik ben niet meer in, in New York geweest thuis. Eh, ik heb met hem gereisd als een</font>

1488

02:04:43,189 --> 02:04:49,867

<font color="#ffcc00">gek. Hij sprak in New York voor de radio en daar gingen we om twaalf uur met de nachttrein terug naar</font>

1489

02:04:49,867 --> 02:04:56,280

<font color="#ffcc00">Washington waar we om vijf uur aankwamen en dan gingen we weer zitten en werken en eh, nou, toen</font>

1490

02:04:56,280 --> 02:05:02,760

<font color="#ffcc00">[lacht], dat was heel interessant en hij had nooit, hij had nooit een goed woord. Hij had ook geen</font>

1491

02:05:02,760 --> 02:05:09,305

<font color="#ffcc00">slecht woord, maar hij had nooit een goed woord en toen was hij klaar, ging hij terug naar eh, naar</font>

1492

02:05:09,305 --> 02:05:15,719

<font color="#ffcc00">eh, Indië en toen gaf hij me zo'n stomp, zegt-ie, Keesing, je hebt goed je best gedaan. En ik,</font>

1493

02:05:15,719 --> 02:05:17,239

<font color="#ffcc00">nou, dank u wel [lacht]</font>

1494

02:05:17,240 --> 02:05:17,240

<font color="#ffcc00">[...]</font>

1495

02:05:17,240 --> 02:05:25,075

Ja. Dus ik kwam terug in New York bij me, bij meneer Van den Broek en toen keek die me aan en toen

1496

02:05:25,075 --> 02:05:32,910

zegt die, ga alsjeblieft een paar dagen slapen, want ik kan je zo hier niet zien. Ik kon niet meer.

1497

02:05:32,910 --> 02:05:40,824

Maar oké, dat was ook niet belangrijk. Dus toen ben ik al die jaren verder, voor Steenbergen heb ik

1498

02:05:40,824 --> 02:05:48,738

gewerkt en dat was de meest fantastische persoon. Hij was razend knap, hij kon zich ontzettend goed

1499

02:05:48,738 --> 02:05:56,731

concentreren. Hij, hij is één keer uit Curaçao gekomen, hij had koorts, was, was werkelijk beroerd

1500

02:05:56,731 --> 02:06:04,566

en belde me op of ik alsjeblieft, en, en toen was hij in de, in een hotel eh, ja, De Waldorf, of ik

1501

02:06:04,566 --> 02:06:12,718

kon komen. Hij was niet besmettelijk. Of ik alsjeblieft kon opnemen en ik kwam daar en hij heeft achter

1502

02:06:12,718 --> 02:06:20,553

elkaar een tien bladzijden rapport van zijn, eh, van Curaçao wat hij te vertellen had, gedaan. En,

1503

02:06:20,553 --> 02:06:28,863

en, getikt ook, niets erin veranderd. Heel, heel knap. Toen, eh, was het 1945, het zuiden was het eerste

1504

02:06:28,863 --> 02:06:36,777

bevrijd. Dat weet je natuurlijk. En hij kreeg contact met zijn vrouw. En toen heeft hij eh, gezorg,

1505

02:06:36,777 --> 02:06:45,403

gezorgd dat ze met een Engelse oorlogsboot naar Amerika is gekomen. Nee, ik geloof dat ze met de oorlogsboot

1506

02:06:45,403 --> 02:06:53,555

naar Engeland is gekomen en toen met een andere boot waarschijnlijk naar Amerika. En eh, het mooie was,

1507

02:06:53,555 --> 02:07:02,339

als hij op reis ging ergens naartoe, we zijn naar conventies geweest in Chicago, eh, UNRA, het was ongelooflijk

1508

02:07:02,339 --> 02:07:10,254

wat, wat we allemaal gedaan hadden voor the shipping en voor de, na de bevrijding van Nederland. Het

1509

02:07:10,254 --> 02:07:18,247

kopen van koren en, en alles en you, you name it. En in ieder geval, hij is eh, iedere reis waar hij

1510

02:07:18,247 --> 02:07:26,161

vandaan kwam zei hij altijd, je moet een cadeautje neerleggen voor mijn vrouw. Die was gewend dat ik

1511

02:07:26,161 --> 02:07:28,140

van elke reis wat meenam.

1512

02:07:28,140 --> 02:07:35,567

<font color="#ffcc00">Dus zijn flat had een aparte dresser en, en eh, die was vol met dingen die ik voor haar gekocht had,</font>

1513

02:07:35,567 --> 02:07:42,400

<font color="#ffcc00">tassen en, en ondergoed en eh, god mag weten wat. En eh, [lacht] dus dat was, was heel mooi.</font>

1514

02:07:42,400 --> 02:07:42,400

<font color="#ffcc00">[...]</font>

1515

02:07:42,400 --> 02:07:50,196

Ja, was een, het was ook een schat van een vrouw. En eh, toen eh, is ze aangekomen en eh,

1516

02:07:50,196 --> 02:07:58,425

hij had al met haar, met haar gesproken toen ze op de boot was. Toen kon hij al met haar praten

1517

02:07:58,425 --> 02:08:06,568

en toen had hij kennelijk verteld dat ik voor hem werkte. Hij moest, ze moest natuurlijk weten

1518

02:08:06,568 --> 02:08:14,277

precies hoe alles hier was en op dat moment verwachtte ik mijn eerste kind, Betty, en eh,

1519

02:08:14,277 --> 02:08:22,073

ze kwam dus aan in, ik zeg maar wat, mei, juni. Ja, mei en eh, toen kwam ze op kantoor en

1520

02:08:22,073 --> 02:08:29,956

toen kwam ze met twee eigen gebreide luiierbroekjes, blauw weliswaar, en ze had pullover van

1521

02:08:29,956 --> 02:08:37,839

de kinderen, u moet nagaan, ze kwam uit Holland waar niks meer was, ze had een pullover van

1522

02:08:37,839 --> 02:08:43,470

haar kinderen uitgehaald om die twee broekjes voor mij te breien.

1523

02:08:43,470 --> 02:08:43,470

<font color="#ffcc00">Lief.</font>

1524

02:08:43,470 --> 02:08:48,659

En toen vloog ze me om mijn hals en toen zei ze, dankjewel voor alles wat

1525

02:08:48,659 --> 02:08:53,280

je voor Max gedaan hebt. Nou, dat was mijn mooiste beloning. Hè?

1526

02:08:53,280 --> 02:08:54,890

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

1527

02:08:54,890 --> 02:08:59,978

En eh, dus, en toen zei ik tegen hem ook in die tijd voordat zij er was, of het hem

1528

02:08:59,978 --> 02:09:05,129

stoorde dat ik zo op kantoor zat. Ik was trouwens niet zo erg dik, en toen zegt hij,

1529

02:09:05,129 --> 02:09:10,218

ik heb zes kinderen gehad en het stoort me helemaal niet. Ik heb liever dat je hier

1530

02:09:10,218 --> 02:09:14,510

blijft, dus ik ben bijna tot het laatst op kantoor gebleven. En daarna

1531

02:09:15,030 --> 02:09:16,930

<font color="#ffcc00">Want al die tijd was je man in Philadelphia?</font>

1532

02:09:16,930 --> 02:09:22,242



Nee, nee, integendeel. Hij had praktijk. Eh, hij werkte en ik

1533

02:09:22,242 --> 02:09:27,120

werkte. Toen was hij, in '42 is hij tandarts geworden.

1534

02:09:27,120 --> 02:09:27,120

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1535

02:09:27,540 --> 02:09:31,310

En hij was de eerste eh, Nederlander

1536

02:09:31,310 --> 02:09:31,310

<font color="#ffcc00">[hoest]</font>

1537

02:09:31,310 --> 02:09:36,984

die hier eh, een, een graad haalde, en toen is, dus daar is een groot feest van gemaakt.

1538

02:09:36,984 --> 02:09:42,272

Of een groot feest, is een delegatie van de, van het Nederlandse consulaat is naar

1539

02:09:42,272 --> 02:09:46,980

Philadelphia gegaan om bij de graduation te zijn, dus dat was wel aardig.

1540

02:09:46,980 --> 02:09:49,920

<font color="#ffcc00">En toen heeft hij een praktijk gestart in New York?</font>

1541

02:09:49,920 --> 02:09:56,175

Toen had hij een praktijk in New York en eh, die wa, die begon natuurlijk met

1542

02:09:56,175 --> 02:10:02,270

de Hollanders. Ik bedoel, die dankten god dat er een Hollandse tandarts was,

1543

02:10:02,720 --> 02:10:03,010

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

1544

02:10:03,010 --> 02:10:07,390

want als je pijn hebt, dan kun je het best in je eigen taal vertellen

1545

02:10:07,390 --> 02:10:07,390

<font color="#ffcc00">tuurlijk.</font>

1546

02:10:07,390 --> 02:10:14,668

waar de pijn zit, dus dat was schitterend en eh, nou ja, en toen woon, we woonden nog eh,

1547

02:10:14,668 --> 02:10:22,431

eerst in het begin even bij mijn schoonouders en toen later zijn we weer teruggegaan ertegenover

1548

02:10:22,431 --> 02:10:29,629

in dat apartment hotel, daar is Betty ook geboren, dus we waren vlakbij mijn schoonouders

1549

02:10:29,629 --> 02:10:37,150

en we waren beiden allebei niet thuis overdag, daar, voordat Betty geboren werd. En toen kwam

1550

02:10:37,150 --> 02:10:44,428

dus het geval dat eh, dat de Shipping hier hun huis he, hun, hun thuishaven had en al die

1551

02:10:44,428 --> 02:10:50,170

zeelieden en officieren, die moesten tandheekkundige verzorging hebben.

1552

02:10:50,170 --> 02:10:50,940

<font color="#ffcc00">En dat kregen ze natuurlijk, ja.</font>

1553

02:10:50,940 --> 02:10:58,243

En eh, dus ik zat bij de Shipping, eh, bij de, bij, bij dan, bij Steenberg en dat kantoor was ook

1554

02:10:58,243 --> 02:11:06,062

naast de Shipping, dus die werden naar mijn man gestuurd, maar dat ging bij horten en stoten, bijvoorbeeld

1555

02:11:06,062 --> 02:11:13,439

als de Nieuw Amsterdam, die eh, er was, binnen kwam, die vervoerde alleen maar troepen, hè, maar er

1556

02:11:13,439 --> 02:11:20,742

waren ontzettend veel zeelieden aan boord en eh, die kwamen dan en die moesten dan meteen geholpen

1557

02:11:20,742 --> 02:11:28,193

worden. Sommigen hadden vreselijke kiespijn, dus het was een, erg veel extracties en dan ging ik, hij

1558

02:11:28,193 --> 02:11:35,422

had natuurlijk ie, een meisje op kantoor, ook een Hollands meisje die hem hielp, steriliseerde en,

1559

02:11:35,422 --> 02:11:42,799

en de deur openmaakte en de telefoon nam, wat ook. En, maar die ging om zes uur weg, of om vijf uur,

1560

02:11:42,799 --> 02:11:47,889

dus ik ging van kantoor, ging ik naar de office toe om hem te helpen.

1561

02:11:47,890 --> 02:11:48,040

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1562

02:11:48,040 --> 02:11:51,362

En dan waren we daar soms tot twaalf uur 's avonds, maar werken.

1563

02:11:51,362 --> 02:11:54,080

Maar dat hinderde allemaal niet, dat was allemaal, ja.

1564

02:11:54,080 --> 02:11:54,460

<font color="#ffcc00">Maar ik heb wel een vraag aan je.</font>

1565

02:11:54,460 --> 02:11:55,200

Hè?

1566

02:11:55,200 --> 02:11:58,610

<font color="#ffcc00">Ik heb wel een vraag aan je.</font>

1567

02:11:58,630 --> 02:11:59,110

Ja, goed.

1568

02:11:59,110 --> 02:12:03,880

<font color="#ffcc00">Ik stel me je voor, in verwachting, New York.</font>

1569

02:12:03,880 --> 02:12:04,730

Ja.

1570

02:12:05,110 --> 02:12:06,220

<font color="#ffcc00">Geen moeder.</font>

1571

02:12:06,520 --> 02:12:08,190

Mijn schoonmoeder.

1572

02:12:08,410 --> 02:12:09,520

<font color="#ffcc00">Je schoonmoeder nam?</font>

1573

02:12:09,520 --> 02:12:12,950

Ja. Ja.

1574

02:12:13,100 --> 02:12:15,900

<font color="#ffcc00">Was zij ook bij de bevalling?</font>

1575

02:12:15,900 --> 02:12:16,170

Was ik wat?

1576

02:12:16,170 --> 02:12:17,280

<font color="#ffcc00">Was zij bij de bevalling?</font>

1577

02:12:17,280 --> 02:12:18,900

Nee, mijn schoonvader wel.

1578

02:12:18,900 --> 02:12:23,140

<font color="#ffcc00">Je schoonvader was bij de bevalling? Dus ze zijn echt ouders voor je geworden?</font>

1579

02:12:23,140 --> 02:12:29,370

O ja, o, o, eh, absoluut. Absoluut, want eh, ik eh, hij heeft me eerst be, behandeld

1580

02:12:29,370 --> 02:12:35,601

en geconstateerd dat ik zwanger was en toen heeft hij gezegd, het is not, het is niet

1581

02:12:35,601 --> 02:12:41,904

juist dat ik de bevalling doe. De man had eh, honderden, duizenden kinderen ter wereld

1582

02:12:41,904 --> 02:12:48,868

gebracht, maar je moet hier, moet een dokter bij hebben. Dus we hadden een eh, een gynaecoloog,

1583

02:12:48,868 --> 02:12:53,120

maar eh, mijn schoonvader was bij de bevalling. En eh, die

1584

02:12:53,120 --> 02:12:54,750

<font color="#ffcc00">Dus je had ouders?</font>

1585

02:12:54,750 --> 02:12:55,090

Hè?

1586

02:12:55,090 --> 02:12:56,270

<font color="#ffcc00">Je had ouders? Je</font>

1587

02:12:56,270 --> 02:13:00,750

O ja, en hij had eh, hij stond het aan te voeren, zei, nog even, nog even [lacht].

1588

02:13:00,750 --> 02:13:04,300

<font color="#ffcc00">Nee, maar ik bedoel ook in die hele periode had je ouders.</font>

1589

02:13:04,300 --> 02:13:10,112

O ja, o, absoluut, absoluut, absoluut. En, en, eh, en het was, het, het waren echt een,



1590

02:13:10,112 --> 02:13:16,190

ja, zeker voor mijn schoonvader, maar voor mijn schoonmoeder ook, die was razend van plezier

1591

02:13:16,190 --> 02:13:20,880

dat ze kleinkinderen daar kreeg, die eh dol op Betty en Betty op haar.

1592

02:13:20,880 --> 02:13:25,078

<font color="#ffcc00">Maar, je praat nu de hele tijd over jaren in de oorlog</font>

1593

02:13:25,078 --> 02:13:29,200

<font color="#ffcc00">en waar ik niets over hoor is de zorg over je familie.</font>

1594

02:13:29,200 --> 02:13:34,338

Ja, maar dat is nou juist wat, wat ik gedaan heb, ik heb dus in die

1595

02:13:34,338 --> 02:13:39,250

tijd geprobeerd om ze uit, zogenaamd uit Bergen-Belsen te krijgen

1596

02:13:39,250 --> 02:13:39,250

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1597

02:13:39,250 --> 02:13:45,597

en eh, wat er gebeurd is, we kregen verder geen berichten uit Holland. Er was, er was absoluut,

1598

02:13:45,597 --> 02:13:51,877

het was, o, natuurlijk, we verrekten van de zorgen en ellende, want, en wat ik ook ge, wat we,

1599

02:13:51,877 --> 02:13:58,424

wat ik ook gedaan heb, ik had eh, ik had een salaris van, van vijftwintig dollar per w, per week

1600

02:13:58,424 --> 02:14:04,771

of zoiets, en daar heb ik iedere keer, heb ik daar vijf dollar van weggelegd om geld te hebben

1601

02:14:04,771 --> 02:14:11,319

voor mijn ouders als ze terugkwamen. Dat eh, dat, dat we die zo verder konden helpen, want ik wist

1602

02:14:11,319 --> 02:14:18,000

niet dat, of de praktijk wel of niet zou gaan of wat dan ook, dus dat hebben we gedaan en we hebben

1603

02:14:18,000 --> 02:14:24,347

van alle kanten, en inderdaad zag ik ook door de diplomatieke, onder meer, hebben ze geprobeerd

1604

02:14:24,347 --> 02:14:30,694

om, om berichten te krijgen waar en hoe mijn ouders waren. Maar we waren zo machteloos hier. Ik

1605

02:14:30,694 --> 02:14:34,969

kan me niet voorstellen dat er iemand hier zijnde iets kon doen.

1606

02:14:35,990 --> 02:14:39,780

<font color="#ffcc00">Nee, maar ik vroeg meer naar hoeveel zorgen je je maakte.</font>

1607

02:14:39,780 --> 02:14:46,056

Ja, natuurlijk, ik maakte me verschrikkelijk zorgen en dat was ook één van de redenen dat we, dat

1608

02:14:46,056 --> 02:14:52,206

we, eh, het, het st, het eh, het krijgen van kinderen uitgesteld hebben, want we wisten niet waar

1609

02:14:52,206 --> 02:14:58,736

we voor kwamen te staan en wat we moesten doen en dan moesten we niet nog kinderen op sleeptouw hebben.

1610

02:14:58,736 --> 02:15:04,822

Neehee, het was, het was, dat kan ik je niet vertellen. Het was een hele, hele verdrietige tijd,

1611

02:15:04,822 --> 02:15:11,035

maar het werk heeft mij gered. We hebben heel, heel hard gewerkt en goed gewerkt en ik bedoel, ook

1612

02:15:11,035 --> 02:15:17,375

toen, toen mijn man nog niet de praktijk had, toen ik heen en weer moest reizen, ik bedoel, ik moest

1613

02:15:17,375 --> 02:15:23,715

mijn kop erbij houden en, en, ik bedoel, en de meeste mensen waren in dezelfde omstandigheden, want

1614

02:15:23,715 --> 02:15:27,710

er waren erg veel Joodse mensen natuurlijk ook op die kantoren.

1615

02:15:27,790 --> 02:15:28,530

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1616

02:15:28,530 --> 02:15:31,270

En, en, ja, ik bedoel, wat, wat moet je in godsnaam doen?

1617

02:15:31,270 --> 02:15:33,560

<font color="#ffcc00">Ik weet het niet. Nee, het lijkt me vreselijk.</font>

1618

02:15:33,560 --> 02:15:41,380

Je bent, je bent, je bent, je bent kapot en, en, en dan de andere kant moet je, moet je voort.

1619

02:15:42,190 --> 02:15:44,430

<font color="#ffcc00">Wanneer hoorde je over de concentratiekampen?</font>

1620

02:15:44,430 --> 02:15:53,896

Eh, wat er gebeurd is, eh, toen ik, toen ik net van kantoor weg was, voordat Betty geboren is, toen

1621

02:15:53,896 --> 02:16:03,362

heeft Steenbergen mijn man opgebeld en toen heeft die gezegd, eh, eh, ik heb bericht gekregen, hij

1622

02:16:03,362 --> 02:16:13,016

was aldoor voor me bezig, maar, door de post, en toen heeft hij gezegd, eh, ik heb bericht gekregen dat

1623

02:16:13,016 --> 02:16:22,763

eh, Leida d'r ouders omgekomen zijn, en toen verder niet, zegt hij, maar laten we het haar in godsnaam

1624

02:16:22,763 --> 02:16:30,730

nu niet zeggen en wachten tot ze, tot ze door de bevalling is, en watgeen gebeurd is.

1625

02:16:30,730 --> 02:16:36,820

<font color="#ffcc00">En ik had je kunt na vijf jaar, kun je Amerikaanse worden.</font>

1626

02:16:36,820 --> 02:16:37,290

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1627

02:16:37,290 --> 02:16:44,335

Dus ik had mijn eerste papieren uitgenomen en eh, ik kon Amerikaanse

1628

02:16:44,335 --> 02:16:49,850

worden, en eh, dat was eh, Betty is 19 juli geboren.

1629

02:16:49,850 --> 02:16:50,670

<font color="#ffcc00">19?</font>

1630

02:16:50,670 --> 02:16:51,540

Juli.

1631

02:16:51,540 --> 02:16:52,430

<font color="#ffcc00">Maar welk jaar?</font>

1632

02:16:54,180 --> 02:16:54,300

1945.

1633

02:16:54,300 --> 02:16:54,730

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

1634

02:16:54,730 --> 02:17:02,835

Ja, en toen eh, heeft Guus het me natuurlijk daarna verteld, toen Betty geboren is, hetgeen niet,

1635

02:17:02,835 --> 02:17:10,941

niet weinig was. En toen heb ik gedacht, ja, het was, het was te laat, maar op 9 augustus ben ik,

1636

02:17:10,941 --> 02:17:19,295

toen, ik was nog niet zo erg goed ter been, maar oké, op 9 augustus ben ik Amerikaanse geworden, ben

1637

02:17:19,295 --> 02:17:27,401

ik daar naartoe gegaan, naar New York en heb de, eh, belofte afgelegd, enzovoort, enzovoort en, en

1638

02:17:27,401 --> 02:17:35,755

mijn koningin afgezworen en eh, toen hebben we dus, eh, toen hebben we dus, heb ik het dus helemaal

1639

02:17:35,755 --> 02:17:43,861

geweten en toen hebben we alleen maar reuze ons best gedaan om uit te vinden wie er nog wel waren.

1640

02:17:43,861 --> 02:17:52,133

En toen hebben we elke week, hebben we zeker vijftien, twintig dozen met dingen die ze nodig hadden,

1641

02:17:52,133 --> 02:18:00,487

aan de familie en vrienden en kennissen die er waren, met knoopjes, garen, eh, allemaal gewone dingen

1642

02:18:00,487 --> 02:18:06,360

ook, kammen, wat er allemaal niet meer was en eh, eh, schoenen vooral.

1643

02:18:06,360 --> 02:18:07,820

<font color="#ffcc00">Heb je gestuurd?</font>

1644

02:18:08,280 --> 02:18:09,450

Naar Holland gestuurd.

1645

02:18:09,450 --> 02:18:09,840

<font color="#ffcc00">Goh.</font>

1646

02:18:09,840 --> 02:18:14,140

Daar heb ik, daar heb ik toen dat geld voor gebruikt, wat ik gespaard had voor



1647

02:18:14,140 --> 02:18:18,550

mijn ouders. Dat kon ik doen, ik bedoel, maar ik wist toen absoluut niet, ik was

1648

02:18:18,550 --> 02:18:22,629

nog steeds in de veronderstelling dat ze in Bergen-Belsen waren omgekomen.

1649

02:18:22,630 --> 02:18:24,900

<font color="#ffcc00">Maar weet je, net was mijn vraag,</font>

1650

02:18:24,900 --> 02:18:25,570

Hè?

1651

02:18:25,570 --> 02:18:30,737

<font color="#ffcc00">wanneer, net was mijn vraag, dit wilde ik natuurlijk ook horen, dankjewel, maar net</font>

1652

02:18:30,737 --> 02:18:35,470

<font color="#ffcc00">was mijn vraag, wanneer hoorde je voor het eerst van die concentratiekampen?</font>

1653

02:18:35,470 --> 02:18:38,530

zucht, je bedoelt, eh, de

1654

02:18:38,530 --> 02:18:38,960

<font color="#ffcc00">[hoest]</font>

1655

02:18:38,960 --> 02:18:40,700

eh, de vernietigingskampen?

1656

02:18:40,700 --> 02:18:40,790

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1657

02:18:40,790 --> 02:18:44,240

In Bergen-Belsen wisten we dat daar mensen waren.

1658

02:18:44,240 --> 02:18:44,240

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1659

02:18:44,550 --> 02:18:52,845

En ik wist eh, van Theresienstadt, maar van die kampen, van de echte vernietigingskampen, veel later,

1660

02:18:52,845 --> 02:19:00,976

veel later. Veel later. En ik bedoel, zelfs nu, eh, toen, toen, toen Nestler hier was, eh, toen eh,

1661

02:19:00,976 --> 02:19:09,189

heb ik dingen gehoord van die concentratiekampen die ik absoluut niet wist, die ik misschien liever

1662

02:19:09,189 --> 02:19:17,156

niet wist, want die, die vervolgen me nu. Nu heb ik, ga ik door een volgende fase weer van, oké,

1663

02:19:17,156 --> 02:19:25,287

mijn ouders zijn aangekomen, dacht ik, wat alle, allemaal heel, heel, heel verschrikkelijk. Ze zijn

1664

02:19:25,287 --> 02:19:33,336

uit die wa, wagens gehaald en zijn meteen naar een gaskamer gebracht en vergast. Nee, dat is niet

1665

02:19:33,336 --> 02:19:41,550

gebeurd. Er zijn veel ergere dingen gebeurd. Ik zal er nu niet over spreken, maar dat is pas gebeurd

1666

02:19:41,550 --> 02:19:49,681

vanaf Nestler, dat ik dat weet. Misschien is me dat ook bewust onthouden door de mensen die het wel

1667

02:19:49,681 --> 02:19:55,020

wisten, maar ik geloof dat mijn man het zeker niet geweten heeft.

1668

02:19:55,020 --> 02:19:57,590

<font color="#ffcc00">Wil je me één voorbeeld geven van wat je niet wist?</font>

1669

02:19:57,590 --> 02:19:58,000

Hè?

1670

02:19:58,320 --> 02:20:03,300

<font color="#ffcc00">Wil je me één voorbeeld geven van wat je niet wist en nu wel weet?</font>

1671

02:20:03,300 --> 02:20:05,100

Ik begrijp niet wat je bedoelt.

1672

02:20:05,100 --> 02:20:09,990

<font color="#ffcc00">Je zei, er zijn dingen die je nu weet en die je niet wist. Kan je me daar één voorbeeld van geven?</font>

1673

02:20:09,990 --> 02:20:13,180

Nee, ik bedoel, dat, wat, wat eh, van die vernietigingskampen?

1674

02:20:13,180 --> 02:20:13,470

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1675

02:20:13,470 --> 02:20:16,550

O ja, dat ze, dat ze mishandeld zijn toen ze uit die wagens

1676

02:20:16,550 --> 02:20:18,080

<font color="#ffcc00">Oké, dat soort dingen.</font>

1677

02:20:18,950 --> 02:20:23,610

Ja. Ja, dat, dat is, en dat was nieuw voor me.

1678

02:20:23,610 --> 02:20:24,530

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1679

02:20:28,250 --> 02:20:30,340

Dus dat is, dat maakt het moeilijk. Ja.

1680

02:20:30,340 --> 02:20:31,650

<font color="#ffcc00">Dat lijkt me heel verdrietig als je dat nu weet.</font>

1681

02:20:31,650 --> 02:20:31,920

Hè?

1682

02:20:31,920 --> 02:20:35,550

<font color="#ffcc00">Dat lijkt me vreselijk verdrietig om nu pas te weten.</font>

1683

02:20:35,550 --> 02:20:36,480

Ja.

1684

02:20:36,520 --> 02:20:37,950

<font color="#ffcc00">Verschrikkelijk verdrietig</font>

1685

02:20:37,950 --> 02:20:44,490

Ja, geëmotioneerd dat is een eh, dat is hier opnieuw.

1686

02:20:45,160 --> 02:20:45,910

<font color="#ffcc00">Nou, maar ik denk dat je ook niet teveel</font>

1687

02:20:45,910 --> 02:20:45,910

Hm?

1688

02:20:45,910 --> 02:20:46,400

<font color="#ffcc00">Ik zet hem even af.</font>

1689

02:20:46,400 --> 02:20:49,680

band is stopgezet]

1690

02:20:50,860 --> 02:20:52,780

<font color="#ffcc00">Er is leven na de oorlog.</font>

1691

02:20:53,570 --> 02:20:58,630

Het leven na de oorlog? Eh, na '45.

1692

02:20:58,650 --> 02:21:01,490

<font color="#ffcc00">Hoeveel kinderen heb je gekregen?</font>

1693

02:21:01,490 --> 02:21:11,108

Eh, twee. Eh, Betty is dus geboren, eh, in eh, juli 1945 en eh, we zijn eh, dat, eh, toen eh, ze is

1694

02:21:11,108 --> 02:21:20,150

dus geboren in dat eh, bij dat [kucht] apartment, hadden we dus twee kamers en de kitchenette.

1695

02:21:20,150 --> 02:21:22,820

<font color="#ffcc00">Dat was natuurlijk wel een beetje</font>

1696

02:21:22,820 --> 02:21:23,190

<font color="#ffcc00">Primitief.</font>

1697

02:21:23,190 --> 02:21:29,507

Ja, primitief, maar het ging, maar het ging wel, en eh, elke dag ging ik natuurlijk naar mijn

1698

02:21:29,507 --> 02:21:36,096

schoonouders op visite en eh, ik liep met haar langs Riverside Drive met de kinderwagen en zoveel

1699

02:21:36,096 --> 02:21:42,277

mogelijk, maar eh, die kinderen moeten, hadden we het gevoel, moeten een beetje buiten zijn

1700

02:21:42,277 --> 02:21:48,459

en aangezien eh, mijn man op de Kloveniersburgwal geboren en getogen was en nooit op straat

1701

02:21:48,459 --> 02:21:54,640

kon spe, spelen en nooit buiten was, vond hij dat hij zijn kinderen dat niet kon aandoen en

1702

02:21:54,640 --> 02:22:01,025

dat die vrijheid moesten hebben uit huis te kunnen lopen en een tuintje hebben en wat dan ook.

1703

02:22:01,025 --> 02:22:07,750

En toen zijn we dus gaan zoeken om een eh, om een huis te vinden buiten New York, in het zogenaamde

1704



02:22:07,750 --> 02:22:12,030

Westchester en dat is te vergelijken met Het Gooi in Nederland.

1705

02:22:12,030 --> 02:22:12,030

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1706

02:22:12,030 --> 02:22:19,725

En [kucht] daar hadden we ook verschillende Hollandse kennissen en in Scarsdale hadden we vrienden

1707

02:22:19,725 --> 02:22:27,420

die zeiden, weet je wat je doet, wij gaan met vakantie, gaan jullie in ons huis zitten, we laten de

1708

02:22:27,420 --> 02:22:35,348

kinderen hier [lacht], dus dat was heel makkelijk voor ze, en dan kun je eens zien en dan kun je, raak

1709

02:22:35,348 --> 02:22:43,432

je bekend met eh, hoe de mensen hier leven, hoe ze naar de wi, eetwinkels gaan, wat er aan huis gebracht

1710

02:22:43,432 --> 02:22:51,594

wordt, enzovoort, enzovoort. En [kucht] Scarsdale stond bekend voor de beste scholen, wat heel belangrijk

1711

02:22:51,594 --> 02:22:59,212

was, en eh, toen eh, hebben we dat gedaan en toen hebben we inderdaad hier, daar een huis gevonden

1712

02:22:59,212 --> 02:23:07,140

en in 1948, op 1 december zijn we in Scarsdale komen te wonen. En, en we hadden een aparte ingang voor

1713

02:23:07,140 --> 02:23:14,913

een kamer voor praktijk, eh, hetgeen betekende dat mijn man vijf dagen in de week in New York werkte

1714

02:23:14,913 --> 02:23:22,841

en op zaterdag in Scarsdale. Hij had namelijk heel veel Hollanders die in New York werkten, slikt maar

1715

02:23:22,841 --> 02:23:30,614

die in Westchester woonden en dus de vrouwen en kinderen konden dan op zaterdag komen, dus hij bleef

1716

02:23:30,614 --> 02:23:34,890

hard werken. Hij ble, hij werkte zes dagen per week. En

1717

02:23:34,890 --> 02:23:37,260

<font color="#ffcc00">Wanneer is je zoon geboren? Je tweede kind is een zoon?</font>

1718

02:23:37,260 --> 02:23:45,160

Eh, de tweede eh zoon is, eh, de zoon is geboren in eh, 21 juni '49.

1719

02:23:45,160 --> 02:23:45,480

<font color="#ffcc00">Oké.</font>

1720

02:23:45,480 --> 02:23:53,347

Vier jaar later. Heel dankbaar dat hij op 21 juni geboren is, want dat is de langste dag. Ik had

1721

02:23:53,347 --> 02:24:01,215

hem geen groter plezier kunnen doen. So, dat is gebeurd slikt. En we hebben daar dus gewoond eh,

1722

02:24:01,215 --> 02:24:09,083

ik kom terug op wat er daar gebeurd is eh, 1948 tot eh, 1998. We hebben vijftig jaar in dat huis

1723

02:24:09,083 --> 02:24:17,443

gewoond, wat heel erg plezierig was. Eh, de scholen hebben, zijn dusdanig goed dat de kinderen toegang

1724

02:24:17,443 --> 02:24:25,475

kregen tot de goede universiteiten en eh, hun verdere studie konden afmaken. Eh, verder eh, ging

1725

02:24:25,475 --> 02:24:33,261

ik elke woensdag met de kinderen naar New York naar mijn schoonouders, woensdagmiddag na school

1726

02:24:33,261 --> 02:24:41,047

en dan, mijn man kwam daar 's avonds ook eten en dan gingen we samen naar huis en elke zondag

1727

02:24:41,047 --> 02:24:48,997

kwamen mijn schoonouders bij ons in Scarsdale. Dus dat blijkt ook wel dat er een goede verhouding

1728

02:24:48,997 --> 02:24:57,356

was. En eh, be, behalve de kinderen en de school hield ik me bezig met, met andere vrijwillige dingen.

1729

02:24:57,356 --> 02:25:05,552

Ik had, ik werkte niet verder. Het klassieke verhaal is dat we een keer op visite waren met allemaal

1730

02:25:05,552 --> 02:25:13,502

andere doktoren, en al die vrouwen die hadden allemaal buitengewone banen en wat dan ook, en toen

1731

02:25:13,502 --> 02:25:21,288

vroeg eh, één dokter die vroeg mij, eh, wat doe jij? En mijn man die met een ander in gesprek

1732

02:25:21,288 --> 02:25:29,484

was hoorde dat en die draaide zich om en die zei, ze is thuis bij de kinderen waar ze hoort [lacht].

1733

02:25:29,484 --> 02:25:37,351

Dus dat was, zijn sterke Nederlandse gevoel nog wat hij had, dat hij de verzorger van het gezin

1734

02:25:37,351 --> 02:25:41,040

was. En dat heeft hem altijd erg goed gedaan.

1735

02:25:41,040 --> 02:25:42,760

<font color="#ffcc00">En paste ook bij die tijd.</font>

1736

02:25:42,760 --> 02:25:43,330

Hè?

1737

02:25:43,330 --> 02:25:45,280

<font color="#ffcc00">Paste ook bij die tijd.</font>

1738

02:25:45,580 --> 02:25:49,930

Eh, ja, niet helemaal meer, want eh, ik bedoel, het werd nou al,

1739

02:25:49,930 --> 02:25:49,930

<font color="#ffcc00">[...]</font>

1740

02:25:49,930 --> 02:25:53,430

in Holland werd het ook alweer meer gebruik dat vrouwen werkten.

1741

02:25:53,430 --> 02:25:54,060

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1742

02:25:54,060 --> 02:26:05,794

Dus eh, maar hij was nog van de oude stempel, en eh, eh, dus dat was goed. Toen is eh,

1743

02:26:05,794 --> 02:26:16,990

eh, in, in, dat was ongeveer 1967 eh, toen eh, eh, werd mijn man eh, niet goed.

1744

02:26:16,990 --> 02:26:24,788

<font color="#ffcc00">Hij, hij, hij wist de weg opeens niet, hij, hij, hij deed vreemd. Hij was helemaal eh, niet meer gewoon</font>

1745

02:26:24,788 --> 02:26:32,211

<font color="#ffcc00">en eh, ik wist niet wat er aan de hand was natuurlijk. Maar in ieder geval, eh, hij ging, hij ging</font>

1746

02:26:32,211 --> 02:26:39,859

<font color="#ffcc00">naar zijn eh, werk, naar New York, naar de trein. Ik bracht hem altijd naar de trein en eh, hij kwam</font>

1747

02:26:39,859 --> 02:26:47,208

<font color="#ffcc00">niet aan, aan kantoor en z'n de assistente belde mij op en zei, waar is, waar is je man? Ik zeg,</font>

1748

02:26:47,208 --> 02:26:54,556

<font color="#ffcc00">dat weet ik niet, want, maar die, heeft-ie misschien de trein gemist. Maar hij liep naar de trein,</font>

1749

02:26:54,556 --> 02:27:02,129

<font color="#ffcc00">dus ik bracht hem niet naar de trein. En, wachten, wachten, nou, hij is veel later op kantoor gekomen</font>

1750

02:27:02,129 --> 02:27:09,477

<font color="#ffcc00">en hij was helemaal in de war. Toen zegt zij, hij is niet goed hoor, er is iets, maar dat, om kort</font>

1751

02:27:09,477 --> 02:27:17,501

<font color="#ffcc00">te gaan, hij eh, ik heb hem onmiddellijk meegenomen naar een eh, naar een dokter en eh, mijn schoonvader,</font>

1752

02:27:17,501 --> 02:27:24,849

<font color="#ffcc00">die was toen ook al in een, zoiets als dit, maar ve, heel anders nog. Die waren al een stuk ouder</font>

1753

02:27:24,849 --> 02:27:32,197

<font color="#ffcc00">natuurlijk [kucht]. En eh, ik wist niet wat er was en zei, je moet een beetje rust hebben. En toen</font>

1754

02:27:32,197 --> 02:27:39,545

<font color="#ffcc00">zijn we dus een week hier ter plaatse met vakantie gegaan en eh, toen opeens werd hij, werd hij</font>

1755

02:27:39,545 --> 02:27:47,194

<font color="#ffcc00">weer goed. Toen is hij, toen is hij eh, was hij weer, weer gewoon naar zijn werk en hij kon weer alles</font>

1756

02:27:47,194 --> 02:27:54,692

<font color="#ffcc00">doen en we begrepen er niets van. Nou was het altijd het geval dat als hij een bad nam, dan nam hij</font>

1757

02:27:54,692 --> 02:28:02,040

<font color="#ffcc00">zijn, deed hij zijn hoofd achter in de bak en waste zijn haar en dan werd hij altijd duizelig. Wat</font>

1758

02:28:02,040 --> 02:28:09,613



<font color="#ffcc00">er uiteindelijk gebleken is, dat er iets in zijn hoofd was wat op een verkeerde plaats zat, wat, wat,</font>

1759

02:28:09,613 --> 02:28:17,112

<font color="#ffcc00">wat eh, wat een, een druk op de hersenen gaf waardoor hij deze toestand opeens kreeg. Maar goed, hij</font>

1760

02:28:17,112 --> 02:28:24,535

<font color="#ffcc00">heeft zeven jaar weer doodgewoon doorgewerkt. We hebben gereisd, we hebben alles gedaan en in 1973</font>

1761

02:28:24,535 --> 02:28:26,860

<font color="#ffcc00">werd het opeens heel erg. Toen</font>

1762

02:28:27,290 --> 02:28:28,130

<font color="#ffcc00">Plotseling?</font>

1763

02:28:28,130 --> 02:28:35,520

Plots, plotseling, ja. 1973, dus dat was net voor zijn, net voor zijn zestigste verjaardag en

1764

02:28:35,520 --> 02:28:43,298

eh, ik bedoel, hij kon, hij kon niet naar kantoor, hij, hij, hij was helemaal mis, ik wist absoluut

1765

02:28:43,298 --> 02:28:50,844

niet wat ik moest doen. Maar, on, eh, ik heb toen gezorgd dat er onmiddellijk een andere tandarts

1766

02:28:50,844 --> 02:28:58,156

was die zijn patiënten verder kon behandelen natuurlijk, want ik wist niet wat er aan de gang

1767

02:28:58,156 --> 02:29:04,380

was. En, maar hij is nooit meer teruggekomen aan zijn werk en eh, eh, dus toen

1768

02:29:04,610 --> 02:29:05,160

<font color="#ffcc00">Had hij een hersenbloeding?</font>

1769

02:29:05,160 --> 02:29:05,160

Hè?

1770

02:29:05,160 --> 02:29:08,430

<font color="#ffcc00">Had hij een hersenbloeding erbij gekregen of?</font>

1771

02:29:08,430 --> 02:29:09,160

Wat?

1772

02:29:09,160 --> 02:29:10,360

<font color="#ffcc00">Wat, wat had hij?</font>

1773

02:29:10,360 --> 02:29:11,800

Dat wist, dat wist niemand nog.

1774

02:29:11,800 --> 02:29:11,800

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

1775

02:29:11,800 --> 02:29:18,542

Daar, daar kom ik aan, want, want, en, en iedereen was ten einde raad. En mijn schoonvader, die zei,

1776

02:29:18,542 --> 02:29:25,420

o, het is een infectie, eh, die opgelopen heeft van eh, eh, van, van de, van de tijd van de zeelieden

1777

02:29:25,420 --> 02:29:32,298

die gemene ziektes bij zich hadden en dat is, dat is ergens in zijn hersenen geweest slikt. Het blijkt

1778

02:29:32,298 --> 02:29:39,580

achteraf dat wij allemaal een zekere kiem in ons hoofd hebben die rustig daar zit en waar niets mee gebeurt,

1779

02:29:39,580 --> 02:29:45,110

maar bij sommige mensen gebeurt er wel wat en dat is bij hem gebeurd. Maar om kort

1780

02:29:45,110 --> 02:29:47,470

<font color="#ffcc00">Wat bedoel je met een kiem?</font>

1781

02:29:47,470 --> 02:29:47,900

Hè?

1782

02:29:47,900 --> 02:29:48,910

<font color="#ffcc00">Bacteriën of zo?</font>

1783

02:29:48,910 --> 02:29:56,720

Ja, wat het was, het, het, eh, het is, het is, ik zal je vertellen hoe het verder is gegaan. En, toen

1784

02:29:56,720 --> 02:30:04,763

ben ik, ben met hem geweest bij de, van de ene neuroloog naar de andere neuroloog, eh, ik weet allemaal

1785

02:30:04,763 --> 02:30:12,806

niet waar we geweest zijn. En toen ben ik uiteindelijk bij een buitengewoon aangeraden neuroloog gekomen

1786

02:30:12,806 --> 02:30:20,694

en die was het hoofd van de neurologische afdeling van Albert Einsteinkliniek, wat een hele, heel goed

1787

02:30:20,694 --> 02:30:28,272

ziekenhuis hier is en wat een universiteitsziekenhuis is, dus waar studenten zijn. En deze man eh,

1788

02:30:28,272 --> 02:30:36,083

had een praktijk in New York en ook in Scarsdale, dus daar ben ik met hem naartoe gegaan. Het was een

1789

02:30:36,083 --> 02:30:44,049

jonge man, een jonge man, was achter in de veertig, denk ik, vijftig. En eh, die heeft hem onderzocht,

1790

02:30:44,049 --> 02:30:51,627

hè, dan doen ze de reflexen van de knie en laten ze je op een rechte lijn lopen. Nou, dat kon hij

1791

02:30:51,627 --> 02:30:59,206

allemaal niet meer. En eh, toen eh, zegt hij, nou, het ziet er niet zo leuk uit, maar we zullen

1792

02:30:59,206 --> 02:31:07,017

kijken wat het is. En toen zegt hij, ik wil hem opnemen om testen te nemen. En eh, toen zegt-ie eh,

1793

02:31:07,017 --> 02:31:14,595

je moet gaan naar dat en dat ziekenhuis. Dat was in een rotbuurt, St Barnabas Hospital slikt. Daar

1794

02:31:14,595 --> 02:31:18,540

moet je naartoe gaan en daar kan ik een test nemen.

1795

02:31:18,540 --> 02:31:24,756

<font color="#ffcc00">Dat heette pneumo-encefalogram eh, dan eh, zit een, de patiënt is in een, in een</font>

1796

02:31:24,756 --> 02:31:31,277

<font color="#ffcc00">soort stoel, zal ik maar zeggen, en er is een lamp in het midden, maar de stoel draait</font>

1797

02:31:31,277 --> 02:31:36,659

<font color="#ffcc00">om de lamp heen en niet de lamp, daar waren nog geen, geen goede andere</font>

1798

02:31:36,660 --> 02:31:36,660

<font color="#ffcc00">Scans.</font>

1799

02:31:36,660 --> 02:31:41,620

apparaten en zeker niet eh, eh, de, de CAT-scan was er nog niet.

1800

02:31:42,320 --> 02:31:42,600

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

1801

02:31:42,600 --> 02:31:49,309

En de MRI was er nog, natuurlijk nog niet. Dus eh, je had niet genoeg hulpmiddelen. En eh, nou toen

1802

02:31:49,309 --> 02:31:56,288

hebben we hem daar naartoe gebracht slikt, maar in welk ziekenhuis of hij ook geweest is, ik ben altijd

1803

02:31:56,288 --> 02:32:02,998

bij hem gebleven, 's nachts ook, want hij was niet goed, hij wist niet wat hij moest doen. En toen

1804

02:32:02,998 --> 02:32:10,245

eh, de nacht eh, voordat hij h, geholpen werd in het ziekenhuis, toen lag ik daar op een cot eh, aangekleed

1805

02:32:10,245 --> 02:32:17,223

en wel en toen kwam midden in de nacht, kwam er een verpleegster binnen en toen zeg ik, wat kom je doen?

1806

02:32:17,223 --> 02:32:24,000

Toen zegt ze, ik kom de patiënt zijn medicijn nemen. Ik zeg, die patiënt krijgt geen medicijnen. Ik

1807

02:32:24,000 --> 02:32:30,777

weet niet wat ze hem had willen geven, ik dankte god dat ik er was. Maar in ieder geval, de volgende

1808

02:32:30,777 --> 02:32:38,091

dag, eh, was, het was een vreselijk ziekenhuis met allemaal zulke zieke kinderen, allemaal met hersenbezwaren

1809

02:32:38,091 --> 02:32:45,606

en de ouders waren daarbij en eh, eh, ik bedoel, op dat moment had ik niet meer de steun van mijn schoonvader.

1810

02:32:45,606 --> 02:32:52,517

In zoverre dat hij dacht, hij was ook al een hele oude man en eh, hij dacht beslist dat het gekomen was

1811

02:32:52,517 --> 02:32:59,496

door een infectie van één of andere zeeman, dat dat iets gebeurd was. Dus daar had ik, kon ik ook niet

1812

02:32:59,496 --> 02:33:06,474

meer mee redeneren slikt. En toen is die test genomen en hij kwam beneden, mijn man, nou, hij was onge,

1813

02:33:06,474 --> 02:33:08,890

had ongeveer de kleur van telefoon]



1814

02:33:08,890 --> 02:33:08,890

<font color="#ffcc00">Telefoon.</font>

1815

02:33:08,890 --> 02:33:08,890

Neem, neem maar,

1816

02:33:08,890 --> 02:33:08,890

<font color="#ffcc00">Afzetten?</font>

1817

02:33:08,890 --> 02:33:08,890

Ja, zet maar even af.

1818

02:33:08,890 --> 02:33:08,890

<font color="#ffcc00">Hij kwam beneden, er was een test afgenomen.</font>

1819

02:33:08,890 --> 02:33:14,384

Ja, en hij kwam beneden, hij had de kleur van dit ta, witte tafelkleedje en eh, het was

1820

02:33:14,384 --> 02:33:19,816

vreselijk en eh, eh, toen eh, riep die neuroloog Betty en mij. Ik weet niet waar Andy

1821

02:33:19,816 --> 02:33:25,121

was, die was geloof ik op college of, of in de ROTC. Mijn zoon, hij was er niet bij

1822

02:33:25,121 --> 02:33:30,805

op dat moment slikt. En toen heeft-ie ons eh, genomen en in die tijd wa, hadden de mensen

1823

02:33:30,805 --> 02:33:35,100

net ontdekt dat de vorm van dementia, dat dat Alzheimer disease was.

1824

02:33:35,100 --> 02:33:35,100

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

1825

02:33:35,100 --> 02:33:43,640

En dat was heel bijzonder, dat het kind nou een naam had. En toen zei hij, eh, uw man heeft Alzheimer

1826

02:33:43,640 --> 02:33:52,012

disease en ik kan het zien, ik zal het hier op die, op die foto's laten zien. Die en die gedeeltes

1827

02:33:52,012 --> 02:34:00,385

die donkerblauw zijn, die zijn er niet meer, die werken niet meer, en u kunt dit niet verzorgen zelf

1828

02:34:00,385 --> 02:34:08,674

en ik heb hier een briefje in mijn zak en daar staan een paar instituten op, nursing homes, waar uw

1829

02:34:08,674 --> 02:34:17,465

man goed verzorgd zou kunnen worden. Nou, ik dacht dat Betty en ik bijna door de grond gingen natuurlijk

1830

02:34:17,465 --> 02:34:25,838

slikt en toen zei ik tegen hem, dokter, stopt uw briefje maar in die zak, we nemen mijn man mee naar

1831

02:34:25,838 --> 02:34:34,294

huis en wij zullen voor hem zorgen. En eh, toen heeft eh, eh, een paar uur later zijn we naar huis

1832

02:34:34,294 --> 02:34:42,499

gegaan en hij was zo ziek als een hond en moest overgeven en alles en hij was helemaal verstopt en

1833

02:34:42,499 --> 02:34:50,788

och, ik weet het allemaal niet. Maar hij is vreselijk ziek geweest slikt. Maar, inmiddels moest ik

1834

02:34:50,788 --> 02:34:59,412

een oplossing vinden voor Alzheimer disease. We moesten zoeken naar een, naar een genezing. Ik geloofde

1835

02:34:59,412 --> 02:35:07,701

niet dat dat, dat dat permanent was. En dus, ik ben begonnen met god met weten waar te schrijven en

1836

02:35:07,701 --> 02:35:15,990

toen had ik gehoord dat in Oostenrijk, hadden ze eh, Alzheimer genezen met, nou lach niet, met een

1837

02:35:15,990 --> 02:35:24,362

vloeistof wat uit de embryo van schapen kwam. Oké. Heb ik het achtervolgd, ik heb het gekregen. Het

1838

02:35:24,362 --> 02:35:32,735

is door een dokter van de KLM die op de vliegtuig zat, want het mocht hier niet ingevoerd worden,

1839

02:35:32,735 --> 02:35:41,024

voor me meegenomen en toen had ik het hier. En toen heb ik eh, heb ik gevraagd aan die eh, aan die

1840

02:35:41,024 --> 02:35:49,396

dokter, die neuroloog, of hij hem daarmee wilde behandelen. Nou, eerst nee, nee en toen zei die, ja,

1841

02:35:49,396 --> 02:35:57,601

en toen zei die, nee, het is te gevaarlijk, ik durf het niet. Nou, daar zat ik met mijn, met mijn

1842

02:35:57,601 --> 02:36:00,030

dingesie, waar moest ik heen?

1843

02:36:00,030 --> 02:36:08,354

<font color="#ffcc00">We zijn verder gaan zoeken en zoeken en zoeken. Toen is de eerste CAT-scan hier in gebruik genomen</font>

1844

02:36:08,354 --> 02:36:17,104

<font color="#ffcc00">in een plaats in New Jersey en toen ben ik eh, toen ik dat las in de krant, toen ben ik 's morgens,</font>

1845

02:36:17,104 --> 02:36:25,769

<font color="#ffcc00">ben ik naar die dokter gegaan voor zijn spreekuur begon en toen zei ik, dokter, dit heb ik net gelezen</font>

1846

02:36:25,769 --> 02:36:34,348

<font color="#ffcc00">en eh, hier wil ik graag dat mijn man naartoe gaat, misschien kunnen we nu beter zien wat er te doen</font>

1847

02:36:34,348 --> 02:36:43,183

<font color="#ffcc00">is. En toen keek hij me aan met een heel medelijdend gezicht en toen zei die, mrs. Keesing, your husband</font>

1848

02:36:43,183 --> 02:36:51,423

<font color="#ffcc00">is no material for that, he is beyond that. En dus, dat was dat. En toen ben ik zo kwaad geworden</font>

1849

02:36:51,423 --> 02:37:00,257

<font color="#ffcc00">en toen ben ik weggelopen en ik heb de deur met een knal dichtgedaan en toen heb ik gezegd, you won't</font>

1850

02:37:00,257 --> 02:37:08,497

<font color="#ffcc00">see me anymore. Ik denk, stik! En, toen ben ik verder gegaan en ik heb mijn huisdokter opgebeld.</font>

1851

02:37:08,497 --> 02:37:16,907

<font color="#ffcc00">Ik zeg, wat kan ik hiermee doen om in die, om die CAT-scan te laten doen? En toen zegt hij, dat kan</font>

1852

02:37:16,907 --> 02:37:25,317

<font color="#ffcc00">ik voor je laten doen. Om kort te gaan, met moeite en pijn zijn we naar, daar naartoe gekomen en de</font>

1853

02:37:25,317 --> 02:37:33,812

<font color="#ffcc00">CAT-scan is gemaakt. En toen konden ze zien werkelijk wat daar aan de gang was en toen bleek het dat</font>

1854

02:37:33,812 --> 02:37:42,052

<font color="#ffcc00">daar een gezwel zat. Maar, dat gezwel was goedaardig, want dit was al zoveel jaren aan de gang en</font>

1855

02:37:42,052 --> 02:37:45,620

<font color="#ffcc00">een kwaadaardig ge, gezwel in de hersenen,</font>

1856

02:37:45,620 --> 02:37:45,790

<font color="#ffcc00">Groeit waarschijnlijk niet.</font>

1857

02:37:45,790 --> 02:37:48,000

dat vertel je niet lang na.

1858

02:37:48,510 --> 02:37:49,050

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

1859

02:37:49,050 --> 02:37:58,195

Dus, daar zat een goedaardig eh, eh, gezwel. Dus, toen kwam het volgende, wat nu? En toen ben

1860

02:37:58,195 --> 02:38:07,536

ik naar drie verschillende neuro surgeons geweest. Die eerste zei, dat raak ik niet aan, dat is

1861

02:38:07,536 --> 02:38:16,682

me te gevaarlijk. De tweede zei, we zullen, ik kan er een shunt indoen, dat is een soort buis

1862

02:38:16,682 --> 02:38:25,050

die het vocht daarvan op een andere manier uit je lichaam verwijdert en dan dat gezwel

1863

02:38:25,050 --> 02:38:25,050

<font color="#ffcc00">Verkleint.</font>

1864

02:38:25,110 --> 02:38:30,928

koest houdt en misschien kleiner maakt. Dat was ook niet zo'n leuk idee, want het was

1865

02:38:30,928 --> 02:38:36,814

een mechaniekje wat in je lichaam kwam, maar dat kan eens een keer kapot gaan of wat dan

1866

02:38:36,814 --> 02:38:42,566

ook. Dus ik had twee dingen. Toen wist ik niet waar ik nog naartoe moest gaan, maar ik

1867

02:38:42,566 --> 02:38:47,650

had een buurman, die was dokter in Mount Sinai Hotel. Eh, hotel? Ziekenhuis.

1868

02:38:47,650 --> 02:38:48,400

<font color="#ffcc00">Ziekehuis, ja</font>



1869

02:38:48,760 --> 02:38:57,118

[lacht] En eh, toen ben ik daar naartoe gegaan en toen heb ik gezegd, eh, nee, ik heb eerst anders

1870

02:38:57,118 --> 02:39:05,814

gedaan. Ik wist het hoofd van neuro surgery van Mount Sinai en die heb ik opgebeld en zijn secretaresse

1871

02:39:05,814 --> 02:39:14,341

gekregen en gevraagd of ik een afspraak daar kon krijgen. En toen zei die verpleegster, het spijt me,

1872

02:39:14,341 --> 02:39:22,868

maar de dokter neemt geen nieuwe patiënten aan op het ogenblik, want hij is zo razend bezig, dat kan

1873

02:39:22,868 --> 02:39:31,310

niet. Toen heb ik mijn buurman opgebeld die dus dokter was in Mount Sinai. Ik, ik zeg, luister eens,

1874

02:39:31,310 --> 02:39:40,006

eh, ik wil eh, graag een consult hebben bij die dokter, hoe krijg ik dat voor elkaar? En toen zegt-ie,

1875

02:39:40,006 --> 02:39:48,533

o, dat zal ik zo even voor je doen, want zijn allerbeste assistent die acht jaar met hem samengewerkt

1876

02:39:48,533 --> 02:39:57,145

heeft, die is net zelf begonnen, is een half jaar in de praktijk slikt en eh, die is ongelooflijk goed

1877

02:39:57,145 --> 02:40:05,756

en daar kan ik een afspraak voor je voor krijgen. En toen hebben we, heb ik daar een afspraak gekregen

1878

02:40:05,756 --> 02:40:14,030

en dat was een dokter uit India. Heel bijzonder mens. En, daar ben ik naartoe gegaan met mijn man

1879

02:40:14,030 --> 02:40:22,641

in New York, eh, met, o, inmiddels had ik een, een soort broeder, verpleger die één uur in de morgen

1880

02:40:22,641 --> 02:40:26,609

bij ons kwam om me te helpen met hem te, te eh,

1881

02:40:26,610 --> 02:40:27,370

<font color="#ffcc00">Verzorgen</font>

1882

02:40:27,370 --> 02:40:34,223

te scheren en te showeren en wat dan ook. Dus, nee, maar die is toen niet meegegaan. Sorry,

1883

02:40:34,223 --> 02:40:41,453

nog even verkeerd. En eh, maar daar ben ik, dat is ook later gekomen, daar ben ik naartoe gegaan

1884

02:40:41,453 --> 02:40:48,382

en toen is, en dat was een sideline, toen opeens toen we bij die dokter zaten, toen kwam een

1885

02:40:48,382 --> 02:40:55,387

vriend van ons naar binnen, een dokter die zijn vrouw verloren heeft aan Alzheimer disease en

1886

02:40:55,387 --> 02:41:02,240

die kwam daar naar binnen en die zei, ik wil hier bij jullie zijn, want Guus' vader is er

1887

02:41:02,240 --> 02:41:08,039

niet meer en ik voel dat ik hier nu hoor om jullie te helpen. Heel bijzonder.

1888

02:41:08,040 --> 02:41:10,900

<font color="#ffcc00">Eh, die neuro surgeon heeft hem onderzocht.</font>

1889

02:41:10,900 --> 02:41:13,390

<font color="#ffcc00">Guus is de naam van je man hè?</font>

1890

02:41:13,390 --> 02:41:21,765

Naam van mijn man, ja. En eh, hij heette Gustaaf, maar hij is, wordt natuurlijk Guus nog genoemd.

1891

02:41:21,765 --> 02:41:30,830

Dus, die heeft hem onderzocht en toen zegt-ie eh, kijk eens, als ik iets doe, dan is het 't verwijderen

1892

02:41:30,830 --> 02:41:39,205

van die tumor, want die hoort daar niet. Maar dan ook niets anders. Of ik doe dat of ik doe niets

1893

02:41:39,205 --> 02:41:47,753

en toen keek mijn man, die keek hem aan en die zei tegen hem, you will remove my tumor. Opeens out

1894

02:41:47,753 --> 02:41:54,920

of the blue, hij sprak nauwelijks meer. En toen dacht ik, de beslissing is genomen.

1895

02:41:54,920 --> 02:41:54,920

<font color="#ffcc00">Tuurlijk.</font>

1896

02:41:54,920 --> 02:42:04,059

Dat was krankzinnig. En toen is hij slikt op eh, is hij naar, naar het eh, eh, naar Mount Sinai gegaan.

1897

02:42:04,059 --> 02:42:13,285

Hij zou eerst de dertiende augustus geopereerd worden, toen zei die, nee, dat wil ik niet. Hij was opeens,

1898

02:42:13,285 --> 02:42:22,251

hij is bijgelovig [lacht]. En, hij is op 14 augustus is hij geopereerd en eh, die operatie heeft acht

1899

02:42:22,251 --> 02:42:30,955

uur geduurd met drie neuro surgeons en de tumor is verwijderd en eh, wij, wij waren in dat eh, in

1900

02:42:30,955 --> 02:42:40,181

dat ziekenhuis en toen op een gegeven moment zeiden ze, we konden in die en die kamer komen en de chirurg

1901

02:42:40,181 --> 02:42:49,146

kwam naar ons toe. En, de man kwam naar ons toe. Nou zijn mensen uit India, die hebben een soort grauwe

1902

02:42:49,146 --> 02:42:58,025

huidskleur, nou, het was niet eens meer grauw, het was, ik weet niet, donkergrijs van narigheid en hij

1903

02:42:58,025 --> 02:43:06,729

had natuurlijk een schone jas aan getrokken, want die moest wel met bloed hebben gezeten slikt, kwam

1904

02:43:06,729 --> 02:43:15,694

hij op me af, hield me met twee handen vast, zegt hij, I think we've got it all. En eh, toen zegt-ie,

1905

02:43:15,694 --> 02:43:24,485

maar om zeker te zijn hebben we misschien ook een paar goede cellen weggenomen, dus het kan zijn dat

1906

02:43:24,485 --> 02:43:33,102

er bepaalde functies niet meer helemaal goed zijn. Oké, hij is in intensive care gekomen, nou, dat

1907

02:43:33,102 --> 02:43:41,894

was iets afschuwelijks natuurlijk om te zien. Natuurlijk zijn hele hoofd in verband en aangesloten op

1908

02:43:41,894 --> 02:43:50,598

alle mogelijke toestellen en alles. En eh, we mochten even bij hem. Hij was natuurlijk niet eh, niet

1909

02:43:50,598 --> 02:43:59,215

wakker. Met speciale kleren aan dat je geen infecties binnenbrengt. Maar in ieder geval, eh, dat is

1910

02:43:59,215 --> 02:44:07,919

gebeurd en eh, eh, ze, de, wat, dat, het leuke was, hij was zo, zo daar eh, de, hij was er weer zo

1911

02:44:07,919 --> 02:44:16,623

goed dat de verpleegster kwam binnen en dan moeten ze je testen op gewone dingen, hoe je heet of, of

1912

02:44:16,623 --> 02:44:25,327

eh, waar je geboren bent of, of wat dan ook, of wie je vader is, en toen kwam er een verpleegster en

1913

02:44:25,327 --> 02:44:34,119

toen eh, zegt ze, what's your name en toen zegt hij, Gus. En toen zegt ze, no I won't guess, give

1914

02:44:34,119 --> 02:44:35,860

me your name [lacht]

1915

02:44:35,860 --> 02:44:36,380

<font color="#ffcc00">[lacht]</font>

1916

02:44:36,380 --> 02:44:37,980

She said

1917

02:44:37,980 --> 02:44:39,390

<font color="#ffcc00">Dus hij is gewoon goed gekomen?</font>

1918

02:44:39,390 --> 02:44:44,270

Hij, dat is helemaal goed gekomen. En eh, maar, hij kon niet meer werken.

1919

02:44:44,270 --> 02:44:45,200

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

1920

02:44:45,660 --> 02:44:53,283

En dat was een grote klap voor hem, want hij hield van de mensen, heel erg, en de mensen van hem. Hij

1921

02:44:53,283 --> 02:45:00,983

kon met iedereen omgaan. Hij had [kucht], oorspronkelijk, zijn liefde was om hoteldirecteur te worden.

1922

02:45:00,983 --> 02:45:08,908

Hij sprak al zijn talen vloeiend slikt, hij had [kucht] alle patiënten van de United Nations, die konden

1923

02:45:08,908 --> 02:45:16,532

in Frans vertellen waar ze dus, wat pijn deed en wat geen pijn deed en hij, hij genoot van mensen. En

1924

02:45:16,532 --> 02:45:24,156

eh, dus dat was heel, heel erg, maar het ging niet meer. En hij is die eerste jaren is hij heel goed

1925

02:45:24,156 --> 02:45:31,704

geweest en eh, we hebben gereisd, we zijn in Europa geweest en we hebben alles gedaan, maar hij had



1926

02:45:31,704 --> 02:45:39,253

geen richtingsgevoel meer. Hij verdwaalde onmiddellijk, want wat er gebeurd is, mijn schoonvader was

1927

02:45:39,253 --> 02:45:46,952

in die tijd overleden, die heeft deze operatie niet meegemaakt en mijn schoonmoeder was in een nursing

1928

02:45:46,952 --> 02:45:52,839

home. Ik had haar thuis willen hebben, maar dat kon ik echt niet met deze man.

1929

02:45:53,150 --> 02:45:54,250

<font color="#ffcc00">Nee dat is te veel</font>

1930

02:45:54,250 --> 02:45:59,340

Dat was onmogelijk, dat was iets teveel. En eh, het was in eh, [...] hier.

1931

02:45:59,340 --> 02:46:06,745

En eh, hij kon dus oorspronkelijk niet meer rijden en hij zegt, ik wil mijn rijbewijs terug

1932

02:46:06,745 --> 02:46:13,829

hebben, ik wil moeder kunnen bezoeken. En toen is hij hier naar een speciale inlichting,

1933

02:46:13,829 --> 02:46:20,430

eh, Helen Hayes en daar hebben ze, leren ze mensen weer autorijden die door zekere

1934

02:46:20,430 --> 02:46:20,590

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1935

02:46:20,590 --> 02:46:27,431

storingen in de hersenen het niet hebben kunnen doen. Hij heeft zijn rijbewijs weer gehaald. Dus

1936

02:46:27,431 --> 02:46:34,130

eh, hij ging elke dag. Ik kon niet elke dag. Ik ging vaak met hem mee natuurlijk. Kon hij elke

1937

02:46:34,130 --> 02:46:41,114

dag de hele middag daar zitten en eh, eh, maar hij, ik ben herhaaldelijk ben ik opgebeld, of door

1938

02:46:41,114 --> 02:46:47,956

de politie of door de dit of door de dat, dat ze hier een man hadden die wist niet meer hoe hij

1939

02:46:47,956 --> 02:46:54,868

naar huis moest komen. Het was helemaal niet zo moeilijk natuurlijk voor een g, gewoon mens, maar

1940

02:46:54,868 --> 02:47:01,995

goed, dat hebben we allemaal maar genomen. Het zijn moeilijke jaren geweest, maar het zijn heerlijke

1941

02:47:01,995 --> 02:47:08,979

jaren geweest, want we waren samen en we hebben alle moeilijkheden samen kunnen doen en ik bedoel,

1942

02:47:08,979 --> 02:47:15,749

eh, Betty haar ziektes en, en, en alles. Het is eh, ik bedoel, Betty beweerde altijd, hij was

1943

02:47:15,749 --> 02:47:22,662

niet meer, hij was niet meer zoals hij was. Ik kan het niet zeggen, ik heb, ik heb, we hebben tot

1944

02:47:22,662 --> 02:47:29,646

op het laatst heel veel aan elkaar gehad en eh, toen hij gestorven is, hij is eh, drieënnegentig

1945

02:47:29,646 --> 02:47:36,416

jaar geworden, hij was astmatisch. Hij heeft altijd gezegd, je moet je erop voorbereiden dat ik

1946

02:47:36,416 --> 02:47:39,409

niet oud word, mijn longen zijn niet goed.

1947

02:47:39,410 --> 02:47:39,660

<font color="#ffcc00">Want drieënnegentig, valt wel mee.</font>

1948

02:47:39,660 --> 02:47:45,983

Maar het is hem meegevallen, ja. En eh, maar toen hij eh, op één nacht hier,

1949

02:47:45,983 --> 02:47:52,066

de nacht hier eh, hij ging 's nachts altijd naar de badkamer en dan zei ik

1950

02:47:52,066 --> 02:47:57,590

altijd, neem je walker mee, dat is een rollator in Holland, geloof ik

1951

02:47:57,590 --> 02:47:57,590

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

1952

02:47:57,590 --> 02:48:04,257

en dan ging hij met de, met de walker ging hij naar de badkamer toe en dan ging de, vergat hij

1953

02:48:04,257 --> 02:48:10,924

hem mee terug te nemen. En wat dan gebeurde, dan viel hij vaak en dat drama zal ik je allemaal

1954

02:48:10,924 --> 02:48:17,946

niet uitleggen, hoe ik hem dan toch weer in bed heb gekregen zonder hier op te bellen en de politie

1955

02:48:17,946 --> 02:48:24,755

en de ambulance hier te krijgen. Eh, maar in ieder geval, toen die nacht ging hij voor de derde

1956

02:48:24,755 --> 02:48:31,281

keer naar de badkamer, maar in die tijd ging ik al aldoor met hem mee. Ik werd wel wakker en

1957

02:48:31,281 --> 02:48:38,090

dan ging ik met hem mee en toen lag hij weer in bed en toen zei die, ik haal het niet meer, deze

1958

02:48:38,090 --> 02:48:44,615

keer. En toen heeft hij een hele afscheidsspeech gehouden, heel eigenaardig, voor iedereen,

1959

02:48:44,615 --> 02:48:51,141

voor de kinderen en de kleinkinderen en heeft mij heel erg bedankt voor alles wat ik in zijn

1960

02:48:51,141 --> 02:48:57,879

leven gedaan heb [kucht]. Dus dat was genoeg. So, geëmotioneerd ik kan alleen maar zeggen dat

1961

02:48:57,879 --> 02:49:04,547

ik een, ondanks alles, persoonlijk een goed leven heb gehad. Ik moet dankbaar zijn voor wat ik

1962

02:49:04,547 --> 02:49:08,589

gehad heb en dat ik alle moeilijkheden heb kunnen dragen.

1963

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

<font color="#ffcc00">Natuurlijk.</font>

1964

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

Hè?

1965

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

<font color="#ffcc00">Geef me even je hand.</font>

1966

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

Wat?

1967

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

<font color="#ffcc00">Geef me even je hand.</font>

1968

02:49:08,590 --> 02:49:08,590

[lacht]

1969

02:49:08,590 --> 02:49:10,530

<font color="#ffcc00">Tuurlijk. Maar ik ga je toch nog een lastige vraag stellen.</font>

1970

02:49:10,530 --> 02:49:11,530

Wat zeg je?

1971

02:49:11,530 --> 02:49:13,810

<font color="#ffcc00">Ik ga je toch nog een vraag stellen.</font>

1972

02:49:14,260 --> 02:49:16,540

Toe maar.

1973

02:49:18,860 --> 02:49:19,520

<font color="#ffcc00">Mag toch?</font>

1974

02:49:19,520 --> 02:49:19,670

Jaha.

1975

02:49:19,670 --> 02:49:25,610

<font color="#ffcc00">Tuurlijk heb je een goed leven</font>

1976

02:49:26,740 --> 02:49:27,250

Wat?

1977

02:49:27,250 --> 02:49:30,250

<font color="#ffcc00">Prachtig leven heb je. Je hebt een prachtig leven.</font>

1978

02:49:30,250 --> 02:49:30,980

Ja.

1979

02:49:30,980 --> 02:49:32,280

<font color="#ffcc00">Prachtig</font>

1980

02:49:32,850 --> 02:49:38,780

Ja, ik bedoel, met een hele grote, grote zwarte vlek.

1981

02:49:38,860 --> 02:49:43,118

<font color="#ffcc00">Ik wil nog één ding vragen over die zwarte vlek. Die zwarte</font>

1982

02:49:43,118 --> 02:49:46,540

<font color="#ffcc00">vlek werd op een gegeven ogenblik echt duidelijk.</font>

1983



02:49:49,370 --> 02:49:50,210

Ja.

1984

02:49:50,400 --> 02:49:53,750

<font color="#ffcc00">Wanneer was dat?</font>

1985

02:49:53,750 --> 02:49:58,373

Ik weet het niet, ik, ik had, dat is, dat is, dat is het hem juist, ik, er zijn bepaalde

1986

02:49:58,373 --> 02:50:02,681

dingen, ik weet niet of ik ze niet wil weten of dat het, het maakt geen verschil.

1987

02:50:02,681 --> 02:50:06,570

Ik bedoel, of ik het nou een jaar eerder of een jaar later of wat dan ook.

1988

02:50:06,570 --> 02:50:17,210

<font color="#ffcc00">Nee, maar waar zo ongeveer, dacht ik meer. Op een gegeven ogenblik ben je verdrietig geworden.</font>

1989

02:50:17,210 --> 02:50:18,500

Hè?

1990

02:50:18,790 --> 02:50:19,320

<font color="#ffcc00">Op een gegeven moment ben je verdrietig geworden.</font>

1991

02:50:19,320 --> 02:50:19,320

Je bedoelt nu?

1992

02:50:19,320 --> 02:50:19,320

<font color="#ffcc00">Neehee.</font>

1993

02:50:19,320 --> 02:50:19,320

In het algemeen? Eh,

1994

02:50:19,320 --> 02:50:21,050

<font color="#ffcc00">Over je moeder, je vader, je broer.</font>

1995

02:50:21,050 --> 02:50:28,823

Ja, eh, dat is heel, heel, heel moeilijk te zeggen. Eh, ik denk dat het, dat het pas

1996

02:50:28,823 --> 02:50:36,865

eh, stukken later gekomen is dat ik dacht, ik dacht, ik heb het min of meer heb ik altijd

1997

02:50:36,865 --> 02:50:44,818

nog, zelfs nadat ik wist dat ze er niet meer waren, ergens hoop gehad dat ze ergens waren

1998

02:50:44,818 --> 02:50:52,681

en misschien zelf niet meer wisten waar ze vandaan kwamen of wat dan ook. Ik, ik, ik heb

1999

02:50:52,681 --> 02:50:58,490

ergens, heb ik iets willen wegschuiven. Ik, ik, ik weet het niet.

2000

02:50:58,680 --> 02:51:06,477

<font color="#ffcc00">Pas, pas toen ze op een leeft, ze waren zestig en eenenzestig, dus toen ik, eh, toen ik die leeftijd</font>

2001

02:51:06,477 --> 02:51:14,509

<font color="#ffcc00">had slikt dacht ik bij mezelf, mijn god, wat ze toen, ze waren nog zo jong. Ik bedoel, eh, nu helemaal</font>

2002

02:51:14,509 --> 02:51:22,618

<font color="#ffcc00">in deze, dit, dit, de mensen worden veel ouder, dus dan is zestig helemaal niks meer. Maar, ik vind dat,</font>

2003

02:51:22,618 --> 02:51:30,649

<font color="#ffcc00">dat eh, eh, eh, ik kan het je niet zeggen en ik heb, ik heb nog vaak hele diepe inzinken, zingen, eh,</font>

2004

02:51:30,649 --> 02:51:38,447

<font color="#ffcc00">ik kan niet zeggen dat het ene moment erger is dan het andere. Als ik iets eh, in mijn handen krijg</font>

2005

02:51:38,447 --> 02:51:46,400

<font color="#ffcc00">of zo, eh, ik heb een eh, ik heb een, mijn moeder heeft, had twee eh, kleine diamanten oorknopjes die</font>

2006

02:51:46,400 --> 02:51:54,354

<font color="#ffcc00">ze dag en nacht had. Die heeft ze aan een buurvrouw gegeven voordat ze wegging en heeft ze gezegd, als</font>

2007

02:51:54,354 --> 02:52:02,307

<font color="#ffcc00">één van mijn dochters hier komt, wil je ze die dan geven? Dus wat wij gedaan hebben is, we hebben er</font>

2008

02:52:02,307 --> 02:52:10,105

<font color="#ffcc00">allebei een hangertje van laten maken. Wat ik altijd eh, altijd draag, maar dan ook altijd. Maar wat</font>

2009

02:52:10,105 --> 02:52:17,980

<font color="#ffcc00">er gebeurd is, nou kan ik niet meer zien en eh, en heb ik moeite met dat slot. Ik ben zo bang dat ik</font>

2010

02:52:17,980 --> 02:52:25,934

<font color="#ffcc00">het verlies, dus, en ik wil niet altijd Betty vragen, dus ik draag hem niet altijd, maar toch wel heel</font>

2011

02:52:25,934 --> 02:52:33,810

<font color="#ffcc00">vaak en vooral als ik ergens heenga, of met, of met een trein of met een vliegmachine of wat dan ook,</font>

2012

02:52:33,810 --> 02:52:41,997

<font color="#ffcc00">eh, dan moet ik, zal ik het aan hebben. En op zulke momenten, dan komt het weer. geëmotioneerd Het komt,</font>

2013

02:52:41,997 --> 02:52:46,520

<font color="#ffcc00">het komt iedere keer weer terug. Het is niet één moment.</font>

2014

02:52:46,520 --> 02:52:46,520

<font color="#ffcc00">Nee.</font>

2015

02:52:47,670 --> 02:52:52,800

Begrijp je? En ik bedoel, daarom kan ik ook niet die brieven lezen. Onmogelijk.

2016

02:52:53,530 --> 02:52:54,080

<font color="#ffcc00">Ja.</font>

2017

02:52:54,080 --> 02:52:57,917

Ik bedoel, ze zouden er allang niet meer geweest zijn natuurlijk, maar de

2018

02:52:57,917 --> 02:53:01,440

manier waarop deze mensen om het leven zijn gekomen is, is, nou ja,

2019

02:53:01,440 --> 02:53:01,440

<font color="#ffcc00">[...]</font>

2020

02:53:01,940 --> 02:53:03,420

onmenselijk.

2021

02:53:03,420 --> 02:53:07,470

<font color="#ffcc00">Is dat voor je de reden geweest om Nebenklager te worden in dat proces?</font>

2022

02:53:07,470 --> 02:53:11,080

Eh, de, ja, heel bewust dat ik dat

2023

02:53:11,080 --> 02:53:11,890

<font color="#ffcc00">Hoe is dat gegaan?</font>

2024

02:53:11,890 --> 02:53:14,500

Nou, de, eh, het is gekomen dus door Pim.

2025

02:53:14,500 --> 02:53:15,390

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

2026

02:53:15,390 --> 02:53:21,400

En die me dat verteld heeft en toen eerst, eerst zei ik tegen Betty, nee, ik, ik

2027

02:53:21,400 --> 02:53:27,786

wil niet, ik wil, ik wil niet helemaal hier weer doorheen. En toen ben ik gaan denken

2028

02:53:27,786 --> 02:53:33,871

en toen dacht ik, god, ik ben het, ik ben het mijn ouders schuldig dat ik, als ik

2029

02:53:33,871 --> 02:53:38,830

iets kan doen om wraak te nemen, dat ik dat moet doen. Is dat gek?

2030

02:53:39,500 --> 02:53:39,860

<font color="#ffcc00">Nee hoor.</font>

2031

02:53:39,860 --> 02:53:46,160

Maar dat, dat is het, dat is waarschijnlijk de beweegreden geweest. Ik bedoel

2032

02:53:46,160 --> 02:53:51,845

<font color="#ffcc00">Er is niets gek als je dingen hebt meegemaakt als jij. Geen enkel gevoelen is gek. Niets</font>

2033

02:53:51,845 --> 02:53:56,820

<font color="#ffcc00">is gek. Ik weet niet of je van alles beter je gaat voelen, maar niets is gek.</font>

2034

02:53:56,820 --> 02:54:03,833

Nee, maar ik bedoel, ik, ik heb bepaalde eigenschappen natuurlijk die elk mens heeft, maar

2035

02:54:03,833 --> 02:54:10,613

verschillend. Ik heb momenten dat ik eh, dat ik heel verdrietig ben en ik heb momenten

2036

02:54:10,613 --> 02:54:17,393

dat ik, dat ik heel goed ben en dankbaar. Ik ben altijd dankbaar, dat is een feit, want

2037

02:54:17,393 --> 02:54:24,251

ik ben me heel erg bewust dat ik eh, dat ik toch een, een goed leven heb gehad hier. Dat

2038

02:54:24,251 --> 02:54:31,109



ik een man heb gehad die me heel dierbaar was, wederzijds en dat die eh, in, in staat is

2039

02:54:31,109 --> 02:54:36,720

geweest om in de korte tijd dat hij gewerkt heeft zo te werken dat ik nu

2040

02:54:36,720 --> 02:54:41,510

<font color="#ffcc00">heel goed door kan leven en dat is iets wat ook niet iedereen gegeven is.</font>

2041

02:54:41,510 --> 02:54:42,230

<font color="#ffcc00">Nee, zeker niet.</font>

2042

02:54:42,230 --> 02:54:49,119

En dat zie ik en dat weet ik en het feit dat Betty eh, is gaan retire op het moment

2043

02:54:49,119 --> 02:54:55,925

dat we haar het meeste nodig hadden en dat ze het wil doen. Ik bedoel, ik heb haar

2044

02:54:55,925 --> 02:55:01,320

niet gevraagd om dit te doen, maar het is voor haar een behoefte.

2045

02:55:01,320 --> 02:55:04,840

<font color="#ffcc00">Het is gewoon goed tussen jullie.</font>

2046

02:55:04,840 --> 02:55:05,490

Hè?

2047

02:55:05,490 --> 02:55:06,360

<font color="#ffcc00">Het is gewoon goed.</font>

2048

02:55:06,360 --> 02:55:13,631

Ja, het is natuurlijk goed. Aan de andere kant, zij is een studiekop en ze had heel graag haar doctors

2049

02:55:13,631 --> 02:55:20,546

degree nog gehaald, een education. Wat ze eigenlijk van plan was na haar retirement. Maar dat kan

2050

02:55:20,546 --> 02:55:27,960

nu niet en ik probeer het te zeggen, doe het, doe het, doe het, maar ze kan het nou niet doen. Iedereen

2051

02:55:27,960 --> 02:55:34,947

komt bij haar altijd om raad, iedereen die maar begin van cancer heeft komt bij haar om raad, want

2052

02:55:34,947 --> 02:55:42,004

zij heeft alles uitgezocht en gedaan en doktoren, ze weet alle samenstellingen van chemotherapy. Ze

2053

02:55:42,004 --> 02:55:49,062

had dokter willen worden, maar ze was slecht in wiskunde en ze was bang dat ze met de scheikunde in

2054

02:55:49,062 --> 02:55:53,910

de knoop zou komen. Dat is jammer, want ze was er wel geschikt voor.

2055

02:55:53,910 --> 02:55:55,500

<font color="#ffcc00">Ben je vaak boos?</font>

2056

02:55:55,500 --> 02:55:55,700

Hè?

2057

02:55:55,700 --> 02:55:58,060

<font color="#ffcc00">Ben je vaak boos?</font>

2058

02:55:58,080 --> 02:55:58,830

Ik boos?

2059

02:55:58,830 --> 02:56:00,060

<font color="#ffcc00">Ja, op wat er is gebeurd?</font>

2060

02:56:01,070 --> 02:56:03,835

Nee, ik bedoel, ik bedoel, ik ben, ik ben boos als ik

2061

02:56:03,835 --> 02:56:06,340

boos moet zijn, maar ik heb niet zoveel redenen.

2062

02:56:06,340 --> 02:56:09,480

<font color="#ffcc00">Nee, maar boos op, op dat proces of wat er is gebeurd?</font>

2063

02:56:09,480 --> 02:56:14,509

O, nee, nee, nee, nee, nee. Wat er van komt is winst. Ik, nee, helemaal niet

2064

02:56:14,509 --> 02:56:19,538

en ik heb het gevoel dat, dat ik eh, dat ik een heel klein steentje bijdraag

2065

02:56:19,538 --> 02:56:23,840

om die man nog zijn laatste dagen of maanden te verpesten. Dat er

2066

02:56:23,840 --> 02:56:25,740

<font color="#ffcc00">Leida, is er iets wat we niet besproken hebben?</font>

2067

02:56:25,740 --> 02:56:35,890

Ik zou niet weten wat, als je het zelf zou kunnen denken is, ik geloof

2068

02:56:35,890 --> 02:56:45,460

dat ik langs mijn hele leven zowat gegaan ben en, plus van de mens

2069

02:56:45,460 --> 02:56:47,060

<font color="#ffcc00">Je bent ook heel moe aan het worden.</font>

2070

02:56:47,060 --> 02:56:47,060

Hè?

2071

02:56:47,350 --> 02:56:52,340

<font color="#ffcc00">Je bent ook heel moe aan het worden. Je bent heel moe aan het worden.</font>

2072

02:56:52,340 --> 02:57:00,299

Nou, nee, moe niet. Ik, ik weet het niet, het is, het is eh, het is eh, hoe zeg je? moeilijk

2073

02:57:00,299 --> 02:57:06,820

en het is, aan de andere kant ben ik me bewust dat ik dit, ook dit moet doen.

2074

02:57:06,820 --> 02:57:06,820

<font color="#ffcc00">Hmhm.</font>

2075

02:57:06,820 --> 02:57:13,027

Ik bedoel, het is, en vooral ook omdat nou net, toevalligerwijze gisteren, die Henny, eh,

2076

02:57:13,027 --> 02:57:19,234

de Brito gestorven is en dat is een mens die in zeven concentratiekampen gezeten heeft en

2077

02:57:19,234 --> 02:57:25,511

die niemand ooit heeft kunnen vertellen en durven vertellen wat er met haar gebeurd is. Ik

2078

02:57:25,511 --> 02:57:31,858

heb alles ook nog met haar geprobeerd. Betty heeft geprobeerd, er is Spielberg hier die met

2079

02:57:31,858 --> 02:57:38,065

de mensen gesproken heeft. Er is van alles gebeurd. Ik heb haar meegenomen naar een, een,

2080

02:57:38,065 --> 02:57:44,760

een mevrouw die je leerde om je memoires te schrijven en ze heeft de meest fantastische verhalen

2081

02:57:44,760 --> 02:57:51,665

geschreven uit haar jeugd, maar het kwam nooit verder. Het kan niet, ze heeft het geheim meegenomen

2082

02:57:51,665 --> 02:57:55,850

in haar graf. Het kon niet, het moet vreselijk zijn geweest.

2083

02:57:55,850 --> 02:58:00,215

<font color="#ffcc00">Jij hebt je geheimen niet meegenomen. Ik wil je heel erg bedanken</font>

2084

02:58:00,215 --> 02:58:03,440

<font color="#ffcc00">voor dit gesprek en eh, het was heel bijzonder.</font>

2085

02:58:03,440 --> 02:58:09,010

Nou, ik weet niet, ik dank jou voor alle tijd en moeite en zorgen die jij hebt.